

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ประเทศไทยนับเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางวัฒนธรรม เห็นได้จากประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนานของประเทศ การเปิดกว้างในการนับถือศาสนา ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละพื้นที่ เกิดการเปลี่ยนแปลง ผสมผสาน หล่อหลอม พัฒนาตามกาลเวลา กระทั่งเกิดการประยุกต์ร่วมกันของวัฒนธรรมที่แตกต่าง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรุ่งเรืองทางด้านวัฒนธรรมในแผ่นดินไทยที่มีการสืบสานผ่านกาลเวลามายาวนาน ประเทศไทยจึงนับได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งที่เต็มไปด้วยต้นทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ไม่น้อยกว่าประเทศใดในโลก

ปัจจุบันภาครัฐได้ให้ความสนใจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งเห็นได้จากการรณรงค์ด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบวัฒนธรรมที่หลากหลาย เป็นต้น ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงมีความจำเป็นต้องปรับตัวเองเพื่อนำเสนอถึงความแตกต่าง ความชัดเจน และความเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถเรียกความสนใจจากผู้ท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี จังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ก็ได้นำแนวความคิดเหล่านี้มาสร้างจุดเด่น จุดดึงดูดต่างๆ ในการนำเสนอตนเองเป็นเมืองท่องเที่ยว ทั้งการท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมประเพณี ทางด้านประวัติศาสตร์ ทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เปรียบเสมือนเป็นตัวเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นมาของจังหวัดนั้นๆ แต่เพียงส่วนหนึ่ง แต่สิ่งที่ยังทำให้การเล่าเรื่องยังขาดซึ่งอรรถรส และน่าสนใจ ก็คือ การใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้เลขศิลป์เป็นส่วนประกอบ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อเลขศิลป์สิ่งแวดล้อม ซึ่งสื่อเหล่านี้ ล้วนมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อักษรและภาพเพื่อสื่อความหมาย แต่ในปัจจุบันการใช้งานสิ่งเหล่านี้ยังไม่สามารถสื่อถึงความหมายได้อย่างชัดเจน เช่น การใช้งานตัวอักษรหรือรูปแบบของตัวอักษร ที่ยังไม่สามารถสื่อสารถึงตัวตนที่แท้จริงของความเป็นวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้องค์ประกอบและเรื่องราวทางการท่องเที่ยวลดความน่าสนใจ

ไทยทรงดำ หรือลาวโซ่ง เป็นกลุ่มชนที่มีความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง จะเห็นได้จากสิ่งต่าง ๆ อาทิ วัฒนธรรมประเพณี บ้านเรือนที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งกาย หรือแม้แต่ทรงผม ที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองสิ่งเหล่านี้ล้วนหมายถึงชีวิต และเป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลยหรือทอดทิ้ง ชาวโซ่งมีภาษาพูดและตัวอักษรของตนเอง ซึ่งมีความแตกต่างจากภาษาไทยภาคกลางมาก อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนแถบลุ่มน้ำแดง ลุ่มน้ำดำ ประเทศเวียดนาม แต่ในปัจจุบันภาษาโซ่งกำลังถดถอย โดยเฉพาะตัวอักษรที่หาผู้รู้ได้ยาก วิชาความรู้ต่าง ๆ ที่เคยมีการถ่ายทอดกันภายในตระกูลจึงสูญหายไปด้วย (ถนอม คงยิ้มละมัย กล่าวไว้ใน สยามหลากหลายพันธุ์ องค์กร : 2553)

งานเลขศิลป์ที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมลาวโซ่ง ในสื่อต่างๆ ปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ สื่อเลขศิลป์สิ่งแวดล้อม ล้วนมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อักษรและรูปภาพในการที่สื่อความหมาย แต่ยังคงขาดรูปแบบตัวอักษรและรูปภาพสำเร็จรูปเพื่อการออกแบบ ที่สื่อถึง

ศิลปวัฒนธรรมลาวโซ่งโดยมีที่มาอย่างชัดเจน หลากหลาย และสามารถบ่งบอกอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างเป็นรูปธรรม การประดิษฐ์ตัวอักษรในลักษณะดังกล่าวจึงมีความจำเป็นต้องนำเอาเรื่องราวหรือเนื้อหาที่ต้องการถ่ายทอด เช่น ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี มาบูรณาการเข้ากับความรู้ในเรื่องโครงสร้างของตัวอักษร และความถูกต้องในเรื่องหลักการใช้ภาษา การออกแบบตัวอักษรประดิษฐ์ โดยมีเป้าหมายหลักคือ การนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

งานวิจัยชิ้นนี้จึงเปรียบเสมือนเป็นกรณีศึกษา โดยการวิเคราะห์เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชาวบ้านกลุ่มหนึ่งที่เรียกตนเองว่า ลาวโซ่ง หรือ ไทยทรงดำ ซึ่งเป็นชนเผ่าไทยกลุ่มหนึ่งซึ่งมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่บริเวณดินแดนสิบสองจุไทยหรือในเวียดนามเหนือปัจจุบัน มีวัฒนธรรมประเพณี และภาษาเป็นของตนเอง ที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดต่าง ๆ อาทิ สุพรรณบุรี เพชรบุรี นครปฐม เป็นต้น มาถ่ายทอดผ่านกระบวนการออกแบบตัวอักษร ที่สามารถสื่อสารความหมายที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมประเพณีของคนกลุ่มนี้ ให้สามารถนำมาใช้งานได้จริง และแสดงให้เห็นได้เข้าใจ อีกทั้งงานวิจัยชิ้นนี้สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อศึกษาถึงขั้นตอนการออกแบบตัวอักษรและการประยุกต์ใช้งานตัวอักษร เพื่อสร้างงานเลขศิลป์และภาพสำเร็จรูปในรูปแบบลาวโซ่ง พร้อมทั้งนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น วิชาการออกแบบตัวอักษร วิชาการออกแบบตราสัญลักษณ์ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ขั้นตอนในการออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปเชิงวัฒนธรรมในงานศิลปกรรมแบบลาวโซ่ง
2. เพื่อหารูปแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปแบบลาวโซ่ง สำหรับใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณี
3. เพื่อศึกษาถึงการรับรู้ (perception) การใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่งในสื่อสิ่งพิมพ์

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตประชากร

ชาวลาวโซ่งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว วิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี และบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องกับการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มที่ใช้หาประสิทธิภาพของความพึงพอใจในการใช้งานตัวอักษรและภาพสำเร็จรูป คือ ชาวลาวโซ่ง จากชุมชนลาวโซ่ง ตำบลบ้านดอน อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี หน่วยราชการ ผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ นักเรียน นักศึกษา ที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 150 คน

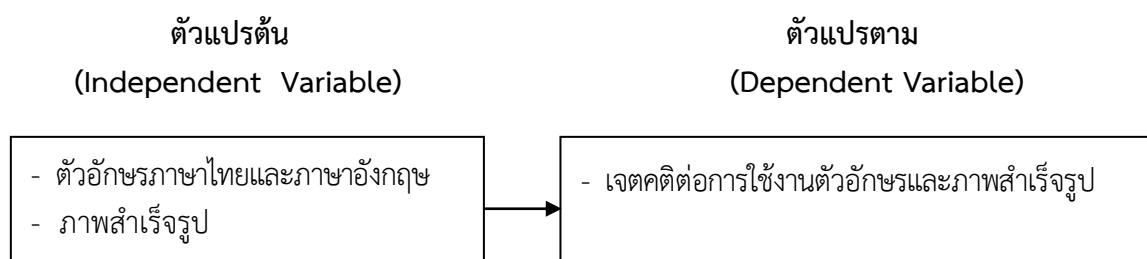
กลุ่มทดลองที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Pre-test) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง นั่นคือ ชาวลาโว้ง ที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 30 คน เพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้ถูกต้อง โดยนำผลของข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) จากนั้นจึงนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง

ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ ตัวอักษรอักษรภาษาไทย ตัวอักษรโรมัน และภาพสำเร็จรูปเชิงวัฒนธรรมในงานศิลปกรรมแบบลาโว้ง ที่ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้เป็นหลัก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ตัวอักษรไทย
2. ตัวอักษรอังกฤษ
3. ภาพสำเร็จรูปเชิงวัฒนธรรมในงานศิลปกรรมแบบลาโว้ง
4. คู่มือการใช้ตัวพิมพ์และภาพประกอบสำเร็จรูป

ตัวแปรตาม คือ เจตคติที่มีต่อตัวอักษรอักษรภาษาไทย ตัวอักษรโรมัน และภาพสำเร็จรูปเชิงวัฒนธรรมในงานศิลปกรรมแบบลาโว้ง ในระดับดี

ขอบเขตด้านเวลา

มกราคม 2558 – กรกฎาคม 2559

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้ผลิตสื่อและนักออกแบบเลขศิลป์สามารถนำผลงานออกแบบจากการวิจัยไปใช้เพื่อสื่อถึงศิลปวัฒนธรรมลาโว้งได้อย่างหลากหลายและสะดวกยิ่งขึ้น
2. กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติต่อการใช้งานตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปเชิงวัฒนธรรมในงานศิลปกรรมแบบลาโว้ง อยู่ในระดับดี

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

การออกแบบตัวอักษร หมายถึง การออกแบบตัวอักษรที่มีทั้ง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ เครื่องหมายตัวเลข ที่ผ่านกระบวนการออกแบบและสั่งการด้วยระบบคอมพิวเตอร์สามารถนำมาใช้งานเป็นตัวพิมพ์บนแป้นพิมพ์เพื่อการสร้างสรรค์งานกราฟิกได้

ภาพสำเร็จรูป หมายถึง ภาพตัดปะที่ออกแบบและสามารถนำมาใช้งานได้บนคอมพิวเตอร์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการตกแต่งข้อความให้เกิดความน่าสนใจ ขยายความเข้าใจและสร้างความงามให้กับงานออกแบบ

เลขศิลป์ (เล-ชะ-นะ-สิน) หมายถึง ศิลปะที่มีลักษณะเป็นรอยชุดเขียน ตัวอักษรหรือลวดลายใช้ในการตกแต่งหรือสื่อความ ตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า “Graphic”

ศิลปกรรมรูปแบบลาวโซ่ง หมายถึง ลักษณะโดดเด่นที่บ่งบอกเรื่องราวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มของชนเผ่าไทยกลุ่มหนึ่งซึ่งมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่บริเวณดินแดนสิบสองจุไทยในเวียดนามเหนือปัจจุบันคนไทยมักเรียกว่า “ลาวโซ่ง” หรือ “ไทยโซ่ง” เนื่องจากอพยพผ่านมาทางประเทศลาว ซึ่งคำว่า “โซ่ง” เป็นคำที่ถูกเรียกตามชุดแต่งกายเพราะนุ่งส่ว่งดำหรือกางเกงสีดำ ปัจจุบันนิยมเรียกว่า “ไททรงดำ”

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงขั้นตอนในการออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปเชิงวัฒนธรรมในงานศิลปกรรมแบบลาวโซ่ง
2. เพื่อนำรูปแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปแบบลาวโซ่งที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้มาประยุกต์ใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณี
3. เป็นองค์ความรู้ในการวิจัยต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่งนี้ ผู้ศึกษาได้มีวงรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งทำให้สามารถวางแผนในการศึกษาค้นคว้าได้เป็น 2 ส่วนหลัก นั่น คือ ส่วนของการออกแบบทั้งการศึกษาถึงหลักการในการออกแบบตัวอักษรและการใช้งาน และส่วนของข้อมูลภาคเอกสารในเรื่องราวของชาวลาวโซ่ง ซึ่งมีทั้งการค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของชาวลาวโซ่งทั้งด้านความเป็นอยู่ การใช้ชีวิต ศิลปหัตถกรรม ประเพณี และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งการค้นคว้าจากงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อนำเอาองค์ความรู้ทั้งหมดมาประยุกต์เพื่อหาคำตอบจากสมมติฐานทางการวิจัยที่ตั้งไว้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เกิดจากความคิดของผู้วิจัยในเรื่องของการออกแบบเพื่อการสื่อสาร ว่าออกแบบอย่างไรให้ตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปสามารถสะท้อนเรื่องราวหรือเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้การเล่าเรื่องราวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความหลากหลาย มีเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะมากยิ่งขึ้น สามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมได้ดียิ่งขึ้น กรณีศึกษานี้ คือ ชาวลาวโซ่ง ที่มีวิถีชีวิต ภาษาและขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ทั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้า คาดหวังว่าผลจากการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อันจะทำให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้มีการค้นคว้าข้อมูลและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในเรื่องที่ดังกล่าวตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูป

- 1.1 องค์ประกอบสำคัญในการประดิษฐ์ตัวอักษร
- 1.2 การออกแบบตัวอักษรภาษาไทย
- 1.3 การออกแบบตัวอักษรภาษาอังกฤษ
- 1.4 การออกแบบรูปภาพสำเร็จรูป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับการออกแบบเลขศิลป์

- 2.1 ความหมาย
- 2.2 ประเภทของงานออกแบบเลขศิลป์
- 2.3 คุณค่าของงานออกแบบเลขศิลป์
- 2.4 องค์ประกอบทางเลขศิลป์
- 2.5 การจัดองค์ประกอบทางเลขศิลป์

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของไทยทรงดำ หรือ ลาวโซ่ง

- 3.1 ประวัติความเป็นมาของลาวโซ่ง
- 3.2 สังคม ประเพณีและวัฒนธรรม
- 3.3 ภาษาและอักษรโบราณไทยทรงดำ หรือ ลาวโซ่ง

ส่วนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูป

1.1 องค์ประกอบสำคัญในการประดิษฐ์ตัวอักษร

การออกแบบโดยยึดหลักของศิลปะผสมผสานกับอักษรไทย สร้างรูปแบบใหม่ของอักษรไทยที่มีความสวยงาม นุ่มนวล แตกต่างไปจากตัวอักษรธรรมตามหลักเกณฑ์สำคัญ (สมคิด หงษ์สุวรรณ, 2546) ดังนี้

1. รูปร่าง (STYLE) การสร้างความสัมพันธ์ของรูปทรง เส้น จุด พื้นผิว ประกอบขึ้นเป็นตัวอักษรลักษณะใหม่ ไม่ว่าจะรูปร่าง ทรงกลม ทรงเหลี่ยม หรือมนตรง ฯลฯ
2. เส้น (LINE) เส้นพื้นฐานมี 2 ลักษณะ คือ เส้นตรงเส้นโค้ง เส้นทั้ง 2 ลักษณะนี้สามารถประดิษฐ์ตัวอักษรลักษณะอื่น ๆ ได้ตามจินตนาการของผู้เขียน
3. จังหวะ (RHYTHM) หมายถึง การวัด การม้วน การขมวด การลากเส้น ประกอบกันเป็นตัวอักษร และรวมไปถึงการเน้นหนักเบากลมกลืนได้อย่างเหมาะสม
4. ขนาด (SIZE) ขนาดของตัวอักษรจะใหญ่ หรือเล็กขึ้นอยู่กับพื้นที่ หรือเนื้อที่ที่จำกัด การออกแบบประดิษฐ์อักษร จึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้ได้พอเหมาะกับเนื้อที่
5. สัดส่วน (PROPORTION) แตกต่างกับขนาดอักษร คือ สัดส่วนใช้กำหนดความกว้างและความสูงของอักษรให้สวยงาม เหมาะสมกับเนื้อที่
6. ความกลมกลืน (HARMONY) หมายถึง การรวมกันทั้งรูปร่าง เส้น จังหวะ ขนาดและสัดส่วนได้อย่างสอดคล้องกลมกลืนไปด้วยกันได้ไม่ขัดความรู้สึก หรือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
7. ความสมดุล (BALANCE) หมายถึง การจัดส่วนประกอบโครงสร้างตัวอักษรแต่ละตัว ทั้งด้านซ้าย ด้านขวา ด้านบน และด้านล่างให้เกิดสมดุลไม่เอียงหรือหนักไปด้านใดด้านหนึ่ง

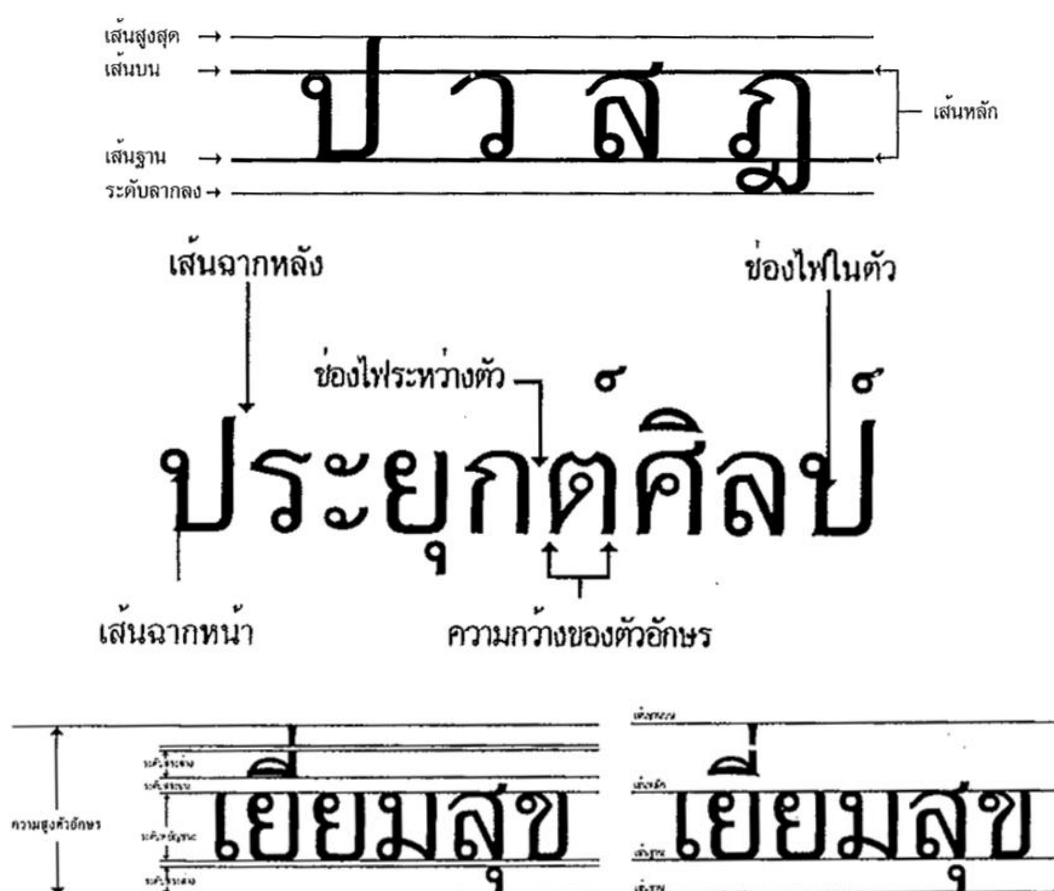
1.2 การออกแบบตัวอักษรภาษาไทย

สมคิด หงษ์สุวรรณ กล่าวว่า การออกแบบเป็นการเสนอความคิด จินตนาการ การสร้างสรรค์ ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ หรือทำให้เกิดสิ่งนั้นปรากฏเป็นรูปธรรม มุ่งเน้นถึงประโยชน์การใช้ให้ตรงจุดประสงค์ การสร้างสรรค์ลักษณะตัวอักษรที่แตกต่างกันออกไป เพื่อสนองจุดมุ่งหมายของงานนั้น

โครงสร้างตัวอักษรภาษาไทย

1. เส้นราบประกอบด้วย
 - 1.1 เส้นสูงสุด (Capital Letter)
 - 1.2 เส้นบน (Mean Line)
 - 1.3 เส้นฐาน (Base Line)
 - 1.4 ระดับล่าง (Descender)

2. เส้นฉากหน้า
3. เส้นฉากหลัง
4. ช่องไฟในตัว
5. ช่องไฟระหว่างตัวอักษร
6. ความกว้างตัวอักษร

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างตัวอักษรภาษาไทย

โครงสร้างประกอบ

1. ระดับวรรณยุกต์	1. เส้นขนบน
2. ระดับสระบน	2. เส้นหลัก
3. ระดับพยัญชนะ	3. เส้นฐาน
4. ระดับสระล่าง	4. เส้นขนล่าง
5. ความสูงตัวอักษร	

ตัวอักษรคล้ายคลึง

อักษรไทยมีหลายตัวที่มีความคล้ายคลึงกันมาก ความคล้ายคลึงกันนี้มักจะสร้างความสับสนให้กับผู้เขียนหรือผู้ที่คิด จะประดิษฐ์อักษร โดยทั่วไปตัวอักษรคู่ที่ดูคล้ายกันมักเกิดปัญหา กลายเป็น “คู่สับสน”

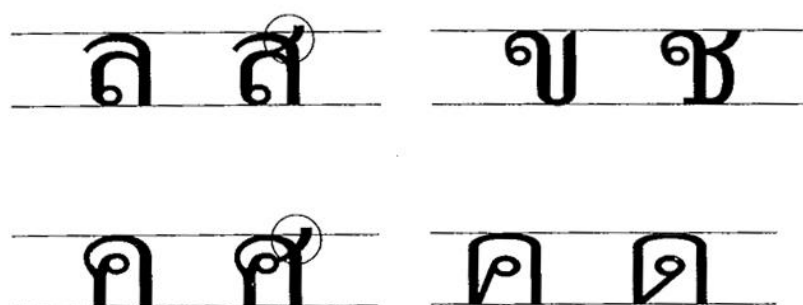
ตัวอักษร ส กับ ศ จัดอยู่ในกลุ่มคู่สับสน โดย ส มักจะสับสนกับ ล และ ศ มักจะสับสนกับ ค ที่ต้องมีหางเลยเส้นบนลงมา ภายในตัวอักษร ทั้งนี้ทางราชบัณฑิตยสถาน (พ.ศ.2540) มาตรฐานโครงสร้างตัวอักษรไทย) ได้ให้ความเห็นไว้ว่าหากเขียนตามอักษรวิธีแล้ว หางหลังของ ส และ ศ ไม่ควรจะเลยหลังเส้นบนลงมา

คู่สับสน ข กับ ช นั้นอักษร ข มักจะถูกเข้าใจผิดว่า เป็นตัว ช เนื่องจากในชุดแบบตัวพิมพ์บางชุดจะสร้างอักษร ข โดยใช้ ตัว ข เป็นต้นแบบ ซึ่งมีความแตกต่างเฉพาะทางที่ยื่นออกมา แต่ไม่ชัดเจนพอที่จะทำให้สามารถสังเกตได้โดยง่าย เมื่อตัวอักษรมีขนาดเล็ก ทั้งนี้ผู้ออกแบบมักไม่สามารถออกแบบให้หางตัว ข ยาวได้มากนัก เพราะอาจจะไปทับกับสระที่อยู่ด้านบน หรืออักษรที่ตามมาด้านหลังได้

ความแตกต่างระหว่างตัว ข กับตัว ช โดยการออกแบบให้ตัว ข เส้นด้านหลังโค้งมน เส้นล่างตรง ข แตกต่างจากตัว ช ที่มีเส้นด้านหลังตั้งตรง และเส้นล่างโค้งมน ข ทำให้แยกแยะ ออกจากกันได้ง่ายแม้ในขนาดตัวพิมพ์ที่เล็ก

คู่สับสน ค กับ ด นั้นมักเกิดขึ้นจากผู้ออกแบบสร้าง ตัวอักษรทั้งสองตัวบนฐานของแม่แบบเดียวกัน แต่ต่างกันตรงการสลับหัวเข้า หรือหัวออกเท่านั้น และเมื่ออักษรทั้งสองตัวมีขนาดเล็กมาก จึงทำให้มีปัญหาการแยกแยะความแตกต่างมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น แบบตัวพิมพ์แห่งชาติทั้งสามชุดนี้จึงมีการออกแบบตัว ค และ ด ให้มีความแตกต่าง กล่าวคือ หัวของตัว ด นั้นจะอยู่บนเส้นเฉียงขึ้นด้านใน ส่วนหัวของตัว ค นั้นจะอยู่กับเส้นตั้งด้านหน้า ซึ่งจะเป็นเส้น ค่อนข้างตรงลากจากฐานขึ้นมา

ภาพที่ 2.2 ตัวอักษรคล้ายคลึง

การออกแบบสระ

สระ ไ และ โ เป็นอักษรที่มีความสูงมากมีส่วนที่ยื่นออกมาด้านหน้า ซึ่งมักจะสร้างปัญหา เช่น ช่องว่างระหว่างตัวอักษรที่มากเกินไป การไปทับวรรณยุกต์หรือสระที่อยู่ด้านหน้า และตัวอักษรมีการถ่วงน้ำหนักที่ไม่สมดุล

ดังนั้น การออกแบบตัวสระทั้งสามชุดนั้นต้องออกแบบส่วนที่ยื่นออกมาด้านหน้าให้ค่อนข้างแคบ และไม่ยาวเกินเข้าไปในพื้นที่ตัวอักษรที่อยู่ข้างหน้า ทั้งนี้จะช่วยรักษาช่องไฟของตัว อักษรให้อยู่ในระยะที่สวยงาม

ในกรณีของสระ โ นั้น การออกแบบให้ส่วนที่ยื่นออกไปด้านหน้านั้นแคบ อาจทำให้ส่วนบนของสระ โ นั้นดูแคบเกินไป ดังนั้นการออกแบบสระ โ จึงอาจต้องออกแบบให้ส่วนที่ยื่นออกมาด้านหน้าบนของสระ โ นั้นเฉียงขึ้น เพิ่มความยาวของเส้นเฉียง และเส้นโค้งด้านบน สร้างความชัดเจนในรูปลักษณ์ และเป็นการหลบตัวอักษรด้านหน้าได้อีกด้วย

การออกแบบสระและวรรณยุกต์บนที่อยู่เหนือพยัญชนะ คือ สระอิ อี อื อี้ ไม้หันอากาศ ไม้เอก ไม้โท ไม้ตรี ไม้จัตวา ไม้ไต่คู้ การันต์ และอยู่ใต้พยัญชนะ คือ สระอุ อุ จะปรากฏร่วมกับพยัญชนะเสมอ สัดส่วนของสระนั้นจะเท่ากับ $1/2$ ส่วน ของพยัญชนะ

ภาพที่ 2.3 การออกแบบสระ

การเขียนหนังสือไทย

การเขียนหนังสือไทย ให้เขียนเรียงตัวอักษรจากด้านซ้ายมือไปทางด้านขวามือของผู้เขียนจากด้านหน้าไปด้านหลัง

การเขียนตัวอักษร ให้เขียนลำตัวหลักก่อนแล้วจึงเขียนเชิงหาง หรือไส้

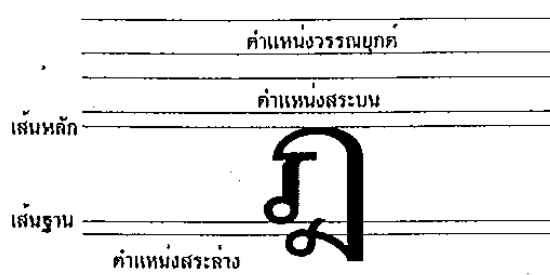
การเขียนตัวอักษรที่ตั้งซ้อนอยู่ในเดี่ยวดังเดียวกัน ให้เขียนพยัญชนะก่อน แล้วจึงเขียนสระบนหรือสระล่างและเขียนวรรณยุกต์ที่หลัง

พยัญชนะที่มีขมวดหลัง ได้แก่ น ฦ ฦ การขมวดหลังมี 2 แบบ คือ ขมวดหลังหลบ และขมวดหลังตรง

ภาพที่ 2.6 พยัญชนะที่มีขมวดหลัง

พยัญชนะที่มีหางล่างขมวดตัว คือ ส่วนของเส้นหลังตัวอักษรที่ลากเป็นเส้นดิ่งเลยแนวล่างสุดของตัวอักษรไป แล้วหักวกเป็นเส้นโค้งคว่ำเฉียงขึ้นไปคล้ายเส้นทแยงขึ้นหน้า จนถึงประมาณแนวกึ่งกลางของส่วนกว้างตัวอักษรและอยู่ต่ำกว่าแนวล่างสุดของลำตัวอักษร จากนั้นทำเป็นขมวดบนม้วนตัวดัดปลายหางโค้งขึ้นไปทางด้านบนอยู่ที่แนวล่างสุดของตัวอักษรหรือต่ำกว่า ได้แก่ ฦ

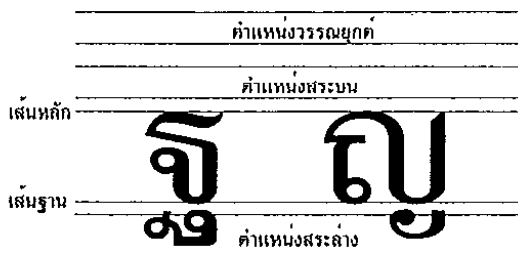
ภาพที่ 2.7 พยัญชนะที่มีหางล่างขมวดตัว

พยัญชนะที่มีหางล่างหักขมวดตัว คือ ส่วนของเส้นหลังตัวอักษรที่ลากเป็นเส้นดิ่งเลยแนวล่างสุดของลำตัวอักษร ลงไปแล้วหักวกเป็นเส้นทแยงขึ้นหน้า และหักวกกลับเป็นเส้นทแยง ลงหน้าไป จนถึงตำแหน่งที่เสมอกับปลายเส้นหลัง จากนั้นทำเป็น ขมวดบนคล้ายขมวดบนม้วนตัวดัดปลายหางโค้งขึ้นไปทางด้านบนที่อยู่แนวล่างสุดของลำตัวอักษร หรือต่ำกว่า ได้แก่ ฦ

ภาพที่ 2.8 พยัญชนะที่มีหางล่างหักขมวดตัว

พยัญชนะที่มีเชิง คือ มีส่วนที่รองอยู่ใต้ลำตัวหลักของอักษร อยู่ในระดับช่วงว่างระหว่างสระและระดับสระล่างได้แก่ จ ญ

ภาพที่ 2.9 พยัญชนะที่มีเชิง

โดยทั่วไปการผสมอักษรระหว่างตัวพยัญชนะ กับพยัญชนะหรือพยัญชนะกับสระหน้า เช่น สระ -e- และสระหลัง เช่น -a- มักไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องตำแหน่งตัวที่ตามมาก็เพียงแค่เขียนติดต่อไปทางขวามือของตัวข้างหน้าเท่านั้นในกรณีพิเศษ ตัวอักษรตามแนวตั้งมักมีปัญหาเพราะในภาษาไทยมีทั้งรูปสระ วรรณยุกต์และเครื่องหมายต่าง ๆ กำกับอยู่ทั้งบนและล่างของตัวพยัญชนะ ปัญหาอยู่ที่ว่าจะวางไว้ในตำแหน่งไหนของพยัญชนะจึงจะดูดีและสวย

การใส่สระและวรรณยุกต์ให้ยึดเส้นหลังของตัวพยัญชนะเป็นหลัก แล้ววางสระและวรรณยุกต์ให้สัมพันธ์กับเส้นหลังในแนวตั้ง

การใช้เส้นกับตัวอักษร

เส้นที่นำมาใช้ประกอบกันในการออกแบบ ย่อมจะเน้นทำให้เกิดผลทางความรู้สึกในการมอง ความชัดเจนในการอ่าน และความน่าสนใจในรูปแบบตัวอักษร การเลือกใช้เส้นในลักษณะต่าง ๆ จึงควรพิจารณาอย่างเหมาะสมเส้นที่นำมาใช้ล้วนแล้ว แต่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของตัวอักษรทั้งสี่ ลักษณะรูปแบบและขนาดที่ต่างกันของตัวอักษรเกิดขึ้นจากเครื่องมือที่นำมาใช้เครื่องมือแต่ละชนิดมีคุณสมบัติแตกต่างกันออกไป เช่น ปากกาเขียนแบบ ปากกาปลายตัด ปากกาสปีดบอล และฟู่กัน ฯลฯ

เส้นที่นำมาใช้ประดิษฐ์อักษรจะได้รูปแบบอักษรที่ให้ความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

1. เส้นเรียบ (STRAIGHT LINES) ให้ความรู้สึกมั่นคง แข็งแรง เป็นตัวอักษรที่มีเส้นเท่ากันตลอดและมีขอบเส้นตัวอักษรตรงเรียบลักษณะหนาบางของเส้น ขึ้นอยู่กับเครื่องมือที่นำมาใช้

2. เส้นวาดเขียน (DRAWING LINES) ให้ความรู้สึกอ่อนช้อยนุ่มนวล เป็นตัวอักษรที่มีเส้นหนาบางต่างกัน ซึ่งมีลีลาค่อนข้างอิสระขึ้นอยู่กับการออกแบบของผู้เขียนเอง หรือให้เหมาะสมกับการนำไปใช้งาน

3. เส้นอิสระ (FREE LINES) ให้ความรู้สึกตลก น่ากลัว ตื่นเต้นไม่หยุดนิ่ง เป็นอักษรที่ประดิษฐ์ขึ้นโดยไม่คำนึงถึงสัดส่วน ลายเส้นไม่แน่นอนอาจเป็นเส้นหยัก เส้นโค้ง เส้นงอ หรือเส้นซิกแซก หรืออาจจะเป็นลักษณะของลวดลายประกอบตัวอักษรก็ได้ ใช้กับงานหัวเรื่องโดยการออกแบบให้สัมพันธ์กับเรื่องราวนั้น ๆ

รูปลักษณะของตัวอักษร

รูปลักษณะของตัวอักษร หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “รูปอักษร” (GLYPH) หมายถึง รูปแบบที่ชัดเจนสอดคล้องลงตัวกันทั้งพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ ล้วนแล้วแต่มีรูปแบบที่ต่างกัน ดังนี้

1. รูปแบบตัวอักษรตรง คือ ตัวอักษรที่มีแนวเส้นหลักเป็นเส้นตั้ง หรือเส้นฉาก
2. รูปแบบตัวอักษรเอน คือ ตัวอักษรที่มีแนวเส้นหลักเป็นเส้นเอนหรือเส้นเฉียง
3. รูปแบบตัวอักษรอิสระ คือ ตัวอักษรที่ไม่จำกัดลักษณะแนวบรรทัดและทิศทางตัวอักษรไม่แน่นอน

4. รูปแบบตัวอักษรเงา หรือ แบบทัศนียภาพ (PERSPECTIVE) คือ ตัวอักษรที่สามารถมองเห็นความลึกของตัวอักษรได้ หรือด้วยการลงทางสายตาด้วย เส้นนำสายตาที่ขนานกันไปสุดเส้นขอบฟ้าจนถึงจุดอันันตรธาน

อักษรตัวพิมพ์

อักษรตัวพิมพ์มีบทบาทต่อการผลิตงานออกแบบกราฟฟิกเป็นอย่างยิ่ง รูปแบบและลักษณะเฉพาะของตัวอักษรที่มีความหลากหลายมากมาย การจะเลือกใช้ตัวอักษรรูปแบบใดต้องขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของงานนั้น งานลักษณะหนึ่งอาจจะเหมาะกับลักษณะเฉพาะของตัวอักษรแบบหนึ่ง ถ้ามีความเหมาะสมพอเหมาะพอดีในการนำมาใช้ ก็จะส่งเสริมให้งานออกแบบนั้นสามารถสื่อความหมายได้อย่างเต็มที่ ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีการสร้างตัวอักษรสำเร็จรูปออกมาหลายรูปแบบ เช่น ตัวอักษรจากคอมพิวเตอร์ ตัวพิมพ์ดีด ตัวเรียงพิมพ์ และแผ่นอักษรลอก

อักษรตัวพิมพ์ คือ อักษรสำเร็จที่ได้รับการออกแบบ และผลิตเป็นแม่แบบไว้สำหรับเลือกใช้ในงานสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ อักษรตัวพิมพ์มีความสำคัญต่อการออกแบบกราฟฟิกมาก อักษรตัวพิมพ์มีลักษณะพิเศษคือ มีรูปแบบที่แปลกน่าสนใจ หรือการขยายให้มีขนาดใหญ่มาก การใช้สีสันให้สวยงาม อักษรตัวพิมพ์ใช้เสนอเนื้อหาสาระที่ต้องการนำเสนอโดยการเลือกใช้ตัวอักษรที่มีรูปแบบเรียบ ชัดเจน อ่านง่าย

ตัวพิมพ์สามารถแยกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ตัวอักษรแบบมีหัว เป็นแบบตัวอักษรที่มีหัวม้วนกลมโป่ง เส้นแนวตั้งเรียบ อาจจะเป็นตัวตรงหรือตัวเอนก็ได้ ลักษณะตัวอักษรหัวกลมเป็นมาตรฐานอักษรไทยและถือเป็นลักษณะเด่นของรูปลักษณะอักษรไทย ทำหน้าที่แยกแยะตัวอักษรแต่ละตัวออกจากกันได้ชัดเจน เมื่อนำมาใช้เป็นตัวเนื้อความ (BODY TEXT) จะสามารถอ่านข้อความยาวๆ ได้อย่างรวดเร็ว

ก ข ฃ ค ฅ ฆ ง จ ฉ ช ซ ฌ
ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ท ธ น บ ป ผ
ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ศ ษ ส ห ฬ อ ฮ

ภาพที่ 2.10 ตัวอักษรแบบมีหัว

2. ตัวอักษรแบบไม่มีหัว เป็นแบบตัวอักษรที่ดัดแปลงมาจากตัวภาษาอังกฤษ คือ ลักษณะตัวอักษรเป็นเส้นตรงไม่มีการขมวดม้วนของหัวกลม และไม่ได้ออกแบบไว้สำหรับใช้เป็นตัวเนื้อความ (NONBODY TEXT) นิยมใช้เฉพาะการพาดหัว (HEAD LINE) หรือตัวโปรย (HIGHLIGHT) สั้นๆ ตัวอักษรแบบไม่มีหัวจะรวมไปถึงตัวอักษรที่เป็นลวดลาย (DECORATIVE FONT) ด้วย

ก ข ช ค ค พ ง จ ฉ ช ช
ณ ณ ฎ ฏ ฐ ท ณ ณ ณ ณ ณ
น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ศ
ษ ส ห ฬ อ ฮ

ภาพที่ 2.11 ตัวอักษรแบบไม่มีหัว

1. ตัวอักษรแบบตัวเขียน ตัวอักษรแบบนี้เป็นแบบที่แตกต่างจาก 2 แบบแรก การออกแบบจะเน้นให้รูปแบบตัวอักษรมีลักษณะเป็นตัวลายมือเขียน ซึ่งไม่มีการคำนึงถึงสัดส่วนตัวอักษรใช้กับงานสิ่งพิมพ์ที่ไม่เป็นทางการ

ก ข ช ค ค พ ง จ ฉ ช ช
ณ ณ ฎ ฏ ฐ ท ณ ณ ณ ณ ณ
น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ศ
ษ ส ห ฬ อ ฮ

ภาพที่ 2.12 ตัวอักษรแบบตัวเขียน

2. ตัวอักษรแบบตัวอาลักษณ์ เป็นตัวอักษรตัวเขียนอีกลักษณะหนึ่ง ลักษณะเป็นตัวอักษรแบบประดิษฐ์มีการขมวดหัวกลมโปร่ง สันอักษรหนาและบางคล้ายกับการเขียนด้วยพู่กันแบนหรือปากกาปลายตัด นิยมใช้กับงานประกาศนียบัตรและการ์ดต่าง ๆ

ก ข ช ค ค พ ง จ ฉ ช ช
ณ ณ ฎ ฏ ฐ ท ณ ณ ณ ณ ณ
น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ศ
ษ ส ห ฬ อ ฮ

ภาพที่ 2.13 ตัวอักษรแบบตัวอาลักษณ์

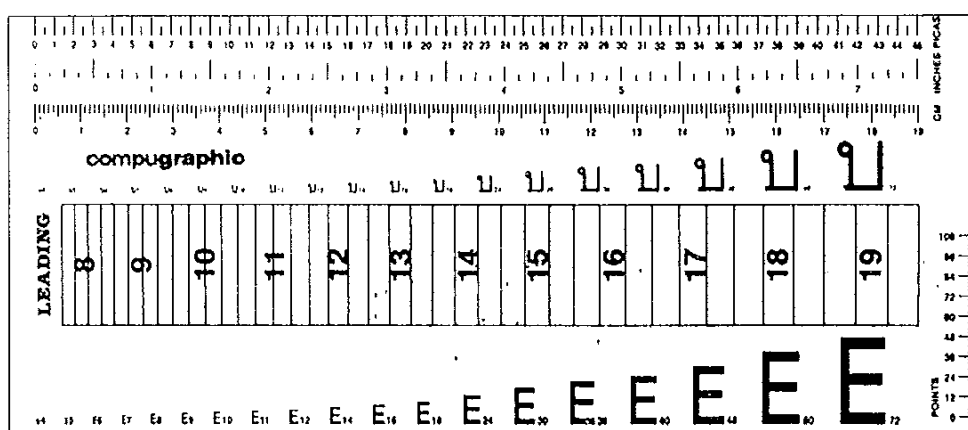
ลักษณะตัวอักษร (TYPE CHARACTER)

ลักษณะตัวอักษร หมายถึง ความแตกต่างของรูปแบบตัวอักษรที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

1. ตัวธรรมดา (NORMAL)
2. ตัวเอน (ITALIC)
3. ตัวบาง (LIGHT)
4. ตัวบางพิเศษ (EXTRA BOLD)
5. ตัวหนา (BOLD)
6. ตัวหนาพิเศษ (EXTRA BOLD)
7. ตัวดำ (BLACK)
8. ตัวแคบ (CONDENSED)
9. ตัวเส้นขอบ (OUTLINE)

ขนาดของตัวอักษร (SIZE TYPE)

ขนาดของตัวอักษร เป็นการกำหนดขนาดที่เป็นสัดส่วนของขนาดความกว้างกับความสูง และรูปร่างของตัวอักษร โดยยึดเอาความสูงเป็นหลักในการจัดขนาดที่เรียกว่า “พอยต์” (POINT) โดยจะมีไม้บรรทัดสำหรับวัดขนาดตัวอักษรตามภาษานักออกแบบสิ่งพิมพ์กราฟิกเรียกว่า “ไมไฟก้า” (PICA) ลักษณะเป็นแผ่นพลาสติกใสสีขาว โดยมีตัวเลขและตัวอักษรกำกับขนาดต่างๆ ไว้

รูปภาพประกอบตัวอย่างไมไฟก้า

ภาพที่ 2.14 รูปภาพประกอบตัวอย่างไมไฟก้า

ขนาดของตัวอักษรหัวเรื่องจะใช้ขนาดตั้งแต่ 16 พอยต์ขึ้นไป ส่วนขนาดของเนื้อความจะใช้ขนาดตัวอักษรตั้งแต่ 6 พอยต์ ถึง 16 พอยต์ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงานนั้น ๆ

12 พอยต์	=	1 ไฟก้า
6 ไฟก้า	=	1 นิ้ว หรือ 2.5 ซม.
72 พอยต์	=	1 นิ้ว

ขนาดตัวอักษรตามแนวนอนหรือทางกว้างของตัวอักษร เมื่อเรียงกันเป็นคำยาวหรือประโยค ความยาวใน 1 บรรทัด รวมเรียกว่า “ความยาวคอลัมน์” ใช้หน่วยวัดเป็นไพก้าเหมือนกัน

ระยะช่องไฟของตัวอักษร (SPACING)

ระยะช่องไฟของตัวอักษร หมายถึง การเว้นช่องว่างระหว่างตัวอักษรหรือระหว่างคำให้พอเหมาะพอดี ดูสวยงาม สบายตาและอ่านง่าย การจัดช่องไฟของตัวอักษรประกอบด้วยหลัก 3 ประการ ดังนี้

1. ระยะช่องไฟระหว่างตัวอักษร (LETTER SPACING) เป็นการกำหนดระยะช่องไฟระหว่างตัวอักษรแต่ละตัว ที่จะต้องมีระยะห่างกันพองามไม่ติดกัน หรือห่างกันจนเกินไป การเว้นช่องไฟแต่ละตัวอักษรไม่มีกฎตายตัวว่าจะต้องห่างกันเท่าใด เพราะรูปแบบตัวอักษรแต่ละตัวจะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป

2. ระยะช่องไฟระหว่างคำ (WORD SPACING) หรือที่เรียกว่า “เว้นวรรค” เป็นการกำหนดระยะช่องไฟความห่างระหว่างคำต่อคำ หรือประโยคต่อประโยค ระยะระหว่างคำโดยทั่วไปจะถูกออกแบบให้ระยะระหว่างคำห่างกันประมาณ 1 ตัวอักษรปกติ ถ้าระยะระหว่างคำชิดเกินไปจะทำให้อ่านยาก และถ้าเว้น ระยะห่างเกินไปจะทำให้ขาดความงามลงไป

3. ระยะช่องไฟระหว่างบรรทัด (LINE SPACING) หรือ LEADING การเว้นระยะระหว่างบรรทัดมีจุดประสงค์เพื่อให้อ่านง่าย และดูสวยงาม โดยปกติในการจัดเรียงพิมพ์จะใช้ระยะห่างระหว่างบรรทัดตั้งแต่ 0-3 พอยต์ หลักสำคัญในการกำหนดระยะระหว่างบรรทัดให้วัดส่วนสูงสุดของตัวอักษร เมื่อจัดวางบนบรรทัดแล้วตัวอักษรต้องไม่ทับกัน

1.3 การออกแบบตัวอักษรภาษาอังกฤษ

การออกแบบตัวอักษรภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมีความแตกต่างกันที่สระและวรรณยุกต์เท่านั้น ส่วนโครงสร้างตัวอักษรใหญ่ ๆ โดยรวมจะคล้ายกัน และโครงสร้างสำคัญที่ประกอบกันขึ้นเป็นรูปร่างตัวอักษรภาษาอังกฤษคือ เส้น

เส้นแต่ละเส้นมีหน้าที่ที่ต่างกัน แต่ละลีลาของเส้นที่มาประกอบกันจะได้ออกมาเป็นตัวอักษรได้แก่

1. เส้นตั้ง (VERTICAL LINE) คือ เส้นที่ลากในแนวดิ่ง ซึ่งโดยปกติของเส้นตั้งมีแนวเส้นตั้งฉากกับเส้นบรรทัดเสมอเส้นตั้งของตัวอักษรจะมีขนาดหนาบางสักเพียงใดขึ้นอยู่กับรูปแบบของตัวอักษร รูปแบบของเส้นตั้งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของตัวอักษรที่ออกแบบขึ้นมา เช่น ตัวอักษรตัวเอน

2. เส้นแนวนอน (HORIZONTAL LINE) คือ เส้นที่มีแนวขนานกับเส้นบรรทัด และเส้นแนวนอนเมื่อมาประกอบกับเส้นอื่น ๆ จะได้เป็นตัวอักษรขึ้นมา ลักษณะของเส้นแนวนอนจะหนาหรือบางขึ้นอยู่กับแนวทางการออกแบบ

3. เส้นเฉียง (INCLINED LINE) คือ เส้นที่ลากในแนวเฉียงกับเส้นบรรทัด ลักษณะของเส้นเฉียงจะมีขนาดหนาหรือบางต่างกันไปตามรูปแบบที่นักออกแบบจะสร้างสรรค์ขึ้นมา แต่จะมีขนาดเท่ากันในอักษรชุดเดียวกัน

4. เส้นโค้ง (CURVE LINE) คือ เส้นโค้งที่นำมาประกอบการออกแบบตัวอักษร ทำให้ตัวอักษรนั้นดูนุ่มนวล อ่อนหวาน ลักษณะของเส้นโค้งอาจจะหนาหรือบางในเส้นเดียวกันได้ ขึ้นอยู่กับการออกแบบตัวอักษรให้สัมพันธ์กันทั้งเส้นแนวตั้ง เส้นแนวนอน เส้นเฉียง และเส้นโค้ง

ภาพที่ 2.15 ประเภทของเส้น

รูปแบบของตัวอักษร

รูปแบบตัวอักษรจะมีความแตกต่างกันออกไปหลายรูปแบบ ซึ่งพอจะแบ่งแยกออกได้เป็นลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ตัวอักษรแบบมีเชิง (SERIF) คือ ตัวอักษรที่มีเส้นของฐานและปลายตัวอักษรยื่นออกมาในทางราบ (แนวนอน) ลักษณะของตัวอักษร อาจจะมีทั้งเส้นหนาและเส้นบางไม่เท่ากัน

ภาพที่ 2.16 ตัวอักษรแบบมีเชิง

2. ตัวอักษรแบบไม่มีเชิง (SANS SERIF) คือ ตัวอักษรที่ไม่มีเส้นของฐานและปลายตัวอักษรยื่นออกมาในทางราบ เป็นตัวอักษรที่ดูเรียบ ๆ อ่านง่าย เป็นทางการ มักเป็นที่นิยมใช้กันมากในงานสิ่งพิมพ์และงานโฆษณาทั่วไป

ABCDEFGHIJK
LMNOPQRSTU
Silp VWXYZabcde
fghijklmnopqr
stuvwxyz

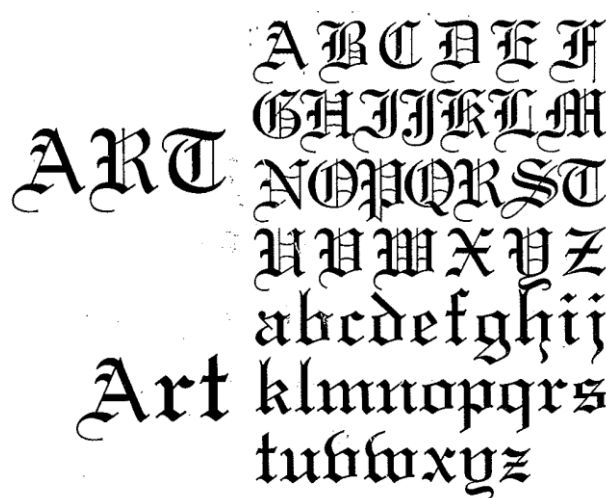
ภาพที่ 2.17 ตัวอักษรแบบไม่มีเชิง

3. ตัวอักษรแบบตัวเขียน (SCRIPT) คือ ตัวอักษรที่มีลักษณะการโยงหางยาวต่อเนื่องระหว่างตัวหนึ่งไปอีกรตัวหนึ่ง ขนาดของเส้นตัวอักษรหนาบางและมีน้ำหนักเส้นหนักเบาต่างกัน ลักษณะพิเศษของตัวอักษรแบบตัวเขียนอีกอย่างหนึ่งคือ การเขียนตัวอักษรให้เอียงไปทางขวามือเล็กน้อย

ABCDEFGH
IJKLMNOP
OPQRSTUVWXYZ
Silp vwxyzabc
defghijklm
nopqrstuvwxyz
xyz

ภาพที่ 2.18 ตัวอักษรแบบตัวเขียน

4. ตัวอักษรแบบตัวอาลักษณ์ (TEXT LETTERS) คือ ตัวอักษรโรมันที่มีลักษณะเป็นตัวเขียนประดิษฐ์ เส้นแนวตั้งเป็นเส้นหนาและมีเส้นภายในเป็นเส้นบาง เป็นตัวอักษรที่ค่อนข้างจะอ่านยาก ใช้ในงานที่มีข้อความไม่ยาวนักหรือเป็นเพียงคำสั้น ๆ เท่านั้น

ภาพที่ 2.19 ตัวอักษรแบบตัวอาลักษณ์

5. ตัวอักษรแบบประดิษฐ์ (DISPLAY TYPE) คือ ตัวอักษรที่มีการออกแบบลวดลายทั้งเส้นตั้งและเส้นแนวนอนให้มีความสัมพันธ์ลงตัว แต่ยังคงรูปแบบของตัวอักษรนั้นอยู่ หรืออาจจะออกแบบให้มีลวดลายในตัวอักษร ซึ่งไม่มีข้อกำหนดว่าต้องเป็นเส้นหนาหรือเส้นบางและอาจจะเป็นตัวตรงหรือตัวเอียงก็ได้

ภาพที่ 2.20 ตัวอักษรแบบประดิษฐ์

1.4 การออกแบบรูปภาพสำเร็จรูป

การออกแบบรูปภาพสำเร็จรูป (Electronic Clip Art) สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ (อัลต์แมน 2538 : 448-449)

1) รูปภาพบิตแมป (Bitmap graphic) เป็นภาพที่เกิดจากการรวมจุดต่างๆ ได้จากการสแกนภาพที่เขียนขึ้นหรือภาพถ่าย จะมีปัญหาเมื่อต้องการขยายภาพให้มีขนาดใหญ่ขึ้น ภาพที่ได้มักจะแตกเนื่องจากความละเอียดเท่าเดิมและขนาดของไฟล์จะมีขนาดใหญ่ ภาพดังกล่าวสามารถนำมาแก้ไขได้โดยใช้โปรแกรม Photoshop

2) รูปภาพเวกเตอร์ (Vector graphic) เป็นภาพที่เกิดขึ้นจากการคำนวณทางคณิตศาสตร์ของโปรแกรม ในลักษณะเรขาคณิต และเส้นต่าง ๆ มีความคมชัดสูงย่อขยายได้โดยไม่เกิดการผิดเพี้ยน ของรูปทรงและสี มีขนาดของไฟล์เล็กมาก สามารถนำมาตกแต่งเปลี่ยนแปลงได้ง่าย กับโปรแกรม อื่น ๆ เช่น CoralDraw, Illustrator Freehand ฯลฯ

ประเภทของรูปแบบแบ่งตามการใช้งานของ Electronic Clip Art จากการศึกษาในห้องตลาด มีการสร้างภาพสำเร็จรูปแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

- 1) Clip Art เป็นภาพนิ่งใช้ประกอบและตกแต่งข้อความต่าง ๆ
- 2) Web Art เป็นภาพเคลื่อนไหว ใช้ประกอบกับการสร้างเว็บไซต์
- 3) Photo เป็นลักษณะของภาพถ่าย เพื่อใช้ประกอบข้อความต่าง ๆ

ประเภทของรูปแบบ Clip Art สามารถแบ่งได้หลายประเภทดังนี้

- 1) ประเภทเงาทึบ (Silhouette) มีสีเดียว แสดงให้เห็นรูปร่าง รูปทรง
- 2) ประเภทโครงร่างภายนอก (Outline) ภาพลายเส้น ไม่มีสีอยู่ภายใน
- 3) ประเภทเหมือนจริง (Realistic) สัดส่วนและสีเหมือนจริงตามธรรมชาติ
- 4) ประเภทการ์ตูน (Cartoon) ภาพล้อเลียน ดูอ่อนคลายมากกว่าจริงจัง

ประเภทของเนื้อหา Clip Art สามารถแบ่งได้หลายประเภทดังนี้

- 1) ประเภทสัญลักษณ์ (Symbol) ได้แก่รูปภาพที่แทนความหมายของสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นเข้าใจในระดับสากล เช่น สัญลักษณ์จราจร เครื่องหมาย สัญลักษณ์ป้าย
- 2) ประเภทกรอบภาพ (Frame/Border/Background) เป็นภาพกรอบ ภาพที่มีลวดลาย มีพื้นที่ว่างเปล่าหรือมีสี เป็นที่ว่างใช้สำหรับพิมพ์ตัวอักษรลงไป และภาพลวดลายตกแต่ง
- 3) ประเภทภาพคนแสดงกิจกรรมต่าง ๆ เช่น อาชีพ กีฬา การเล่น ภาพเหตุการณ์ ภาพแสดงอารมณ์ ภาพบุคคลสำคัญ
- 4) ภาพวัตถุต่างๆ ที่แสดงความหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องใช้ อาหารผัก ผลไม้ พรรณพืชต่าง ๆ
- 5) ภาพสัตว์ต่าง ๆ
- 6) ภาพตัวอักษรและตัวเลขแบบตกแต่ง
- 7) ภาพแผนภูมิต่าง ๆ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเลขศิลป์

2.1 ความหมาย การออกแบบเลขศิลป์ หรือการออกแบบกราฟิก (Graphic Design) เป็นคำที่อาจนิยามความหมายได้ยาก และอาจเป็นคำที่ไม่สามารถสร้างภาพ หรือความเข้าใจให้แก่บุคคลนอกวงการได้อย่างชัดเจนมากนัก หากจะพิจารณาถึงความหมายที่ชัดเจนของคำนี้ จึงควรพิจารณาจากแนวคิดจากหลาย ๆ มุมมองของผู้มีประสบการณ์ และนักวิชาการเพื่อให้ได้คำจำกัดความหรือนิยามที่ใกล้เคียง ชัดเจน และเข้าใจง่ายที่สุดสำหรับบุคคลทั่ว ๆ ไป ทั้งนี้จะขอนำนิยามจากนักวิชาการหลาย ๆ ท่านมาประกอบก่อนที่จะสรุปความหมายให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนและครอบคลุมที่สุด

พาสนา ตัณท์ลักษณ์ กล่าวถึงการออกแบบไว้ว่า การออกแบบเป็นการสร้างสรรค์โดยมีแบบแผนตามความประสงค์ที่กำหนดไว้

ปราโมทย์ แสงพลสิทธิ์ อธิบายคำว่า เลขศิลป์ ว่าหมายถึง งานศิลปกรรมการออกแบบที่ประกอบเป็นตัวอักษร ลวดลาย หรือรอยขีดเขียน ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า graphic

สกนธ์ ภูงามดี ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคำว่ากราฟิก สรุปได้ว่า คือผลงานศิลปะประยุกต์ (Applied Art) ที่เกิดขึ้นจากการใช้สี และเส้นเป็นองค์ประกอบหลักในการจัดวาง (Composition) เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อวัตถุประสงค์ในการสื่อสารข้อมูลข่าวสารสู่กลุ่มเป้าหมายด้วยรูปลักษณ์ที่สวยงาม ดึงดูดใจ และมีข้อความพร้อมทั้งภาพที่นำไปสู่การสื่อสารข้อมูลที่ครบถ้วน

วัฒน์ จุฑะวิภาต กล่าวว่า การออกแบบ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาโดยไม่ลอกเลียนของเดิม หรือความคิดเดิมที่มีมาก่อน เพื่อตอบสนองความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยหรือความต้องการด้านอื่น ๆ

ศิริวรรณ ปีเตอร์ ได้อธิบายถึงการออกแบบกราฟิก ว่าหมายถึง การแก้ปัญหาโดยใช้ภาพสี และตัวอักษรในการถ่ายทอดข้อมูลที่ซับซ้อนให้สามารถรับรู้และเข้าใจง่ายอย่างรวดเร็ว

Gavin Ambrose ได้กล่าวไว้ว่า การออกแบบกราฟิกเป็นการใช้ความคิด แนวความคิด ข้อความ รวมถึงรูปภาพ นำเสนอในรูปแบบสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่ออื่น ๆ โดยกำหนดลำดับ และโครงสร้างเนื้อหาให้อ่านง่ายต่อกระบวนการสื่อสาร ในขณะเดียวกันก็เพื่อเพิ่มโอกาสที่กลุ่มเป้าหมายจะได้รับและเข้าใจสารที่ส่งออกไป นักออกแบบจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น จะต้องจัดสรรจัดการกับองค์ประกอบทางการออกแบบ โดยการออกแบบอาจจะเกี่ยวข้องกับปรัชญาสุนทรียศาสตร์ ความรู้สึก อารมณ์ ก็ได้

จากความหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การออกแบบกราฟิกเกี่ยวข้องกับ การสื่อสาร การสร้างสรรค์ องค์ประกอบทางการออกแบบ การสร้างประสบการณ์ทางอารมณ์ ความงาม ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การออกแบบกราฟิก หรือการออกแบบเลขศิลป์ คือ การออกแบบโดยใช้องค์ประกอบทางการออกแบบเพื่อสื่อสารกับผู้รับสารให้เกิดความเข้าใจพร้อมทั้งรับรู้ถึงความงามในองค์ประกอบเหล่านั้นได้ง่าย ชัดเจน และเกิดประสบการณ์ทางอารมณ์จากการสื่อสารด้วย

2.2 ประเภทของงานออกแบบเลขศิลป์ (มานิช กองกะนันท์, 2538) แบ่งประเภทผลงานนิเทศศิลป์มี 3 สาขา คือ

2.2.1 เลขศิลป์สิ่งพิมพ์ (Printing Graphics) คือ ผลงานการออกแบบสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โดยเริ่มต้นจากการออกแบบตัวอักษรที่ใช้ในการพิมพ์ การจัดรูปเล่มหนังสือ การออกแบบปก ภาพประกอบในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และหนังสือ การออกแบบภาพโฆษณา เครื่องหมายการค้า บัตรอวยพร และนามบัตร เป็นต้น

2.2.2 เลขศิลป์สิ่งแวดล้อม (Environmental Graphics) คือ ผลงานการออกแบบตัวอักษร รูปสัญลักษณ์ที่ติดอยู่บนตัวอาคารและสถานที่ต่าง ๆ แผ่นป้ายจราจร แผ่นป้ายต่างๆ ที่ติดอยู่ในที่สาธารณะ รวมถึงแผ่นป้ายโฆษณากลางแจ้งด้วย

2.2.3 เลขศิลป์ในภาพยนตร์ โทรทัศน์ และ แอบบันทิกภาพ (Film, T.V. & Video Graphics) คือ ผลงานออกแบบตัวอักษรพร้อมทั้งภาพนำเรื่อง (Title) และลงท้ายเรื่อง

หลักในการออกแบบแต่ละประเภทที่กล่าวมานี้อาจมีความแตกต่างกัน แต่ไม่ว่าอย่างไรผลที่สุดก็มุ่งเพื่อจะสื่อสาร สร้างความเข้าใจระหว่างบุคคล แก้ปัญหาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้ตรงตามความต้องการของมนุษย์ เน้นให้เข้าใจง่าย จดจำง่ายดึงดูดความสนใจด้วยวิธีการจัดทำเป็นตัวอักษร สัญลักษณ์ หรือภาพประกอบ ดังนั้นนักออกแบบจึงต้องพัฒนาตนเอง และค้นคว้าหาวิธีการออกแบบที่จะตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอให้ได้ พร้อมทั้งสร้างสรรค์งานออกแบบที่ดีที่มีผลต่อทัศนคติหรือเจตคติที่ดีของคนในสังคมด้วย

2.3 คุณค่าของงานออกแบบเลขศิลป์ งานออกแบบกราฟิกมีบทบาทและมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ระบบการสื่อสาร การสร้างสรรค์และการจรรโลงสังคม และมีอิทธิพลในการโน้มน้าวผู้รับข้อมูลให้เกิดความสนใจและยอมรับ และในขณะเดียวกันก็ยังแสดงคุณค่าอื่นพร้อมกันไปด้วย คือ

- 1) เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจตรงกันอย่างชัดเจน
- 2) สามารถทำหน้าที่เป็นสื่อ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เกิดการศึกษากับกลุ่มเป้าหมายได้
- 3) ช่วยให้เกิดความน่าสนใจ ความประทับใจ และความน่าเชื่อถือ
- 4) ทำให้เกิดการกระตุ้นทางความคิดและการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว
- 5) ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ช่วยกระตุ้นทั้งพฤติกรรมให้ปฏิบัติตาม หรือเปลี่ยน

ความคิดได้ด้วย

2.4 องค์ประกอบพื้นฐานทางการออกแบบเลขศิลป์ คือ องค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นรากฐานสำคัญของงานศิลปะและการออกแบบที่นักออกแบบควรศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อที่จะนำมาใช้ในการออกแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม กลมกลืน และสร้างสรรค์ผลงานออกมาได้อย่างมีคุณค่า

องค์ประกอบที่นักออกแบบสามารถสร้างหรือเลือกใช้ได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

2.4.1 องค์ประกอบพื้นฐานทางการออกแบบ มีดังนี้

จุด (Dot) เป็นส่วนประกอบที่เล็กที่สุด เป็นส่วนเริ่มต้นไปสู่ส่วนอื่นๆ (วัฒนธรรม จุฑะวิภาค, ม.ป.ป.) เส้น (Line) เส้นลักษณะต่างๆ สามารถแสดงอารมณ์ แสดงทิศทาง การเคลื่อนไหว ทำให้เกิดรูปร่าง เกิดเนื้อที่ ขนาด น้ำหนัก และพื้นผิวได้ รูปร่าง (shape) คือรูป 2 มิติ ที่มีเพียงด้านกว้าง และด้านยาวการแบ่งรูปร่างเป็นประเภะนั้นมีหลายลักษณะ หากพิจารณาในด้านความหมายแล้วรูปร่างแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ รูปร่างที่เป็นธรรมชาติ (Organic Shape) รูปร่างเรขาคณิต (Geometric Shape) รูปทรง (Form) เป็นลักษณะของวัตถุที่มองเห็นได้เป็น 3 มิติ คือ มีความกว้าง ยาว และสูง รูปทรงแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือรูปทรงเรขาคณิต และรูปทรงตามธรรมชาติ ช่วงระยะ (Space) คือช่องว่างบริเวณรอบ ๆ วัตถุ (Object) เรียกว่า negative space และช่องว่างบนตัววัตถุเรียกว่า positive space ช่วงระยะเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการออกแบบเนื่องจากการจะเป็นการสร้าง การเน้น และจังหวะ ในการมอง และในบางครั้งก็สามารถสร้างการลวงตา สร้างความรู้สึกเฉพาะบริเวณต่าง ๆ ในงานออกแบบได้ พื้นผิว (Texture) เป็นองค์ประกอบที่รับรู้ได้จากการสัมผัส หรือการมองเห็น พื้นผิวช่วยในการสร้างมิติในการจัดวางองค์ประกอบและยังทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างส่วนที่เป็น

องค์ประกอบกับส่วนที่เป็นพื้นชัดเจนขึ้น และองค์ประกอบสุดท้าย ได้แก่ สี (Colour) สีสมีความสำคัญต่องานออกแบบกราฟิก เนื่องจากสีช่วยให้เกิดการรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว และสีที่ถูกต้องกลุ่มเป้าหมายจะช่วยให้กลุ่มเป้าหมายให้ความมั่นใจกับงานกราฟิกมากขึ้น (ศิริพรรณ ปีเตอร์, ม.ป.ป.)

2.4.2 องค์ประกอบที่เป็นตัวอักษร สิ่งพิมพ์ปัจจุบันตัวอักษรถือเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์งานต่าง ๆ มากมาย การสร้างสรรค์สิ่งพิมพ์ให้สวยงาม และสามารถทำหน้าที่เป็นสื่อได้อย่างชัดเจนก็เป็นหัวใจหลักอย่างหนึ่งในการสร้างสรรค์และสื่อผลงาน แบบตัวอักษรดูเหมือนจะกลายเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการออกแบบ คือช่วยให้งานออกแบบตรงตามแนวคิดของนักออกแบบมากขึ้น (ธีรวัฒน์ พจนวิบูลศิริ, 2540)

Typography หรือ การออกแบบและจัดวางตัวอักษร คือวิธีการทำให้ข้อความสามารถมองเห็นเป็นภาพได้ ตัวอักษรนับเป็นองค์ประกอบทางการออกแบบที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งสามารถสร้างบุคลิก และสร้างอารมณ์ให้กับผลงานออกแบบได้ รูปแบบตัวอักษรมีผลต่อการเข้าถึงความคิดที่แฝงไว้ และมีผลต่อปฏิกิริยาตอบสนองของผู้อ่านด้วย ดังนั้นการศึกษาลักษณะของตัวอักษรจึงเป็นสิ่งที่นักออกแบบจะต้องกระทำ เพื่อให้เข้าใจบุคลิกลักษณะของตัวอักษรเพื่อใช้สื่อความหมายได้อย่างสวยงามดึงดูดใจผู้อ่าน

การจัดแบ่งประเภทของตัวอักษร การออกแบบกราฟิกต่าง ๆ คือการสื่อสารบุคลิก ลักษณะบางประการของงานออกแบบไปยังผู้รับสื่อ ตัวอักษรเป็นเครื่องมือหนึ่งซึ่งจะช่วยส่งเสริมบุคลิกลักษณะดังกล่าวให้มีความชัดเจนขึ้นได้ในงานออกแบบ ปัจจุบันมีรูปแบบตัวอักษรอยู่มากมาย สิ่งสำคัญในการกำหนดรูปแบบตัวอักษร คือการกำหนดจากจุดเด่นที่มีอยู่ในส่วนประกอบต่าง ๆ ของตัวอักษร

วิลเลียม ได้แบ่งประเภทของตัวอักษรออกเป็น 6 ประเภท (Robin, 1994) คือ

1. Old Style
2. Modern
3. Slab Serif
4. Sans Serif
5. Script
6. Decorative

1. Old Style (แบบตัวอักษรยุคเก่า) เป็นตัวอักษรที่มีพื้นฐานมาจากตัวอักษรคัดลายมือของเหล่าอาลักษณ์หรือเสมียนในอดีตที่ใช้ปากกาปากตัดในการเขียนทำให้ตัวอักษรแบบนี้มีเส้นขีดที่ขาหรือเส้นฐาน ซึ่งเกิดจากการวางมุมปากกา ลักษณะของน้ำหนักตัวอักษรเป็นแบบจากน้ำหนักหนาไปสู่น้ำหนักบางแบบค่อยเป็นค่อยไป ศัพท์ทางเทคนิคใช้คำว่า thick/thin transition และเมื่อทำการลากเส้นตรงตัดผ่านส่วนที่บางที่สุดของตัวอักษรจะได้เส้นแนวเฉียง ซึ่งจะเรียกว่า stress (แกน) และโดยมากตัวอักษรชนิดนี้มักจะมีแกนแนวเฉียง ตัวอย่างของอักษรประเภทนี้ได้แก่ Baskerville, Garamond , Goudy, Palatino, Time

Old Style

ภาพที่ 2.21 แบบตัวอักษรยุคเก่า

2. **Modern** (แบบตัวอักษรสมัยใหม่) โครงสร้างของตัวอักษรมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสวัฒนธรรมและรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป เช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงของงานศิลปะ ประกอบด้วยเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้ามากขึ้นในปี ค.ศ. 1700 (พ.ศ.2243) สามารถผลิตกระดาษได้คุณภาพดีขึ้น เทคนิคการพิมพ์มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น มีผลทำให้ตัวพิมพ์มีความแข็งแรงมากขึ้น ไม่มีการไล่น้ำหนักหนาบางแบบตัวยุคเก่า เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการออกแบบตัวอักษรให้มีเส้นขีดที่เท่ากันเป็นเส้นตรงตามแนวนอนและมีความบาง โครงสร้างโดยรวมดูแข็งแรง หนักแน่น ตรง และเนื่องจากการถ่าน้ำหนักจากหนาไปบางอย่างเห็นได้ชัด ทำให้ได้แกนเป็นแนวตั้งตรง 90 องศา ทำให้เกิดความรู้สึกถึงความเย็นชา แข็งกระด้าง แต่เมื่อนำไปขยายให้มีขนาดใหญ่จะเด่นสะดุดตา และเนื่องจากความบางที่ติดกับหนาจึงไม่เหมาะกับการนำไปทำตัวพิมพ์ที่มีข้อความยาวเนื่องจาก ส่วนที่บางอาจเลือนหายไปได้ทำให้ข้อความขาดหายไม่ต่อเนื่อง เรียกว่า ตัวกร่อน

Modern

ภาพที่ 2.22 แบบตัวอักษรสมัยใหม่

3. **Slab Serif** (แบบตัวมีเส้นขีดที่ขาหนามาก) เกิดขึ้นในช่วงยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมที่มีการนำแนวความคิดแปลกใหม่เข้ามาใช้ในงานโฆษณา โดยเป็นการแก้ปัญหาจากตัวอักษรสมัยใหม่ที่มีปัญหาของเส้นที่บางมากติดกับเส้นที่หนามากทำให้เมื่อมองในระยะไกลเหมือนริ้วบ้าน ลักษณะของตัวพิมพ์ประเภทนี้จึงมีน้ำหนักที่เท่ากันทั้งหมด บางครั้งเรียกตัวอักษรแบบนี้ว่า Clarendon หรือ ตัวอียิปต์ เนื่องจากตัวอักษรชนิดนี้ถูกประดิษฐ์ขึ้นมาในช่วงที่โลกตะวันตกกำลังคลั่งไคล้วัฒนธรรม อียิปต์ ชื่อที่ตั้งขึ้นจึงมีชื่อที่เกี่ยวข้องกับประเทศอียิปต์เพื่อให้สามารถขายได้ในช่วงเวลานั้น เช่น Memphis, Cairo, Scarab และได้รับการพัฒนาเป็นชื่ออื่นๆเช่น Clarendon, New Century Schoolbook เนื่องจากคุณลักษณะที่มีความสม่ำเสมอตลอดทั้งตัวอักษรทำให้ง่ายต่อการอ่าน จึงนิยมนำไปใช้กับข้อความยาวๆหรือหนังสือได้ดี โดยเฉพาะหนังสือเด็กเพราะดูสะอาดตาและง่ายต่อการอ่าน

Slab serif

ภาพที่ 2.23 ตัวอักษรแบบ Slab serif

4. **Sans Serif** (แบบไม่มีขีดเล็กๆที่ขา) คำว่า San เป็นภาษาฝรั่งเศสแปลว่า ปราศจาก ตัวอักษรชนิดนี้จึงเป็นตัวอักษรที่ไม่มี Serif ที่ปลายขา และเป็นแบบอักษรที่มีมากมายหลากหลายให้เลือกใช้ตามความต้องการตั้งแต่หน้าหนักเบาไปจนถึงหน้าหนักเข้มพิเศษ ตัวอย่างของอักษรชนิดนี้ได้แก่ Antique Olive, Formata, Gill Sans, Franklin Gothic, Folio Helvetica, Avant Garde เป็นต้น

San serif

ภาพที่ 2.24 แบบตัวอักษร San serif

5. **Script** (ตัวพิมพ์ที่จำลองแบบจากตัวเขียน) ตัวอักษรแบบนี้เป็นตัวอักษรที่เลียนแบบจากลายมือเขียนทั้งหมดรวมถึงที่เขียนด้วยปากกาควงหรือพู่กันด้วย ตัวอักษรแบบนี้มีทั้งที่เป็นแบบมีเส้นเชื่อมโยงกันต่อเนื่อง เส้นไม่ต่อเนื่อง แบบเขียนเหมือนตัวพิมพ์ แบบจำลองแบบอักษรประดิษฐ์ยุคโบราณ เป็นต้น ตัวอักษรชนิดนี้ไม่ควรนำไปพิมพ์เป็นข้อความยาวๆหรือเป็นหนังสือ เนื่องจาก อ่านยาก และไม่ควรใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด เหมาะที่จะนำไปใช้เป็นบางส่วนและขยายให้มีขนาดใหญ่ เช่น Shelley, Coronet, Monoline script, Freestyle Script, Balloon, Brush Script เป็นต้น

Script

ภาพที่ 2.25 แบบตัวอักษร Script

6. **Decorative** (แบบตัวสำหรับตกแต่ง) แบบตัว Decorative หรือ Fancy มีลักษณะสนุกสนาน แปลก ใช้งานง่าย สะดุดสายตา มีหลากหลายอารมณ์ ความรู้สึก แต่การนำไปใช้งานมีขีดจำกัด การนำไปใช้จึงควรใช้อย่างระมัดระวังและให้เหมาะสมกับงานที่จะออกแบบ การใช้ควรใช้ใน ปริมาณพื้นที่ที่ไม่มากนัก

AARCOVER

ภาพที่ 2.26 แบบตัวอักษร Decorative

ชนิดของตัวอักษรไทย แบบตัวอักษรในปัจจุบันมีการแบ่งแยกประเภทเอาไว้ในลักษณะที่แตกต่างกันหลายกลุ่ม หลายแนวคิด แต่หากมองเฉพาะรูปแบบตัวอักษรไทยแล้วสามารถแบ่งออกเป็น 3 ชนิด ชนิดตัวตรง ชนิดตัวเอียง ชนิดมีจุดรวมสายตา ซึ่งตัวอักษรทั้ง 3 ชนิดสามารถเขียนได้ 5 แบบ คือ

1. **แบบหัวกลม** นิยมใช้เขียนข้อความที่ต้องการให้อ่านง่าย เป็นระเบียบไม่มีลวดลาย เช่น ใช้เป็นป้ายอาคารสถานที่ ตัวอย่างตัวอักษรแบบหัวกลม

ตัวอักษรไทย

ตัวอักษรไทย

ตัวอักษรไทย

2. **แบบหัวตัด** นิยมใช้ในงานทำป้ายโฆษณา และข้อความที่เรียบง่ายสามารถเขียนได้โดยใช้ปากกาสปีดบอลล์แบบตัวสี่ และพู่กันแบน

ตัวอักษรไทย

ตัวอักษรไทย

ตัวอักษรไทย

3. **แบบคัดลายมือ** มักเป็นเส้น ตัวบรรจง หรือตัวหนังสือราชการนิยมเขียนการดำเนินงานต่างๆ บัตรอวยพร และเป็นแบบคัดลายมือของนักเขียน

ตัวอักษรไทย

ตัวอักษรไทย

ตัวอักษรไทย

4. **แบบตัวด** เป็นตัวเขียนที่ดูง่ายสบาย ๆ นิยมใช้ร่วมกับตัวอักษรแบบอื่นๆ เพื่อให้ข้อความต่าง ๆ เห็นชัดเจนและสวยงามมีเสน่ห์น่าสนใจมากขึ้น

ตัวอักษรไทย

ตัวอักษรไทย

5. **แบบประดิษฐ์** เป็นแบบที่นิยมใช้ในงานโฆษณา หรือดัดแปลงแก้ไขรูปแบบให้สวยงามได้ตามความเหมาะสมกับบรรยากาศ หรือเนื้อหาของความหมายที่ต้องการ

ตัวอักษรไทย

ตัวอักษรไทย

ตัวอักษรไทย

หากพิจารณาในแง่ของการใช้งานแล้ว สามารถแบ่งตัวอักษรได้อีกเป็น 2 ลักษณะคือ ตัวเนื้อ (body text) ซึ่งเหมาะกับใช้ในส่วนของเนื้อหา ที่ต้องอ่านยาว ๆ จึงจำเป็นต้องอ่านง่าย และตัวอักษรที่ไม่ใช่เนื้อความ (non-body text) โดยมากดัดแปลงมาจากตัวอักษรภาษาอังกฤษ มีตั้งแต่อ่านง่ายใช้ เป็นเนื้อความสั้น ๆ (display font) หรือไปจนถึงขึ้นเป็นลวดลาย (Decorative font)

สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการออกแบบคือ รูปแบบตัวหนังสือควรทำให้อ่านง่าย แต่ไม่ควรโดดเด่น เกินกว่าเนื้อหา นอกจากนั้นแล้วนักออกแบบควรเข้าใจว่าไม่มีรูปแบบตัวอักษรใดที่ดีหรือไม่ดี มีเพียงแค่รูปแบบที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมเท่านั้น จึงควรคำนึงถึงผู้อ่านและความรู้สึกในการสื่อสาร และจึงเลือกรูปแบบตัวอักษรที่เหมาะสม

2.5 การจัดองค์ประกอบทางเลขนศิลป์ (Composition) คือการนำสิ่งต่าง ๆ มาจัดวางรวมกันให้มีความพอเหมาะและเกิดสุนทรียภาพ โดยการจัดวางนั้นคำนึงถึงลักษณะต่าง ๆ ของวัตถุ

เช่น รูปทรง (Form) เส้น (Line) สี (Color) ขนาด (Size) รูปร่าง (Shape) จังหวะ (Rhythm) ลวดลาย (Pattern) ลักษณะพื้นผิว (Texture) และค่าความอ่อนแก่ (Tone) และอื่นๆ (วัฒนธรรม จูฑะ ภาต:....)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของลาวโซ่ง

3.1 ประวัติความเป็นมาของลาวโซ่ง

ไทยโซ่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันว่า ลาวโซ่ง ลาวซ่ง ไทยซ่ง ลาวทรง (ซ่ง) ดำ ลาวช่วงดำ ผู้ไทยดำ ผู้โตซงดำ ไทยดำ ไทยทรงดำ (เสฐียรโกเศศ, 2509) ได้เขียนไว้ว่า คำว่า “สง โซ่ง ทรง” เป็นคำเดียวกันมีความหมายว่า กางเกง ดังนั้น “ทรงดำ” จึงมีความหมายว่า “กางเกงดำ” คำจำกัดความในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2493) มีคำว่า “โซ่ง” มาจากคำว่า “ซ่งดำ” หมายความว่าผู้ไทยที่นุ่งกางเกงดำ (นิพนธ์ เสนาพิทักษ์, 2521) ได้อ้างอิงความหมายของคำว่า “โซ่ง” จากเอกสารหลายเล่ม และให้ความเห็นเกี่ยวกับการเรียกชื่อต่าง ๆ ของไทยโซ่งว่า ชื่อ “ลาวโซ่ง” นั้นใช้เรียกเฉพาะผู้ไทยดำที่อพยพมาอยู่ในประเทศไทยเท่านั้น ส่วนที่อื่นจะเรียกว่า “ไทยดำ” ที่เรียกว่าลาว เพราะเรียกให้ผสมกลมกลืนเข้ากับคนท้องถิ่นที่อยู่ก่อนแล้ว เช่น ลาวเวียง ลาวพวน ดังนั้นแทนที่เคยเรียกมา ก็กลายเป็น “ลาวดำหรือลาวซ่งดำ” ที่เรียกว่า “ลาวซ่งดำ” นั้นคงเป็นเพราะเรียกตามเครื่องนุ่งห่มที่ใช้ คือไทยดำ เหล่านี้นิยมนุ่งห่มด้วยผ้าสีดำต่อมาคำว่า “ดำ” หายไปจึงเหลือแต่คำว่า “ลาวโซ่ง หรือ ไทยโซ่ง” อีกสาเหตุหนึ่งที่เรียกว่า “ลาวโซ่งสันนิษฐานได้ว่าอาจเป็นเพราะกลุ่มผู้อพยพมาจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และมีขนบธรรมเนียมประเพณีส่วนใหญ่ที่คล้ายคลึงกับคนลาว (ม.ศรีบุษรา, 2530) กล่าวว่าไทยดำเรียกตัวเองว่า “โต หรือ ผู้โต ซึ่งก็คือ “ผู้ไทย” เพราะอักษร ผ ไทยดำจะออกเสียง ผ

นอกจากความเป็นมาของการเรียกชื่อที่กล่าวไปแล้วนั้น พระบริหารเทพธานีก้าวไว้ในหนังสือพงศาวดารชาติไทยตอนหนึ่งว่า ในจังหวัดเพชรบุรีและราชบุรี จะเรียก “ผู้ไทยดำ” ว่า “ลาวโซ่ง” คำว่า “โซ่ง” แปลว่า “กางเกง” ดังนั้น “ผู้ไทยดำ” ก็คือ “ลาวโซ่งดำ” เพราะชอบนุ่งกางเกงดำ และ (หลวงวิจิตรวาทการ, 2499) ได้กล่าวว่าการที่เรียก “ไทยดำ” เป็นเพราะชนกลุ่มนี้ชอบนุ่งผ้าด้วยสีน้ำเงินแก่ซึ่งเป็นสีประจำชาติไทยมาแต่โบราณ และ “ไทยดำ” เป็นเชื้อสายชนชาติไทย สาขาใหญ่สาขาหนึ่ง และเรียกผู้ไทยสาขานี้ว่าไทยเดิมหรือไทยโบราณ การเรียกชื่อตามสีเครื่องแต่งกายนี้ (Lebar, 1964) และ (Gedney, 1964) ให้ความเห็นทำนองเดียวกันว่าการเรียกชนกลุ่มนี้ว่าไทยดำเป็นเพราะเรียกตามประเพณีการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีดำของผู้หญิง

ถิ่นฐานเดิม

(ม.ศรีบุษรา, 2530) ได้กล่าวว่า ลาวโซ่งมีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่ประเทศจีนตอนกลางซึ่งเป็นถิ่นฐานเดิมของชนเผ่าไท ต่อมาได้อพยพลงมาทางใต้ และมาตั้งหลักแหล่งที่บริเวณแม่น้ำอู ซึ่งเป็นแม่น้ำที่ไหลบรรจบกับแม่น้ำโขงที่หลวงพระบางในแคว้นสิบสองจุไทย ซึ่งมีเมืองแฉงหรือปัจจุบันคือ เมืองเตียนเปียนฟู ประเทศเวียดนาม เป็นเมืองหลวงและเป็นหัวเมืองฝ่ายเหนือ บริเวณนี้อยู่ตอนเหนือของราชอาณาจักรลาวใกล้เขตแดนเวียดนามเหนือ นอกจากเมืองแฉงแล้ว บริเวณที่ลาวโซ่งอาศัยอยู่ ได้แก่ เมืองควาย เมืองดง เมืองม่วย เมืองลา เมืองโมะ เมืองหวัด เมืองซาง และรวมเมืองที่ผู้ไทยอาศัยอยู่อีก 4 เมือง รวมทั้งหมดเป็น 12 เมือง จึงเรียกว่า เมืองสิบสองผู้ไทย หรือสิบสองเจ้าไท และต่อมาเป็น

สิบสองจุไท แคว้นสิบสองจุไทเดิมนั้นขึ้นอยู่กับอาณาจักรน่านเจ้า ภายหลังมาขึ้นอยู่กับอาณาจักรโยนกเชียงแสน เมื่ออาณาจักรเชียงแสนถูกทำลายลงแล้ว ก็ไปขึ้นกับอาณาจักรล้านนา ต่อมาไปขึ้นอยู่กับอาณาจักรสุโขทัย ในรัชกาลพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เมื่ออาณาจักรสุโขทัยเสื่อมอำนาจลง ในตอนต้นสมัยอยุธยา แคว้นสิบสองจุไทได้ถูกแบ่งแยกออกเป็น 2 ภาคคือ ภาคที่ติดต่อกับพม่าและจีน เรียกว่า “แคว้นสิบสองปันนา” หรือ พวกไทลื้อ” และภาคที่ติดต่อกับจีนและญวน คงเรียกว่า “แคว้นสิบสองจุไท”

บริเวณที่อยู่ระหว่างดินแดนภาคเหนือและแคว้นสิบสองจุไททางใต้ อยู่ภายใต้การปกครองของเมืองหลวงพระบาง มีอยู่ห้าเมืองและต่อมาเพิ่มอีกหนึ่งเมืองเป็นหกเมือง เรียกว่า “หัวพันทั้งห้าทั้งหก” ได้แก่ เมืองควาย เมืองดุง เมืองม่วย เมืองลา เมืองไล เมืองแกง โดยเฉพาะเมืองแกงอยู่ห่างไกลจากนครหลวงพระบาง มีอาณาเขตติดต่อกับจีนทางตอนใต้ และตอนเหนือของประเทศเวียดนาม อำนาจการปกครองจากนครหลวงพระบางจึงดูแลไม่ทั่วถึง จึงมอบหมายให้ปกครองดูแลกันเอง แต่ยังคงอยู่ในอำนาจคุ้มครองของเจ้าหลวงพระบาง ดังนั้นในบางยุคบางสมัย หัวเมืองฝ่ายเหนืออันมีเมืองแกงเป็นต้น ขึ้นอยู่กับจีนบ้าง เวียดนามบ้าง เรียกว่า “สามฝ่ายฟ้า” (สมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ 2521) ต่อมา “หัวพันทั้งห้าทั้งหก” มาเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศลาวตอนเหนือ เรียกว่า “แขวงหัวพัน, ซำเหนือ หรือเวียงไซ” กลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ส่วนมากเป็นชาวลาวโซ่งซึ่งชาวลาวเรียก “ไทเหนือ” เพราะตั้งอยู่ติดกับเมืองแกงแห่งสิบสองจุไท และไม่ห่างจากแม่น้ำหล้า หรือ ดำ (ซงโป) ซึ่งชาวผู้ไท เรียกว่า “แม่น้ำแแท้” (ม.ศรีบุษรา, 2530)

ลาวโซ่งอาศัยอยู่ทั่วไปตั้งแต่มณฑลกวาสี ยูนนานและบริเวณลุ่มแม่น้ำดำ แม่น้ำแดง ในแคว้นตังเกี๋ย ลาวโซ่งจากแคว้นสิบสองจุไทได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทย ด้วยเหตุผลทางการเมือง

ภาพที่ 2.27 แผนที่แสดงถิ่นฐานดั้งเดิมของลาวโซ่ง

ลาวโซ่งอพยพเข้ามาอยู่ประเทศไทยในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี คือ ในปี พ.ศ.2322 สาเหตุของการอพยพเนื่องจาก ต้นแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เจ้านครเวียงจันทน์ได้

กระทำอันหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ จึงได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เมื่อครั้งที่ดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก ยกกองทัพขึ้นไปตีเมืองเวียงจันทน์ ในปี พ.ศ.2321 ครั้นปี พ.ศ.2322 กองทัพสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก กำหนดให้กองทัพเมืองหลวงพระบาง ยกกำลังไปตีเมืองม่วย เมืองทัน (ญวนเรียกว่า เมืองซื่อหัง) ซึ่งเป็นเมืองของลาวโซ่ง ตั้งอยู่ริมเขตแดนเมืองญวนเหนือ แล้วกวาดต้อนครอบครัวลาวเวียงจันทน์และลาวโซ่งลงมายังประเทศไทย ให้ลาวเวียงจันทน์ตั้งบ้านอยู่เมืองสระบุรี ราชบุรีและจันทบุรี ส่วนลาวโซ่งให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เมืองเพชรบุรี สันนิษฐานว่าอยู่ที่หนองปรัง (หรือหมู่บ้านหนองเลา) อำเภอเขาย้อย (สิริ พิงเดช, 2519)

ในปี พ.ศ. 2335 ลาวโซ่งได้อพยพเข้ามาในประเทศไทยอีกครั้ง สาเหตุเกิดจากพวกเมืองแก เมืองพวน แข่งซื้อต่อเมืองเวียงจันทน์ เจ้าเมืองเวียงจันทน์จึงยกกองทัพไปตี และได้ลาวโซ่งและลาวพวนมาไว้ที่เพชรบุรี ต่อมาในรัชกาลที่ 3 พ.ศ.2370 หัวเมืองบางหัวเมืองที่ขึ้นต่อเมืองหลวงพระบาง กระด้างกระเดื่อง พ.ศ. 2371 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แม่ทัพยกกองทัพไปปราบเมืองแก และได้ครอบครัวลาวโซ่งลงมาไว้ที่เมืองเพชรบุรีอีกครั้งหนึ่ง

พ.ศ. 2379 เมืองหิหม (ฮิม) เมืองคอย เมืองครว แข่งซื้อต่อเมืองหลวงพระบาง เจ้าอุปราชเจ้าราชวงศ์ แต่งให้ท้าวพระยาคุมกองทัพขึ้นไปปราบ ได้ลาวโซ่งส่งมาไว้ที่เมืองเพชรบุรี ต่อมาในปี พ.ศ. 2381 เจ้าอุปราช เจ้าราชวงศ์ เจ้านายทางเมืองหลวงพระบางและเวียงจันทน์เกิดวิวาทกัน เจ้าราชวงศ์ได้คุมลาวโซ่งลงมาไว้ที่กรุงเทพฯ ลาวโซ่งที่นำมาไว้ในจังหวัดเพชรบุรี ในสมัยรัชกาลที่ 3 ตั้งหลักแหล่งที่ตำบลท่าแร่ อำเภอบ้านแหลม แต่เนื่องจากชาวลาวโซ่งชอบอาศัยที่ดอนน้ำไม่ท่วม และบริเวณที่อาศัยเดิมขาดแคลนไม้ จึงได้อพยพไปอยู่ที่อำเภอเขาย้อยในเวลาต่อมา (สิริ พิงเดช, 2519)

ในปี พ.ศ. 2407 เกิดความระส่ำระสายในแคว้นตังเกี๋ย สิบสองจุไท และลาวเหนือ พวกจีนฮ่อบุกเข้ามาก่อวุ่นในแถบแม่น้ำดำ แม่น้ำแดง และที่ราบสูงทรานนิงห์ ในระหว่างแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 หัวเมืองฝ่ายเหนือคือหลวงพระบาง และเวียงจันทน์ถูกพวกจีนฮ่อบุกเข้ามาโจมตี เจ้าเมืองหัวเมืองฝ่ายเหนือขอความช่วยเหลือมายังที่กรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงส่งกองทัพไปปราบจีนฮ่อ ในปี พ.ศ.2421 และนำครอบครัวลาวโซ่ง อพยพเข้ามาในอาณาจักรไทย พ.ศ. 2428 และ พ.ศ. 2430 ได้โปรดเกล้าฯ ให้จอมพลเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี จัดกองทัพไปปราบปรามอีกครั้งหนึ่ง และนำครอบครัวลาวโซ่งเข้ามาอยู่ในประเทศไทยอีกครั้งหนึ่ง (สิริ พิงเดช, 2519)

(ม.ศรีบุษรา, 2530) ได้กล่าวถึงการอพยพของชาวลาวโซ่งเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มเติมว่า “คณะพรรคกบฏอิสรภาพแห่งชาติเวียดนาม” หรือที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า “เวียดมินห์” มีจุดประสงค์ที่จะให้ญวนเป็นเอกราชโดยสมบูรณ์ โดยทำการขับไล่ฝรั่งเศสให้ออกไปพ้นดินแดนอินโดจีน ในปี พ.ศ. 2497 พวกเวียดมินห์ได้เข้าโจมตีเตียนเบียนฟู (เมืองแก) เมืองป้อมของฝรั่งเศส ซึ่งเป็นบริเวณที่มีลาวโซ่งอาศัยอยู่หนาแน่น จนกระทั่งเตียนเบียนฟูแตก และฝรั่งเศสยอมจำนน จากการสู้รบนี้ทำให้ชาวลาวโซ่งประมาณ 4,000 คน อพยพหลบหนีไปอยู่เวียดนามใต้ อีกส่วนหนึ่งประมาณ 2,000 คน อพยพเข้าไปตั้งบ้านเรือนอยู่แถบเมืองหลวงพระบาง และอีกกลุ่มหนึ่งประมาณ 3,000 คนอพยพเข้าไปอยู่ที่เชียงขวางในประเทศลาว แต่เนื่องจากที่เชียงขวางสถานที่ทำมาหากินคับแคบ ลาวโซ่งส่วน

หนึ่งจึงอพยพมาอยู่ที่แขวงเวียงจันทน์ ที่บ้านอีโล ห่างจากเวียงจันทน์ไปทางเหนือประมาณ 20 กิโลเมตร ลาวโซ่งอาศัยอยู่ที่เวียงจันทน์ประมาณ 20 กว่าปี จนกระทั่งคอมมิวนิสต์เข้าครองลาว ชาวลาวโซ่งผู้รักอิสระเสรีจำนวนกว่า 2,000 คน ต้องอพยพหลบภัยเข้ามาในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ.2518 ในจำนวนนี้ส่วนหนึ่งอยู่ในศูนย์ผู้อพยพ ส่วนหนึ่งกลับไปอยู่ลาว อีกส่วนหนึ่งขอลี้ภัยคอมมิวนิสต์ไปอยู่ที่ประเทศฝรั่งเศส อเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย

3.2 สังคม ประเพณีและวัฒนธรรม

จากการอพยพของชาวลาวโซ่งดังที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าถิ่นฐานเดิมของลาวโซ่งในประเทศไทยอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี การที่โปรดเกล้าฯ ให้ลาวโซ่งไปอยู่ที่เพชรบุรี นั้นอาจเป็นเพราะจังหวัดเพชรบุรีมีป่าและเขามาก มีหุบ ห้วย ลำธาร น้ำท่วมไม่ถึง ลักษณะภูมิประเทศคล้ายภูมิประเทศบ้านเก่าเมืองเดิมคือ เมืองแก่ง แคว้นสิบสองจุไทย การที่ลาวโซ่งได้อาศัยกระจัดกระจายในที่ต่าง ๆ ในประเทศไทยนั้นเหตุผลหนึ่งก็คือ ลาวโซ่งรุ่นเก่ามีปรารถนาแรงกล้าที่จะกลับไปถิ่นฐานบ้านเกิดของตนคือ เมืองแก่ง จึงพยายามเดินทางขึ้นไปทางเหนือเมื่อถึงฤดูฝนก็พัก ณ ที่ใดที่หนึ่งทำนาเพื่อหาเสบียงไว้สำหรับการเดินทางต่อไป เดินทางเรื่อยไปจนกระทั่งคนแก่ต้องตายจากไปในระหว่างการเดินทาง ลูกหลานก็ไม่สามารถจะเดินทางกลับไปได้ จึงตั้งหลักแหล่งอาศัยอยู่ตามทางเป็นแห่ง ๆ ไป เดินทางไปได้ไกลสุดที่จังหวัดพิจิตร และพิษณุโลก เราจึงเห็นว่ามีลาวโซ่งอาศัยอยู่ประปรายที่จังหวัดเหล่านี้ นอกจากเหตุผลนี้แล้ว ก็ยังมีเหตุผลอื่นคือการอพยพเพื่อไปหาที่ทำกินใหม่ในบริเวณจังหวัดใกล้เคียง เช่นราชบุรี สุพรรณบุรี และนครปฐม ดังนั้นลาวโซ่งที่กระจ่ายกันอยู่ในที่ต่าง ๆ ของประเทศไทยล้วนแต่เป็นเชื้อชาติของลาวโซ่งที่ไปจากเพชรบุรีทั้งสิ้น (สิริ พิงเดช, 2519)

แหล่งที่มีลาวโซ่งหนาแน่น ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี ในอำเภอเมือง ที่สะพานยี่หน เวียงดอยวังตะโก หนองพลับ และทุ่งเพื้อ เขตอำเภอยางาย ที่เขากระจุย แม่ประจันต์และท่าไต้ เขตอำเภอลาดหญ้า ช้อง หนองโสน และบ้านกรวย อำเภอเขาย้อย ที่ห้วยท่าช้าง หนองเข้ หนองปรัง หนองจิก ทับคาง ดอนทราย เขาย้อย หนองชุมพล หนองประดู่ หนองกระพ้อ หนองซอ และหัวเขาจีน

จังหวัดราชบุรี อยู่ในเขตอำเภอจอมบึงที่ตลาดควาย เขตอำเภอดำเนินสะดวก ที่ดอนคลัง บัวงามและโคกดับเบ็ด เขตอำเภอปากท่อที่เขาภูทอง เขตอำเภอบางแพ ที่ดอนคา

จังหวัดสุพรรณบุรี (อัญชลี บุรณะสิงห์, 2531) ได้สำรวจพบว่ามีลาวโซ่งอาศัยอยู่ในเขตอำเภออุทุมพร ที่ตำบลสระยายโสม ตำบลบ้านดอน ตำบลหนองโอง ตำบลดอนมะเกลือ ตำบลบางช้าง เขตอำเภอเมือง ที่ตำบลบางกุ้ง และอำเภอบางปลาม้า

จังหวัดสมุทรสาคร พบว่ามีลาวโซ่งอาศัยอยู่ที่อำเภอบ้านแพ้ว ที่หมู่บ้านกลาง ตำบลหนองสองห้อง ตำบลโรงเข้ และตำบลยกกระบัตร

จังหวัดนครปฐม มีลาวโซ่งอยู่ใน 5 อำเภอด้วยกัน คือ 1) อำเภอเมืองนครปฐม ที่ตำบลดอนยายหอม บ้านดอนขนาด และบ้านสะแกกราย ที่ตำบลสระกระเทียม บ้านดอนทราย 2) อำเภอกำแพงแสน ที่ตำบลทุ่งกระพังโหม บ้านยาง ที่ตำบลทุ่งขวาง บ้านหนองขาม ที่ตำบลกระต๊อบ บ้านชาวไร่ ที่ตำบลห้วยม่วง บ้านท่าที่ตำบลสระสี่มุม บ้านไผ่ค้อย บ้านไผ่สงคราม และบ้านไผ่โทน ที่ตำบลดอนข่อย บ้านดอนทอง บ้านดอนมะกอก และบ้านบ่อน้ำจืด ที่ตำบลสระพัฒนา บ้านสระ บ้านหัวซุกบัว บ้านหนองหมู บ้านหนองเทียม บ้านไร่ใหม่ และบ้านหนองพวงก ที่ตำบลรางพิกุล บ้าน

กำแพงแสน 3) อำเภอดอนตูม ที่ตำบลดอนพุทรา บ้านหัวถนน ที่ตำบลลำลูกบัว ที่บ้านแหลมกระเจา 4) อำเภอสามพราน ที่ตำบลตลาดจินดา บ้านลำเอียง บ้านตากแดด และบ้านหนองอีแบน 5) อำเภอบางเลน ที่ตำบลบางไทรป่า บ้านคลองพิศมัย ที่ตำบลดอนตูม บ้านดอนขมิ้น บ้านทรายไทย และบ้านหัวทรายลาว ที่ตำบลบางปลา บ้านเกาะแรด ที่ตำบลไผ่หูช้าง บ้านหนองปรัง บ้านปลายคลองบางเลน และบ้านไผ่หูช้าง

จังหวัดเลย (ชาคริต อนันทรวัน, 2521) พบลาวโซ่งอาศัยที่อำเภอเชียงคาน หมู่บ้านป่าหนาด ในเขตจังหวัดพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดกำแพงเพชร (สมคิด ศรีสิงห์, 2538) ได้สำรวจพบบริเวณที่ลาวโซ่งอาศัยอยู่ ดังต่อไปนี้

จังหวัดพิจิตร ในเขตอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ทุกหมู่บ้านของตำบลไผ่รอบ อำเภอสามง่าม ทุกหมู่บ้านในตำบลหนองหลุมและตำบลวังโมกข์

จังหวัดพิษณุโลก ในเขตอำเภอบางระกำ ตำบลชุมแสงสงคราม ตำบลบางระกำ ตำบลพันเสา และในเขตอำเภอวังทอง บางกระทุ่ม อำเภอเมือง

จังหวัดกำแพงเพชร ในเขตอำเภอลานกระบือ อำเภอไทรงามและอำเภอพรานกระต่าย

ส่วนในจังหวัดอื่นๆ ที่มีลาวโซ่งอยู่ประปราย ได้แก่ สุโขทัย กาญจนบุรี ลพบุรี สระบุรี ชุมพร (มณีนรรัตน์ ท้วมเจริญ, 2518)

ลักษณะบ้านเรือน

เรือนของลาวโซ่งส่วนใหญ่จะไม่มีรั้วล้อมรอบ หากมีรั้ว จะเป็นรั้วเตี้ย ๆ ทำด้วยไม้ไผ่ขัดแตะหรือตีไม้ระแนง บางแห่งอาจนำไม้ไผ่ทั้งลำที่ยังไม่ได้ริดหนามออกมากองเป็นแนวรั้ว ลักษณะดั้งเดิมของบ้านลาวโซ่งเป็นเรือนหลังใหญ่ มีห้องกว้างห้องเดียวที่ใช้เป็นที่นอน ทำครัวและเก็บข้าวของต่าง ๆ มีหน้าจั่วและระเบียงบ้านทั้งหน้าและหลังบ้าน และมีบันไดลงจากบ้านได้ทั้งหน้าและหลังบ้านด้วย แต่บันไดด้านหน้าเรือนจะใหญ่กว่าหลังบ้าน ระเบียงด้านหน้าใช้เป็นที่รับแขกและนั่งเล่นเรียกว่า “กกชาน” ส่วนระเบียงด้านหลังเรียกว่า “กว้าน” ซึ่งเป็นบริเวณสำหรับทำพิธีเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษที่เป็นผู้ทำว โดยจะมีการจัดมูมใดมูมหนึ่งของ “กว้าน” เรียกว่า “กระลอหอง” ให้เป็นที่อยู่ของผีบรรพบุรุษ หลังคาเรือนจะมุงด้วยหญ้าคาที่มัดเป็นตับ และมีลักษณะสูงชันและมุงหญ้าลงต่ำจนถึงพื้นบ้านเกือบมิด ดูเหมือนฝาบ้าน ซึ่งฝาบ้านที่แท้จริงเป็นฝาขัดแตะทำด้วยไม้ไผ่ ไม่มีช่องหน้าต่าง (อัญชนา พานิช, 2537)

ภาพที่ 2.28 บ้านลาวโซ่งจำลอง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อ.อุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

บ้านเรือนลาวโซ่งในปัจจุบันเริ่มเปลี่ยนเป็นบ้านสมัยใหม่ ส่วนใหญ่จะเป็นเรือนไม้ มีใต้ถุนสูงสำหรับพักผ่อน รับประทานอาหาร หรือเก็บอุปกรณ์การเกษตร มีห้องโถง ห้องฝึบรรพบุรุษที่เรียกว่า “กะล่อหอง” ส่วน “กว๋าน” จะใช้เป็นห้องเก็บของ ต่อจากบริเวณนี้เป็นนอกชานที่มีไม้ระแนงกัน บ้านไทยโซ่งจะมีเสามาก หลักคามักมุงด้วยสังกะสีหรือกระเบื้อง บ้านลาวโซ่งที่ทำรั้วมีน้อยมาก หลังบ้านมักจะใช้เป็นที่พักปลูกผักสวนครัวไว้บริโภค

บ้านเรือนที่อยู่อาศัยของชาวลาวโซ่ง

แบบดั้งเดิม เป็นเรือนเครื่องผูก มีชอกุดบนหลังคาเหนือจั่ว มุงแฝกหรือหญ้าคา ใต้ถุนสูง ส่วนเครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ ในชีวิตประจำวันก็ผลิตเอง โดยใช้ไม้ไผ่รวกเป็นหลัก จะสร้างบ้านด้วยวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ หญ้าแฝก หญ้าคา ต้นไม้ต่าง ๆ เสาทำด้วยต้นไม้เนื้อแข็งที่มียาง (ไว้สำหรับวางคาน) ทั้งต้น พื้นบ้านเป็นฟากสับ ที่ทำด้วยไม้ไผ่ทุบให้แบนเป็นชิ้น ๆ แผลออกเป็นแผ่นติดกันหรือไม่ก็เป็นกระดาน ไม้จริง ซึ่งเลื่อยและตากให้เป็นแผ่นหลังคา และปีกนกห้วยท้ายบ้านลากลงมาเสมอกับชายคาบ้าน และมีลักษณะโค้งเป็นกระโจม มุงด้วยแฝก มีลักษณะยาวคลุมลงมาเสมอกัน เรือนคลุมผนังบ้านทุกด้าน (สามารถป้องกันลมหนาวที่พัดแรงได้ด้วย เพราะถิ่นเดิมของลาวโซ่ง อยู่ในอาณาเขตที่ค่อนข้างหนาวมาก่อน) ยอดจั่วประดับด้วยไม้แกะสลักเป็นกิ่งคล้ายเขากวางไขว้กัน เรียกว่าชอกุด (เป็นเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมที่เด่นของลาวโซ่ง) อาหารการกิน ชาวลาวโซ่งนิยมรับประทานข้าวเหนียวกับปลา ซึ่งมีการนำมาแปรรูปแบบต่างๆ เช่น ปลาร้า ปลาสาม นอกจากนี้ยังนิยมดื่มเหล้ากันมาก

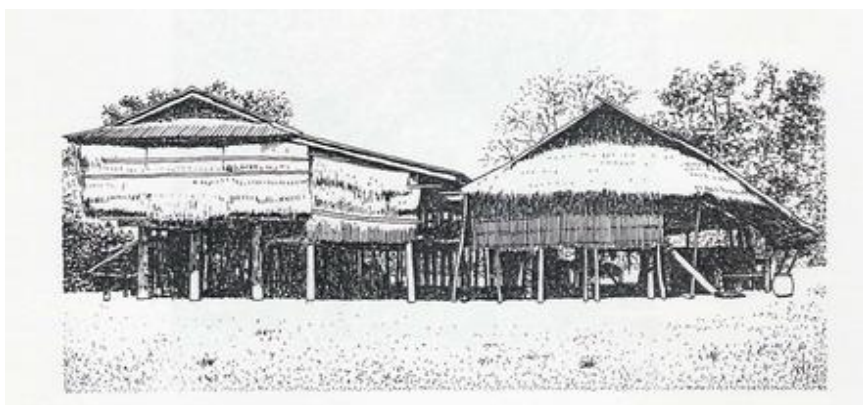

ภาพที่ 2.29 บ้านเรือนที่อยู่อาศัยของชาวลาวโซ่ง

ใต้ถุนบ้านปล่อยโล่ง ความสูงเดินลอดได้อย่างสะดวกสบาย ไว้เป็นที่ทอดผ้า ตำข้าว สีข้าว เลี้ยงหมูเก็บรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา บันไดบ้านทอดขึ้นทางชานหน้าบ้านและหลังบ้าน ภายในตัวบ้านกั้นด้วยฝาสะกิดหัวท้ายบ้าน ฝาด้านข้างเอนออกจากแนวตั้งเสาและมีความสูงไม่ถึงหลังคา ปลายด้านบนฝาด้านข้างนี้จะทำเป็นhingสำหรับไว้ของเครื่องใช้ในครัว ส่วนเตาว่างไว้ได้hingนี้ ภายในบ้านจะปล่อยให้เป็นพื้นที่โล่ง ไม่มีการกั้นห้อง ปล่อยกว้างตามขนาดตัวบ้านสำหรับเป็นที่นอน ที่รับประทานอาหารเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ อยู่ ภายในห้อง มุมหนึ่งของเสาบานไว้สำหรับเป็นที่เช่นไห้วผีเรือน

การวางผังบ้านของชาวลาวโซ่ง แตกต่างจากคนไทยทั่วไปอย่างชัดเจน คือ ครัวไฟของชาวลาวโซ่งจะสร้างไว้ที่หัวสะกิดของนอกชานบ้าน (หรือระเบียบ้านด้านใดด้านหนึ่ง) เพราะชาวลาวโซ่งจะมีห้อง ๆ หนึ่งอยู่ที่หัวสะกิด ของตัวบ้านด้านหนึ่งเป็นห้องทำพิธีเสนเรือน (เช่นผีเรือน) ซึ่งห้องที่กล่าวนี้ถือว่าเป็นห้องที่ผีเรือนอาศัยอยู่ ชาวไทยทรงดำจึงไม่ตั้งครัวไฟบังห้องนี้เด็ดขาด เพราะถือว่าห้องครัวไฟนี้เป็นสิ่งสกปรก

สิ่งปลูกสร้างที่คู่กับบ้านชาวลาวโซ่งอีกอย่างหนึ่งคือ “ยั้งข้าว” ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตชาวลาวโซ่งเป็นอย่างมาก เนื่องจากชาวลาวโซ่งถนัดในการทำนา และเก็บข้าวเปลือกไว้ขายซึ่งยั้งข้าวนี้เป็นที่เก็บข้าวเปลือก ยั้งข้าวบางบ้านมีขนาดใหญ่ สร้างแบบประดิษฐ์ให้สวยงาม ซึ่งจะสร้างไว้ใกล้บ้านสามารถทอดสะพานถึงกันได้ และพื้นยั้งข้าวจะต้องสูงกว่าพื้นเรือน เพราะชาวลาวโซ่งถือว่า ข้าวเป็นพระแม่โพสพ มีบุญคุณต่อการดำรงชีวิต ไม่เหยียบย่ำโดยเด็ดขาด และถ้ายั้งข้าวที่เก่าแล้วรื้อลงมา จะไม่นำมาก่อสร้างเป็นที่พักอาศัยเลยเป็นอันขาด

ภาพที่ 2.30 เรือนลาวโซ่ง บ้านหนองขุนพล จังหวัดเพชรบุรี

บ้านของชาวลาวโซ่งในปัจจุบัน มีการปรับปรุงสภาพบ้านเรือนดั้งเดิมของชาวลาวโซ่งให้กลมกลืนกับวัฒนธรรมไทยนั้นเป็นเรื่อง ๆ เป็นระยะ ๆ จนในราวรัชกาลที่ 5 และ ที่ 6 บ้านเรือนของชาวลาวโซ่ง ได้เปลี่ยนเป็นบ้านเรือนไม้จริง มีจั่วยอดแหลม ฝาด้านข้างเป็นฝาปะกน ใต้ถุนบ้านสูงมีนอกชาน กั้นห้องทึบ ที่ตัวเรือน มีครัววางไว้ที่หัวสะกิดของชานบ้านด้านหนึ่ง ต่อชายคาบ้านรอบด้านให้ยาวคลุมลงมาเกือบเสมอฟันบ้าน ทำให้ผนังเตี้ย ๆ สามารถเจาะหน้าต่างได้เพียงช่องเล็ก ๆ หรือไม่ก็ตีฝาเป็นช่องลูกกรง ดังนั้นจึงทำให้ภายในตัวบ้านมีพื้นที่เรือนกว้างออกไปทางด้านข้างไว้สำหรับเป็นที่นอนของคนในครอบครัวได้เพิ่มมากขึ้นอีก และมีพื้นที่เหมาะสมในการทำพิธีต่าง ๆ ที่กลางบ้าน

ส่วนใต้ถุนบ้านก็ยังคงสูงและเป็นที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น แบบเดิม คือ ทอผ้า ตำข้าว สีข้าว และเก็บเครื่องใช้ในการทำนา พร้อมทั้งมีการเลี้ยงหมูไว้ใต้ถุน ซึ่งหมูที่เลี้ยงไว้นี้เพื่อใช้ในพิธีเสนเรือน 1 – 2 ตัวเท่านั้น แบบบ้านของชาวลาวโซ่ง ปัจจุบันยังคงคล้ายคลึง แบบเดิมแต่เปลี่ยนหลังคาให้เป็นทรงจั่วแหลมแบบบ้านชานาไทย มีการลากปีกนกออกมายาวเสมอชายคาบ้าน มุงด้วยกระเบื้อง หรือสังกะสี ฝาผนังบ้านสูงขึ้นกว่าเดิม อาจสร้างด้วยปูนแทนไม้ แต่มีสิ่งหนึ่งที่ยังคงไว้ คือ ห้องผีเรือน

วัฒนธรรมผ้าทอสี ลวดลาย และการแต่งกาย

ผ้าทอลาวโซ่ง เป็นผ้าทอที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เป็นผ้าที่ทอไว้ใช้เองในครอบครัวเป็นการทอด้วยมือโดยใช้กี่โบราณ มี 2 เข (ตะกอก) ส่วนลวดลายบนผ้าทอจะใช้การปักและการปะผ้าเป็นรูปแบบเฉพาะโดยได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมพุงเหยียน-คองซอน (สุมาลย์ โทมัส, 2525) ได้กล่าวถึงเทคนิค กรรมวิธีการทอผ้าของไทยว่า กรรมวิธีการทอผ้าเป็นวิชาที่อาศัยความจำและความชำนาญเป็นสำคัญ ไม่มีตำราหรือหลักฐานอื่นๆ ผ้าทออาศัยความจำวิธีการทำ แล้วถ่ายทอดสืบทอดกันมาโดยรักษาวิธีการ การทาลวดลาย การย้อมสี การทอแบบดั้งเดิมโดยเคร่งครัด

การเย็บปักและปะของชาวลาวโซ่ง เรียกว่า การทำเอื่อแล้ว คำว่า เอื่อ คือการปักสอดเส้นด้ายให้เป็นลวดลายต่างๆ แล้ว คือ สร้อยด้า การทำอีกแบบหนึ่งเป็นการเย็บดอก รวมแล้วเรียกว่า เอื่อแล้ว ดังนั้นลวดลายของลาวโซ่งจึงมีชื่อ เอื่อนำหน้าเช่น เอื่อแกนแดง เอื่อตาหลวง หรือเอื่อตานกแก้ว เอื่อลายตีนจิ้งจก ลวดลายต่างๆ เหล่านี้หาดูไม่ได้แล้วและคนปัจจุบันเองก็ไม่รู้จัก ชาวลาวโซ่งในสมัยก่อนมีการเย็บปักตั้งแต่เริ่มเป็นสาว จะหัดลงขวง เป็นโอกาสให้หนุ่มสาวรู้จักเรียนรู้วิถีหาคู่ครอง ส่วนลวดลายต่างๆ คนอายุ 50 ปี ขึ้นไปจะทำขณะนั่งเลี้ยงวัวควาย จึงทำให้มีสุขภาพจิตที่ดี

การปักปะลวดลายต่าง ๆ นั้น ใช้ลวดลายเดิมแต่วัสดุจะเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมแต่ละท้องที่ ลวดลายเดิมมีรูปแบบเรขาคณิต เช่น มีวิธีการดังนี้ เริ่มจาก การตัดเวิร์คกระจกติดกับผ้า บางท้องที่จะใช้เลื่อมแทนแต่ราคาจะลดลง ลวดลายที่เป็นพื้นฐานคือ ลายดอกพรม จากนั้นตัดผ้าเป็นรูปทรงเรขาคณิต เช่น เป็นรูปสามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยมจตุรัส และรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ใช้ผ้าไหมหรือผ้าฝ้าย 4 สี คือ สีแดง สีส้ม สีเขียว และสีขาวในการจัดวางให้เกิดลายดอกลักษณะต่างๆ แตกต่างกันไปอีก เช่น ลายดอกบัวขาแก้ว (เบาะบัวขาแก้ว) ลายดอกงา ลายหัวแมงดา ลายดอกแปด ลายดอกตะวัน ลายกลีบมะเฟือง ลายดอกมะลิซ้อน ลายดอกจัน ชาวไทยทรงดำจะนำดอกแต่ละดอกมาประกอบทำหน้าหมอน “หมอนลาว” หมอนลูกสี่เหลี่ยมผืนผ้าเรียกว่าหมอนตะพานน้ำนอกจากนี้ยังใช้ลายต้นในการทำขอบที่นอนเรียกว่าขอบฟูกและทำขอบผ้าหยัน (มุ้งดำ) เพื่อใช้ในพิธีแต่งงาน โดยฝ่ายเจ้าสาวจะต้องทำให้เสร็จภายในวันเดียว และใช้ตกแต่งเสื้อฮิฮาย เสื้อฮิฮึง

การปักผ้าเริ่มจากการเดินเส้น โดยนับเส้นด้ายทำเป็นลายขอกูด ลายห้วยอันเป็นลายมาตรฐานบนผ้าเปียว

ลวดลายบนผ้าทอลาวโซ่ง แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

ลายทอ ผ้าทอของลาวโซ่ง มักจะทอเป็นลายขั้ดธรรมดา ลายทอผ้าขึ้นจะประกอบด้วยหลายลาย เช่น ลายตาหมู่ ลายตาคีบ หรือตาคู่ ลายก้านาง หรือตาฮั่ว และลายประ

ลายปัก หรือ ลายแซ่ว เป็นการปักโดยใช้เส้นด้าย หรือไหมปักแบบหน้าเดียว และปักแบบสองหน้าเหมือนกัน ลายที่ปักจะเป็นลายรูปทรงเรขาคณิต คล้ายผ้าทอของภาคอีสาน ในการทาลวดลายหน้าหมอน ผ้าเปียว (ผ้าสไบ) ลายประกอบตัวเสื้อฮิ ได้แก่ ลายขอกูด ลายดอกเต้า (ลายดอก

น้ำเต้า) และลายดอกผักแว่น ลายปะผ้า เป็นลวดลายที่นิยมกันมาก เป็นลวดลายที่ใช้ทำหน้าหมอน ลายเสืออี ลายกระเป๋าคาดเอวผู้ชายและลายตกแต่งขอบมุ้งสำหรับพิธีแต่งงาน

ลวดลายอีกประเภทหนึ่ง คือ ผ้าตาทหมี (สุนันท์ อุดมเวช, 2537) ได้ค้นพบผ้าชนิดนี้ที่อำเภอ เขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีอยู่ผืนเดียวอันเป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษมีลวดลายตรงกับ ผ้าตาทหมีจากเมืองเตี๋ย และเมืองวาด ประเทศสาธารณรัฐเวียดนาม ผ้าตาทหมีมีความหมาย หมายถึง ลายตาทหมี ท่านผู้รู้ชาวไทลุ่มแม่น้ำแต่ ได้อธิบายว่าชาวมอญที่อาศัยในแถบเวียดนามมีผ้าชนิดเดียวกัน แต่ชาวมอญเรียกว่า มัด หมายถึง ตา ส่วนมี คือ หมี รวมกันเรียก “ผ้ามัดมี” ในภาษามอญคือ ตาทหมี

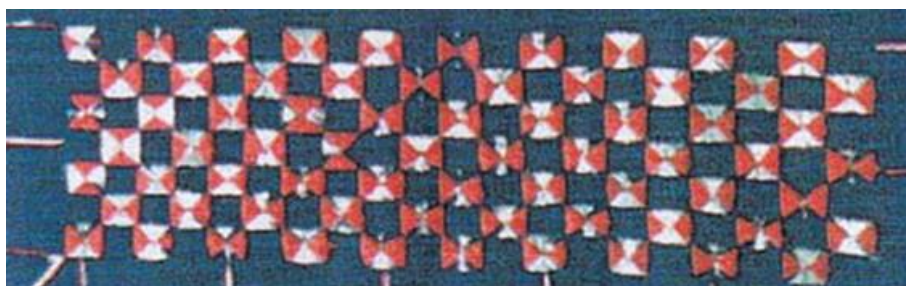
ลวดลายบนผ้าทอของชาวลาวโซ่งสื่อความหมายที่เป็นคติความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี มีลักษณะที่มาของลายต่างๆ แบ่งเป็น 6 ประเภท คือ

1. ลายพันธุ์พฤกษา	2. ลายสัตว์
3. ลายเครื่องมือเครื่องใช้	4. ลายสถานที่และสิ่งของ
5. ลายเบ็ดเตล็ด	6. ลายปัจจุบัน

ลายพันธุ์พฤกษา

ลายพันธุ์พฤกษาเป็นลายที่สื่อความหมายถึง ต้นไม้ ใบไม้ ดอกไม้ หรือผลไม้ สำหรับผ้าและ เครื่องนุ่งห่มของชาวลาวโซ่ง มีลวดลายพันธุ์พฤกษาดังนี้

1. **ลายดอกเต้า** (ดอกน้ำเต้า) ชาวลาวโซ่งจึงเปรียบเทียบความไม่รู้จักจบสิ้นของน้ำเต้ากับ ต้นตระกูลของพวกตนที่ไม่มีวันสูญสิ้นลงได้ เพราะน้ำเต้ามีลักษณะคล้ายอวัยวะเพศหญิง ลายดอกเต้า จึงนิยมนำมาประดิษฐ์ผ้าที่ใช้ในวันแต่งงาน เพราะเชื่อว่าการแต่งงานเป็นจุดเริ่มต้นของการให้กำเนิด เพื่อย้ายเผ่าพันธุ์

ภาพที่ 2.31 ลายดอกเต้า

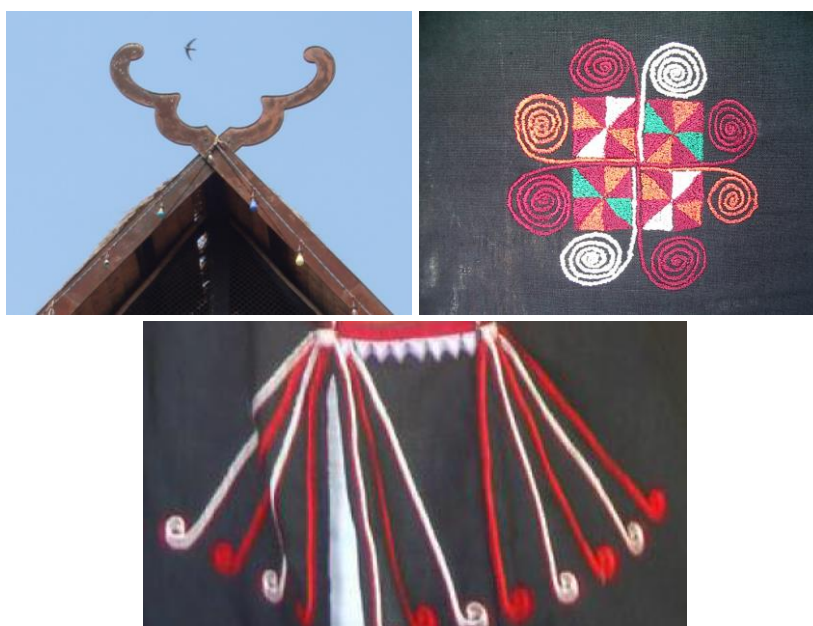
2. **ลายดอกแก้ว** ต้นแก้วเป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก ดอกมีกลิ่นหอม เนื่องจากมีความเชื่อว่า ดอกแก้วเป็นดอกไม้ที่มีกลิ่นหอมเยือกเย็นในยามค่ำคืน ผู้ใดจะขีดหรือปักจะต้องมีความอดทน

ภาพที่ 2.32 ลายดอกแก้ว

3. ลายขอกูด ผักกูดมีลักษณะเป็นเกล็ดหอยคล้ายซี่ฟัน ผักกูดมีลักษณะยอดอ่อนจะงอชวยอด
 แข่งกันรับแสงแดด มีตำนานของชาวลาวโซ่งเล่าต่อกันมาว่าผักกูดจะปลูกไว้ที่ปลายไร่ ลูกหรือ
 หลานสาวจะต้องไปเก็บมาให้พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย กินเป็นอาหาร วันหนึ่งออกไปหาผักกูดไม่มีผักกูด
 จึงร้องไห้หน้าตาตกรดิน ทำให้เห็นถึงความมีกตัญญู ผักกูดจึงแข่งกันออกช่อ จึงเป็นที่มาของลายขอกูด
 บนผ้าทุกชิ้นโดยเฉพาะผ้าเปี้ยว ผ้าห่ม และด้านข้างของเสื้อฮี

ขอกูดมีสองความหมาย คือ เป็นลายผ้าของลาวโซ่งในเวียดนาม โดยมีทั้งขอกูดหลวงหรือขอกูดใหญ่ และขอกูดน้อย ความหมายที่สอง คือ ลายที่อยู่หน้าจั่วเรือนที่มีลักษณะคล้ายกาแลของเรือนทางล้านนา

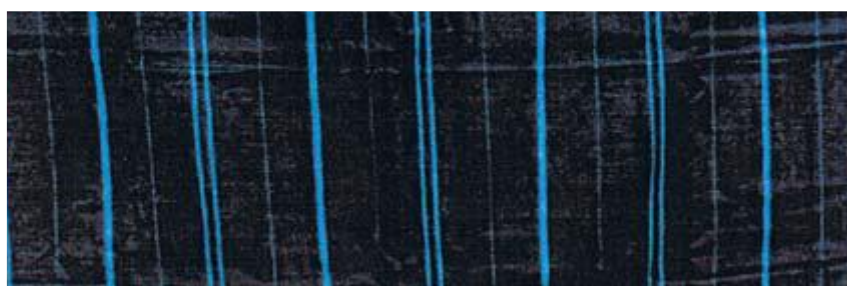
ภาพที่ 2.33 ลายขอกูด

4. ลายดอกจัน ชาวลาวโซ่งเชื่อว่า ดอกจัน เป็นตำนานรักอมตะของชาวลาวโซ่งในเวียดนาม จึงนิยมประดิษฐ์ลายนี้เพื่อบอกให้แก่เจ้าบ่าวและเจ้าสาว หรือผู้อาวุโสในหมู่บ้าน

ภาพที่ 2.34 ลายดอกจัน

5. ลายแตงโม แตงโมเป็นพืชไม้เลื้อย ผลนิยมนำมารับประทานชาวลาวโซ่ง นำลายของแตงโมมาทอเป็นลายแนวตั้งสลับระหว่างผ้าฝ้ายสีครามกับสีขาว โดยลักษณะลายเส้นสีขาวจะมีสี่เหลี่ยมและคู่สลับกันโดยมีความเชื่อว่าลายเส้นหนาซิดกันสองเส้นเรียกว่า ลายตากีบ หรือ ลายตากับ มีการรวมกลุ่มหรือใกล้ชิดกันระหว่างพื้นนึ่ง ไทย ลาว และเวียดนาม ลายเส้นเล็กเส้นเดียว เรียกว่า ลายตาเดียว เป็นลายที่แสดงถึงการแยกจากกันเปรียบเหมือนชาวลาโซ่ง ต้องพลัดพรากจากบ้านเกิดเมืองนอน ส่วนลายเส้นหนาห่างกันสองเส้นเรียกว่า ลายตาหมู หรือ ลายมาคู่ หมายถึง ชาวลาโซ่งที่ถูกแยกจากกันไม่มีโอกาสจะมาพบบรรจบกันได้ หรือต้องพลัดพรากระหว่างพื้นนึ่งลาโซ่งในเวียดนามและลาโซ่งในประเทศไทย

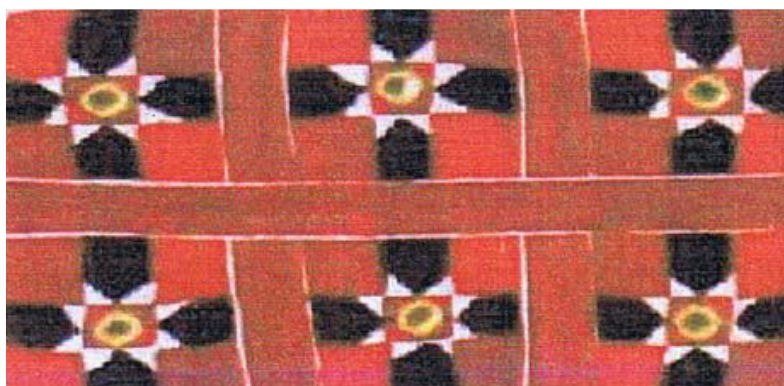
ภาพที่ 2.35 ลายแตงโม

6. ลายดอกผักแว่น ชาวลาโซ่งมีความเชื่อว่า รูปร่างของดอกที่มีขนาดเล็กเกิดเป็นกลุ่มและโตเร็วขึ้น ถ้าใครสามารถปลูกผักแว่นได้ก็จะแสดงถึง ความอดทน ความเอื้อเฟื้อ ประณีตละเอียดอ่อน เจริญอกงาม และสร้างความกลมเกลียวให้ครอบครัวเป็นปึกแผ่น

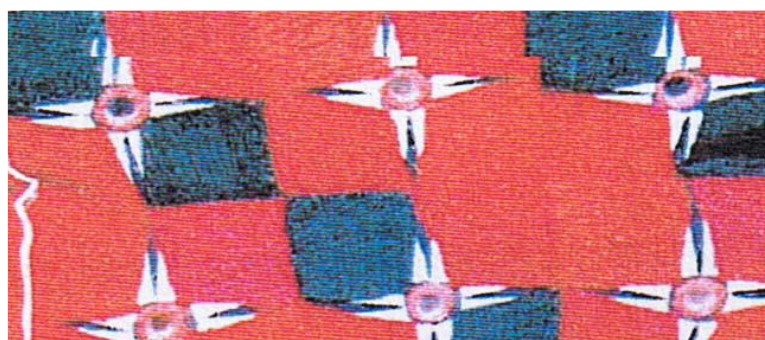
ภาพที่ 2.36 ลายดอกผักแว่น

7. ลายดอกพรม ต้นพรมเป็นไม้พุ่มมีหนามมีกิ่งก้านดอกช่อออกที่ปลายกิ่งกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดสีขาว มีกลิ่นหอม โดยมีความเชื่อเกี่ยวกับดอกพรมว่า ถึงแม้จะมีกลิ่นหอมแต่ก็หนามแหลมคมรอบตัว คนสมัยก่อนจึงสอนหญิงสาวโดยเปรียบเทียบกับดอกพรมไว้ว่าความสวยความงามนั้นไม่คงทนแต่การเป็นแม่บ้านแม่เรือนจะทำให้ชีวิตการครองคู่มีความสุขและยั่งยืน

ภาพที่ 2.37 ลายดอกพรม

8. ลายขาบัว (ดอกบัว) บัวเป็นพันธุ์ไม้น้ำชนิดหนึ่ง มีเหง้าหรือหัวอยู่ในเลนตม ใบดอกบางชนิดลอยอยู่เสมอน้ำ ชาวลาวโซ่งจึงนำลายขาบัวหรือดอกบัวตามจินตนาการนี้มาเป็นการขอขมา หรือถวายพระ เพื่อเป็นการแสดงถึงความสำนึกในความผิดเพื่อเริ่มต้นกลับเป็นคนดี

ภาพที่ 2.38 ลายขาบัว

9. ลายดอกแปด ลายดอกแปด ดอกแปดเป็นลายที่เกิดจากจินตนาการของชาวลาวโซ่ง โดยอัญเชิญแกนทั้ง 8 องค์ มาประดิษฐ์เป็นลายผ้า ซึ่งประกอบด้วย แกนหลวง เป็นหัวหน้าแกนทั้งปวง มีหน้าที่ตัดสินข้อพิพาทต่าง ๆ ให้เกิดความยุติธรรม แกนสิง เป็นแกนประจำตระกูล มีหน้าที่รักษาสมาชิกทุกคนที่อยู่ในวงศ์วานให้อยู่เย็นเป็นสุข แกนแนน มีหน้าที่ควบคุมไม่ให้ขวัญของคนหลุดหายไป แกนชาติ มีหน้าที่กำหนดชะตาชีวิตและส่งมนุษย์มาเกิดในโลก แกนแม่นาง มีหน้าที่บันดาลให้แม่น้ำน้ำมไฉ่เลี้ยงทารก แกนปวก่าลาวี มีหน้าที่ดูแลทุกข์สุข ความอุดมสมบูรณ์ของมนุษย์และควบคุมดินฟ้าอากาศทำให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล แกนนุ่งขาวมีหน้าที่บันดาลให้คนมีความสุขและแกนบุญ มีหน้าที่บันดาลความมั่งคั่งและความอุดมสมบูรณ์ให้เกิดแก่มนุษย์ แกนทั้งแปดองค์นี้ ชาวลาวโซ่งเชื่อว่า ถ้าผู้ใดใช้เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มลายนี้ จะได้รับการดูแลจากแกนเมื่อเสียชีวิต

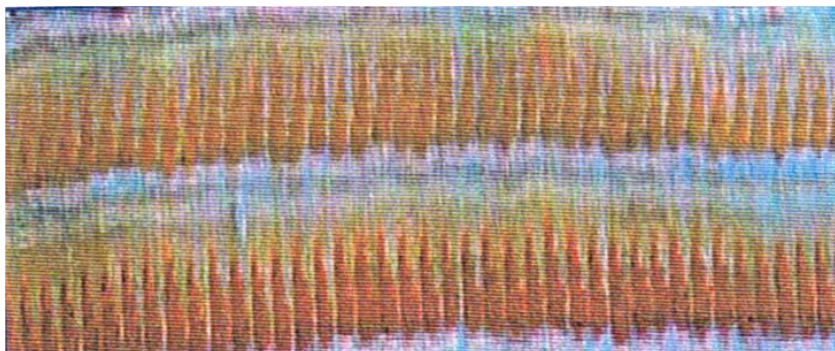
ภาพที่ 2.39 ลายดอกแปด

3.2.1.10 ลายดอกมะลิ มะลิมีลักษณะต้นเป็นไม้พุ่มและไม้เลื้อย ดอกมีสีขาว ขาวลาวโซ่ง เชื่อว่า ด้วยลักษณะของดอกมะลิ เปรียบเสมือน ผู้หญิง 4 วัย คือ วัยเด็กวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา ดอกตูมของมะลิเปรียบเหมือนวัยเด็กที่ยังอยู่ในกรอบของครอบครัวดอกแรกแย้ม เปรียบเหมือนวัยรุ่น เมื่อดอกมะลิบานเต็มที่เริ่มส่งกลิ่นหอมเปรียบได้กับวัยผู้ใหญ่ เมื่อดอกเริ่มร่วงโรยก็เปรียบได้กับวัยชรา ดอกมะลิจึงเป็นเครื่องเตือนใจชาวลาวโซ่ง ให้ตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นลูกผู้หญิง ที่จะไม่ประพฤติปฏิบัตินอกถิ่นนอกทาง เพราะเมื่อวัยร่วงเลยไป ทุกสิ่งก็ย่อมโรยลาตามกาลเวลาด้วย

ภาพที่ 2.40 ลายดอกมะลิ

11. ลายงา งาเป็นพืชล้มลุก เมล็ดใช้รับประทานเพื่อสุขภาพ มีความเชื่อว่าเมื่อนำงา มาร่วมกันเป็นกลุ่มจะเกิดความงามได้ จึงนำมาทำเป็นลายบนผืนผ้า สื่อถึงความสามัคคีและมีความเจริญ

ภาพที่ 2.41 ลายงา

12. ลายดอกพิกุล พิกุลเป็นพืชยืนต้นขนาดกลาง ดอกเล็กมีแปดกลีบ ดอกเป็นช่อๆ ละ 2-6 ดอก กลีบดอกสีขาวนวล กลีบรองดอกสีน้ำตาลมีกลิ่นหอม ชาวลาวโซ่งนิยมปักลายดอกพิกุลไว้บนหน้าหมอน สาบเสื้อฮี และเชิงเสื้อฮี เพราะมีความเชื่อที่แสดงถึงความอดทน การหลุดพ้น ลักษณะของลายเป็นลายละเอียดใช้เวลาในการปักนานผู้หญิงคนไหนสามารถปักลายนี้ได้ หมายถึง พร้อมที่จะออกเรือนได้

ภาพที่ 2.42 ลายดอกพิกุล

ลายสัตว์

ลวดลายสัตว์เกิดจากจินตนาการเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องบุญคุณ ถิ่นกำเนิด ความยำเกรง ความรัก ความสวยงาม การคุ้มครอง ความคิดถึง และอำนาจวาสนา โดยสื่อออกมาเป็นรูปร่างของสัตว์ประเภทต่างๆ ด้วยวิธีการทอ ปัก ปะ และขีด เช่น

1. ลายตานกแก้ว นกแก้วเป็นสัตว์ที่มีความเชื่อว่าเชื่อสัตย์และมีความสามัคคีสามารถเรียนเสียงภาษาคนและสามารถแผ่ขยายมคอयरวังคนแปลกหน้าได้ ลายตานกแก้ว ใช้เป็นลายหน้าหมอนเพื่อใช้ในพิธีแต่งงาน

ภาพที่ 2.43 ลายตานกแก้ว

2. **ลายหมาย่ำ** เป็นลวดลายที่ประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อรำลึกถึงหมาที่คอยนอนเฝ้าระวังและปกป้องดูแลในขณะที่ผู้หญิงนั่งทอผ้าอยู่ใต้ถุนบ้าน จึงได้นำรอยเท้าที่หมาย่ำมาประดิษฐ์เป็นลวดลาย

ภาพที่ 2.44 ลายหมาย่ำ

3. **ลายนาค** นาคเป็นผู้กำหนดฝนให้ตกต้องตามฤดูกาล ถ้าใครสามารถทำลวดลายเป็นพญานาคได้ คนนั้นจะได้ยกย่องว่าเป็นตัวแทนของความอุดมสมบูรณ์

ภาพที่ 2.45 ลายนาค

4. ลายแมงมุม เกิดจากเรื่องเล่าแมงมุมได้ช่วยชีวิตชายหนุ่มผู้หนึ่งไว้ เพื่อระลึกถึงคุณงามความดีของแมงมุมผู้มีน้ำใจช่วยชีวิตคนไว้

ภาพที่ 2.46 ลายแมงมุม

5. ลายผีเสื้อ เป็นสัตว์ที่อยู่คู่กับดอกไม้ หมายถึง ความรักและชีวิตที่มีความสุข และยังเป็นสัญลักษณ์โบราณที่หมายถึง บรรพบุรุษและเสื้อเมือง หรือแถบ ที่คอยช่วยคุ้มครองดูแลทุกข์สุข

ภาพที่ 2.47 ลายผีเสื้อ

6. ลายตัวลิง เกิดจากเรื่องเล่าว่า หญิงม่ายซึ่งมีฐานะยากจน มีแต่ความทุกข์ เนื่องจากมีลูกมาก นางจึงทอผ้าเป็นรูปลายลิงลงบนผืนผ้าของตนไว้ดูเมื่อยามคิดถึง

ภาพที่ 2.48 ลายลิง

7. **ลายม้า** ชาวไทยทรงดำมีความเชื่อว่า ม้าวิ่งห่อ หมายถึง การออกกำลังเต็มที่ เป็นเครื่องหมายแห่งความเร็ว ความอุตสาหะพยายาม ความแข็งแกร่ง ความกล้าหาญ

ภาพที่ 2.49 ลายม้า

8. **ลายแมงป่อง** สาเหตุที่ชาวลาวโซ่ง นำลายนี้มาปัก เพราะเชื่อว่าจะได้ข่มขวัญศัตรู เป็นลายที่ต้องใช้ฝีมือในการปัก เพราะเป็นลายที่มีความละเอียดและประณีตมาก

ภาพที่ 2.50 ลายแมงป่อง

9. **ลายปลา** ชาวลาวโซ่งมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับปลาที่ว่ายทวนกระแสน้ำ จนผ่านพ้นอุปสรรคจากเครื่องขัดขวาง ไปถึงจุดหมายปลายทาง คือ ต้นน้ำเพื่อวางไข่สืบพันธุ์ต่อไป เป็นการแสดงออกถึงความอดทน ความมุมานะ ความเพียรพยายาม และจิตใจที่แน่วแน่

ภาพที่ 2.51 ลายปลา

10. ลายช้าง ช้างเป็นสัตว์บกที่มีขนาดใหญ่ ชาวลาโว้เชื่อว่า ช้างเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์และมีประวัติเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ชาวลาโว้ได้ประดิษฐ์ลายช้างขึ้นมาเพราะเชื่อว่า จะแสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่และความเจริญรุ่งเรือง ตลอดจนการเอาชนะอุปสรรคทั้งหลายได้

ภาพที่ 2.52 ลายช้าง

11. ลายสิงโต ชาวลาโว้ นำลายสิงโตมาผลิตบนผืนผ้าเพื่อใช้สื่อเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจ ความแข็งแกร่ง ความศักดิ์สิทธิ์ ความกล้าหาญ และความอดทน ดังนั้นถ้าหากต้องการทอผ้าให้คนที่เรานับถือและผู้อาวุโส แสดงว่าจะได้รับความคุ้มครอง

ภาพที่ 2.53 ลายสิงโต

12. ลายงูเหลือม งูเหลือมเป็นงูที่มีขนาดใหญ่กว่างูชนิดอื่นๆ ชาวลาวโซ่งมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องลายงูนี้มาก เชื่อว่าเป็นการแสดงถึงความพร้อมในการเผชิญอุปสรรคและสามารถแก้ปัญหาได้

ภาพที่ 2.54 ลายงูเหลือม

13. ลายกบ กบเป็นสัตว์ที่ผูกพันใกล้ชิดกับชาวนามาก ชาวลาวโซ่งยังเชื่อว่ากบเป็นสัญลักษณ์ของการเกิด หรือการเริ่มต้นใหม่

ภาพที่ 2.55 ลายกบ

14. ลายหน้าเสือ ชาวลาวโซ่งมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับเสือ เพราะเชื่อว่าเสือได้ช่วยชาวบ้านไว้ในสมัยนั้น ลายนี้จึงเปรียบเสมือนเป็นที่ระลึกถึงน้ำใจและความดีของเสือนับแต่นั้นมา

ภาพที่ 2.56 ลายหน้าเสือ

15. ลายปู ชาวลาวโซ่งมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับปูไว้ว่า มีชายหนุ่มในหมู่บ้านหนองปรัง เดินทางไปเกี่ยวข้าวที่นาของตนและเห็นปูกำลังกินข้าว ชายคนนั้นโมโหเป็นอย่างมาก จึงเอาคานกระแทกลงไปบนตัวปู โดยสืมนึกไปว่าตนเองผูกเคียวไว้ที่ปลายอีกข้างหนึ่ง เคียวก็ตัดคอชายคนนั้น ทำให้ปูและชายคนนั้นตายด้วยกันทั้งคู่ ชาวลาวโซ่งจึงนำลายดังกล่าวมาประดิษฐ์เป็นลายลงบนผ้า ไว้เป็นอุทาหรณ์เพื่อเตือนสติ จะได้คิดใคร่ครวญให้รอบคอบเสียก่อนที่จะทำสิ่งหนึ่งประการใดลงไป

ภาพที่ 2.57 ลายปู

16. ลายเครื่องมือเครื่องใช้ รูปแบบลายผ้าที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของผู้หญิงส่วนมากเป็นลายที่พบเห็นโดยทั่วไป ยกเว้นลายเครื่องมือเครื่องใช้เป็นลายที่มีไม่เป็นวัตรปฏิบัติ มีคุณประโยชน์ในการใช้สอย ตลอดจนมีลวดลายที่สื่อถึงความหมายได้หลากหลาย จึงเกิดรูปแบบเป็นลายผ้า คือ ลายข้าวหลามตัด

ภาพที่ 2.58 ลายข้าวหลามตัด

ลายของสถานที่และสิ่งของ ชาวลาวโซ่งในประเทศเวียดนามนับถือผีเป็นสิ่งที่บูชาสูงสุด ส่วนชาวลาวโซ่งในประเทศไทย ได้รับอิทธิพลพุทธศาสนาเข้ามาผสมผสานกับการนับถือผี ทำให้ช่างทอผ้าชาวลาวโซ่ง ที่มีความผูกพันกับพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก จึงได้คิดประดิษฐ์ลวดลายของสถานที่และสิ่งของผ่านลงบนผืนผ้าจำนวน 4 ลาย แต่ละลายมีความเชื่อดังนี้

17. ลายหอปราสาท ชาวลาวโซ่ง มีความเชื่อว่าปราสาทเป็นสถานที่อาศัยของพระเจ้าแผ่นดินพระ และขุนนาง (เพี้ย) เทียบเท่ากับชนชั้นผู้ด้าวของชาวลาวโซ่ง ซึ่งเป็นผู้มีศักดินาสองกว่าชาวบ้านทั่วไป ดังนั้นเวลาชาวบ้านทอผ้าไปถวายพระหรือมอบให้ผู้อาวุโสซึ่งชนชั้นผู้เฒ่า ต้องทอด้วยลายนี้ ลายหอปราสาท มีการทอในผ้าชิ้นตาหมี ผ้าชิ้นลาว และสไบ

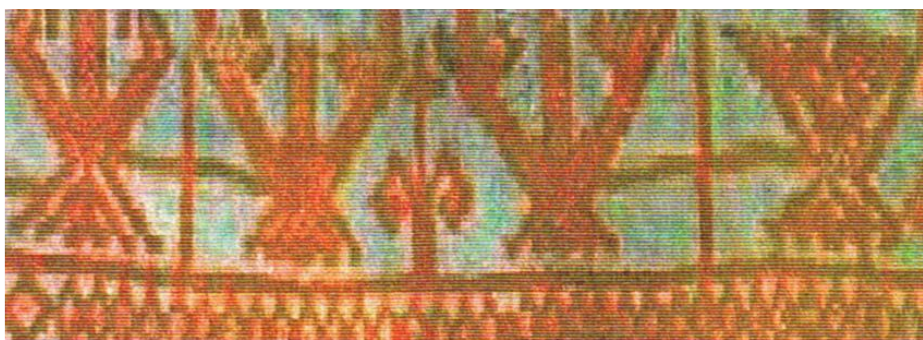
ภาพที่ 2.59 ลายหอปราสาท

18. ลายโบสถ์ ชาวลาวโซ่ง มีความเชื่อว่า โบสถ์ เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เพราะการสร้างวัดชาวบ้านจะสร้างโบสถ์เป็นแห่งแรก ทั้งนี้เพราะว่าโบสถ์เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป

ภาพที่ 2.60 ลายโบสถ์

19. ลายธรรมาสน์ ธรรมาสน์เป็นของสูงที่คนจะขึ้นไปนั่งไม่ได้ และเป็นที่แสดงพระธรรมของพระสงฆ์ ถ้าทำการปักลายนี้จะได้บุญกุศล

ภาพที่ 2.61 ลายธรรมาสน์

20. ลายใบเสมา ชาวลาโว้เชื่อว่า การปักลายในลักษณะนี้ก็จะได้รับบุญกุศลเช่นเดียวกัน

ภาพที่ 2.62 ลายใบเสมา

ลายเบ็ดเตล็ด สำหรับลายที่ประดิษฐ์ลงบนผืนผ้าของชาวลาโว้ เป็นลายเกี่ยวกับธรรมชาติ บนท้องฟ้ามี 2 ลายคือ

21. ลายดาวลอย เชื่อว่าเป็นสิ่งที่อยู่บนฟ้า ให้แสงสว่าง และยังนำความเจริญ ความก้าวหน้า และความเฉลียวฉลาดมาสู่ผู้คนได้

ภาพที่ 2.63 ลายดาวลอย

22. ลายสายรุ้ง เชื่อว่าสายรุ้งคือ บันไดที่แก่นคอยส่งมนุษย์มาเกิด เพราะเชื่อว่าเป็นของสูง

ภาพที่ 2.64 ลายสายรุ้ง

จากความเชื่อและพิธีกรรม ตามแนวคิดที่เกี่ยวกับการสื่อความหมายจากลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าของชาวลาวโซ่งนั้น ทำให้ทราบได้ว่า ลวดลายบนผืนผ้ามีอยู่หลากหลายเป็นสิ่งที่ผู้หญิงชาวลาวโซ่ง ได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ ที่มีอยู่ในวิถีชีวิตประจำวันของพวกเขา รวมทั้งประสบการณ์ที่อยู่รอบๆ ตัว ซึ่งได้สั่งสมมาตลอดระยะเวลายาวนานจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งภายใต้กรอบประเพณี ที่ชาวลาวโซ่งได้พบเห็นและถือปฏิบัติต่อๆ กันมา เพื่อใช้เป็นแนวคิดในการทอ ปัก ปะ และขีด เป็นลวดลายให้ปรากฏบนผืนผ้าอย่างเหมาะสม ลวดลายบนผืนผ้าทั้งหมดนั้นจึงเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อและพิธีกรรม ที่เป็นนามธรรมของผู้หญิงลาวโซ่ง โดยอาศัยภูมิปัญญาในการทอผ้าให้ออกมาเป็นรูปธรรมในลักษณะของลวดลายบนผืนผ้า ลวดลายทั้งหมดล้วนแต่สื่อความหมายที่เกี่ยวกับความเป็นสิริมงคลทั้งสิ้น

การแต่งกาย

การแต่งกายของชาวลาวโซ่ง มีลักษณะโดดเด่นกว่าชุมชนกลุ่มลาวอื่นๆ ที่อยู่ในประเทศไทย จากสีของเสื้อผ้าที่จะใช้สีดำหรือสีครามเข้ม รูปแบบและสีของเครื่องแต่งกายมีลักษณะเดิมจากอดีต จนถึงปัจจุบัน ชาวลาวโซ่งจะใส่เสื้อผ้าปกติตามสภาพท้องถิ่น แต่เวลาที่มีพิธีกรรมต่างๆ ที่ยึดถือปฏิบัติ กันมานั้นจะต้องใส่เสื้อผ้าตามแต่ละพิธีกรรม ซึ่งดูแล้วมีความเป็นระเบียบวินัยสูงกว่ากลุ่มชุมชนอื่นๆ ลักษณะการแต่งกายของชาวลาวโซ่ง มีดังนี้

เสื้อก้อมผู้ชาย หมายถึงเสื้อที่มีรูปทรงสั้น ความยาวตั้งแต่คอถึงสะโพกบน ใช้คู่กับเสื้อเชิ้ตสีขาวข้างใน เวลาใส่พับปกเสื้อเชิ้ตออกข้างนอก เรียกว่า “คอแก่น” หมายถึง คอ 2 ชั้นสวมใส่ไปทำงาน เดินทางไปต่างหมู่บ้าน ลักษณะของเสื้อก้อมเป็นเสื้อคอตั้งไม่มีปก แขนยาวทรงกระบอกถึงข้อมือ การต่อแขนเสื้อจะมีผ้ารูปสี่เหลี่ยมไว้ได้รักแร้ ชายเสื้อมีด้านข้างแทรกด้วยผ้ารูปสามเหลี่ยมตั้งแต่เอวจนถึงสะโพก เพื่อให้ชายเสื้อบานออก ด้านหน้าผ้าตลอดมีسابเสื้อติดกระดุมเงินยอดแหลม 9-13 เม็ด ในสมัยก่อนเสื้อก้อมใช้มือเย็บทั้งตัวแต่ปัจจุบันใช้จักรเย็บแทน สีของเสื้อเป็นผ้าย้อมครามเข้มอันเป็นสีที่แสดงถึงความเศร้าโศก อ้างว้าง และเดียดนาย ที่ต้องพลัดพรากจากบ้านเกิดเมืองนอน

เสื้อก้อมจะใส่กับกางเกง ส้วงฮีหรือกางเกงขายาวสีดำ มีลักษณะคล้ายกางเกงชาวประมง ความยาวของกางเกงเสมอข้อเท้า ขากางเกงแคบเล็กน้อยใช้ใส่ร่วมงานพิธีตามประเพณี เช่น งานแสนเรือน งานแต่งงาน จะคาดกระเป๋าคาดที่ตัดเย็บด้วยผ้าฝ้ายสีครามเข้ม รูปทรงกระเป๋าคาดคล้ายรังผึ้งภายในเป็นกระเป๋าคาด 2 ชั้น มีฝาปิดเปิดได้บางแบบใช้ซิปด้านหน้าตกแต่งด้วยวิธีการปะผ้า ลายดอกจัน ลายดอกมะลิ ตรงกระเป๋าคาดประดับกระจกหรือมีลูกปัดห้อยทั้งชายให้ดูสวยงาม บางพื้นที่ก็ไม่นิยมห้อยลูกปัด บอกว่าเหมือนพวกชาวเขาจึงทำเป็นแบบดั้งเดิม ชายกระเป๋าคาดทั้งสองข้างมีวนกลมปลายเรียวเย็บพับด้วยผ้าไหมหลากสีโดยมัดรวมกันเป็นพู่ตรงชายสุดทั้งสองข้างคล้ายหางหมู

ภาพที่ 2.65 ผู้ชายใส่เสื้อก้อมคาดกระเป๋าคาดที่เอว

เสื้อก้อมผู้หญิง มีความหมายและสีเหมือนของผู้ชายแต่มีลักษณะแตกต่างกันตรงเสื้อก้อมคอตั้งไม่มีปก เข้ารูป แขนยาวทรงกระบอกรัดข้อมือ เพื่อให้แนบลำตัว จะได้รับความอบอุ่น และป้องกันความร้อนได้ดี การต่อแขนติดกับลำตัวต่อตรงๆ และมีผ้าแทรกใต้รักแร้ ตัวเสื้อยาวเหนือสะโพกผ่าหน้าตลอด ติดกระดุมเงินเหมือนเสื้อก้อมผู้ชาย เวลาใส่เสื้อก้อมจะใส่กับผ้าซิ่นลายแตงโม ผ้าซิ่นของผู้หญิงที่ยังไม่แต่งงานจะนุ่งซิ่นต่อหัวแต่ถ้าแต่งงานแล้วจะต้องนุ่งซิ่นซ้อน 2 ผืน เพื่อป้องกันประจำเดือนที่อาจจะมาไม่เป็นปกติ ลักษณะของผ้าซิ่นจะมี 3 ส่วน คือ หัวซิ่นอยู่ด้านบนสุดเป็นผ้าฝ้ายสีครามเข้ม ตัวซิ่นอยู่ตรงกลางจะมีความหนากว่าหัวซิ่นเป็นผ้าทอลายแตงโม เวลาที่นุ่งจะทบชายทั้งสองข้างมาตรงกลางแล้วคาดเข็มขัดตลบชายลงมา ตีนซิ่นอยู่ล่างสุด เป็นผ้าทอด้วยผ้าฝ้ายเส้นหนา เพื่อช่วยถ่วงน้ำหนักของตัวซิ่นให้อยู่ตามรูปทรงผู้หญิงชาวลาวโซ่ง จะสะพายกระเป๋าสานเรียกว่า “กระต๊อบ” สำหรับเก็บของใช้ระหว่างเดินทาง แต่ถ้าใส่ชุดก้อมออกงานจะมีผ้าสไบหรือ ผ้าเปียวทั้งแบบดั้งเดิมและผ้าสไบสมัยใหม่เป็นสีสันต่างๆ ผ้าสไบผ้าเปียวมีลักษณะเป็นผ้าฝ้ายสีดำหรือสีครามเข้ม มีการปักลวดลายที่ชายทั้งสองด้านเป็นลายดอกแปดกับลายขอกูด โดยมีหน้าหลังเหมือนกัน สำหรับผู้สูงอายุจะผูกผ้าเปียวที่อกอย่างเดียวยังไม่ได้ใส่เสื้อหรือถ้ามีอากาศร้อนมากๆ นิยมใส่เสื้อน้อยเป็นเสื้อคอกลมแขนกุดหรือเสื้อชั้นในสายเดี่ยวสีดำหรือสีครามเข้มแล้วสะพายด้วยผ้าลูกไม้สีดำบางๆ หรือผ้าสไบสีสดใส

ภาพที่ 2.66 การแต่งกายผู้หญิงด้วยเสื้อก้อมนุ่งผ้าลายแตงโม

เสื้อฮีของผู้ชาย หมายถึง เสื้อยาวหรือเสื้อผี เป็นเสื้อที่ใช้ได้ทั้งสองด้าน ด้านที่มีลวดลายมากจะไว้ด้านในเมื่อใส่ไปงานมงคล ชาวลาวโซ่งมีความเชื่อว่าลวดลายมากนั้นขโมยมาจากผี จึงต้องปกปิดไว้จะใช้ด้านที่มีลวดลายมากในงานศพ รวมทั้งศพของตัวเองนั้นจะใช้ด้านที่มีลวดลายมากคลุมหีบศพ ชาวลาวโซ่งจะมีเสื้อฮีประจำตัว เพื่อไว้ใช้งานตามวัฒนธรรมประเพณี ลักษณะของเสื้อฮีเป็นเสื้อยาวถึงเข่าผ่าหน้า ที่ขอบคอเสื้อกั้นด้วยผ้าไหมสีต่างๆและตกแต่งลวดลายการปะผ้า ใต้รักแร้ใช้ผ้าไหมขริบเป็นลวดลายหลากสีตกแต่งด้วยการปะผ้าลวดลายหลากสีและปักลายขอกูดตกแต่งลวดลายการปะผ้าสีที่

ชายเสื้อตลอดแนว ตะเข็บทุกตะเข็บใช้ผ้าไหมสีดำหุ้มทับ เสื้อฮีจะมีสีดำหรือสีครามเข้ม สีที่ใช้ตกแต่ง ลวดลายมีสีแดง สีเหลือง สีเขียว และสีขาว เสื้อฮีใส่กับกางเกงขายาว สีดำหรือส้วงฮี

ภาพที่ 2.67 ลักษณะเสื้อฮีผู้ชาย

เสื้อฮีผู้หญิง มีความหมายและลักษณะการใช้งานเหมือนเสื้อฮีผู้ชาย แต่มีความแตกต่างกัน ตรงรูปแบบเสื้อฮีของผู้หญิงจะใช้เวลาในการสวมหัตถ์เวลาใส่ คอวีตัวยาวถึงเข่าไม่มีปกด้านในจะมีการตกแต่ง ลวดลายสีหลายสีบนตะเข็บทุกตะเข็บใช้วิธีการปะผ้าและปะลวดลายบนด้านหน้าตัวเสื้อฮีตลอดความ ยาวของเสื้อและที่ชายเสื้อ ในการใส่เสื้อฮีจะใส่กับผ้าซิ่นลายแตงโม

ภาพที่ 2.68 ลักษณะเสื้อฮีผู้หญิง

ทรงผม

ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชนลาวโซ่งอย่างหนึ่งคือทรงผมของหญิงลาวโซ่งในปัจจุบัน จะพบทรงผมแบบนี้ในคนรุ่นเก่าส่วนคนรุ่นใหม่ส่วนมากจะตกแต่งผมตามสมัยใหม่กันหมดทั้งหญิง และชาย

ในสมัยก่อนเด็กหญิงและเด็กชายลาวโซ่งจะถูกกรีดผมจนสั้นตั้งแต่เด็ก พอเริ่มหนุ่มสาว ผู้ชายก็จะตัดผมสั้นทรงดอกกระพุ่มหรือทรงสูง ส่วนหญิงลาวโซ่งจะเริ่มไว้ผมยาว และมีศิลปะในการ

แต่งทรงผมแบบต่าง ๆ กันไปตามวัน จะทำผิดขั้นตอนไม่ได้ (สุมิตร ปิตีพัฒน์ และคณะ, 2521) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการทำผมดังต่อไปนี้

ก. เอ้อมไหล่ หรือ เอ้อมไร เป็นทรงผมของหญิงสาววัยรุ่น อายุประมาณ 13-14 ปี ผมเริ่มยาวประมาณไหล่ อยู่ในขนาดกำลังจะรวบได้

ข. สับปิ่น เป็นทรงผมของหญิงสาวในวัยถัดมาถึง 14-15 ปี เนื่องจากผมเริ่มยาวมากขึ้น ก็ให้พับปลายผมม้วนขึ้น แล้วสับหวีที่ท้ายทอย

ค. จุกผม สำหรับหญิงที่อายุ 14-15 ปี เช่นกันแต่ผมเริ่มยาวพอที่จะขมวดเป็นก้อนได้ แต่ยังไม่แน่นดีนัก ที่เรียกว่าจุกผมเพราะทำให้ผมเป็นเหมือนกระบังเป็นกระจุกหนึ่งไว้ข้างหน้า ด้านหลังไว้เปีย

ง. ผมขอดกระตอก เป็นทรงผมสำหรับหญิงสาวอายุ 16-17 ปี ความยาวของผมขณะนี้สามารถรวบไว้ข้างหลังแล้วผูกเป็นปมเหมือนผูกเชือกได้ ปล่อยชายผมลงมาข้างหน้า

จ. ผมขอดซอย เป็นทรงผมของหญิงสาวอายุ 17-18 ปี สามารถเกล้าผมได้แน่นและผูกผมเป็นเงื่อนตาย เอาชายไว้ข้างซ้าย ทำผมเป็นโบว์ทั้งสองข้าง

ฉ. ผมปั้นเกล้าซอย หญิงสาวอายุประมาณ 19-20 ปี จะมีผมที่ยาวมาดั่งนั้นจึงสามารถผูกผมเหมือนเนคไทหูกตายได้โดยมีหางยาวออกมาทางขวา

ช. ผมปั้นเกล้า หรือปั้นเกล้าถ้วน สำหรับหญิงที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป หญิงที่มีอายุขนาดนี้จะมีผมยาวขนาดสามารถเกล้ารวบม้วนตลบไว้กึ่งกลางศรีษะ ชายม้วนสอดเข้าไว้ข้างใน แต่ใช้ไม้ขัดไว้ไม่ให้ผมหลุด ด้านหน้าลักษณะของผมจะเป็นลอนใหญ่ สาวที่มีผมยาวขนาดปั้นเกล้านี้ สามารถจะไปลงนั่งขวงได้และถึงวันที่จะแต่งงานได้

ภาพที่ 2.69 ทรงผมของหญิงลาวโซ่ง

สำหรับหญิงที่สามถึงแก่กรรมลงและไว้ศพที่บ้าน จะต้องปล่อยผมสยาย ไม่เกล้าผม และห้ามใช้เครื่องประดับทุกชนิด เมื่อเผาศพแล้วเชิญวิญญาณมาเป็นผีเรือนแล้วต้องไว้ทุกข์ 1 ปี และต้องทำผมแบบ “ปั้นเกล้าตก” คือทำเหมือนปั้นเกล้า แต่ให้กลุ่มผมอยู่ท้ายทอย เมื่อออกทุกข์แล้วจึงจะทำผมปั้นเกล้าแบบเดิมได้ การกลับมาทำผมปั้นเกล้าใหม่นี้จะต้องให้หญิงที่แต่งงานแล้วซึ่งมีความเจริญรุ่งเรืองมาทำผมให้กำหนดวันตามสะดวกระหว่างทำผมจะมีผู้คนมาอวยพรให้ในเวลาต่อไปอาจมีสามีใหม่ได้ (นุกูล ชมภูษ, 2538)

อาชีพ

อาชีพที่สำคัญของลาวโซ่ง ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันคือการทำไร่ ทำนา ในสมัยก่อนนอกจากอาชีพหลักนี้แล้ว ลาวโซ่งมีอาชีพรองลงมาได้แก่ การตัดไม้ จักสาน ล่าสัตว์ เลี้ยงไหม ทอผ้า เย็บปักถักร้อย

ในปัจจุบันลาวโซ่งมีอาชีพอื่นอีก เช่น ค้าขาย รับจ้าง และรับราชการ หนุ่มสาวลาวโซ่งบางคนหากว่างจากการทำนา ก็จะไปหางานทำที่จังหวัดอื่น (อัญชลี บุรณะสิงห์, 2531) นอกจากนี้จากอาชีพเหล่านี้ จากการสำรวจอาชีพของชาวลาวโซ่งที่บ้านแหลมกะเจา หมู่ที่ 2 ตำบลลำลูกบัว อำเภอดอนตูม พบว่าลาวโซ่งมีอาชีพ ดังเช่น ชาวชนบทไทยทั่วไป เช่น การเลี้ยงกิ้งก่ามกราม เลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ เช่น หมู ไก่ เป็ด ปลูกผัก ไร่ทั้งบริเวณเองและขาย นอกจากนี้ก็มีอาชีพค้าขาย รับจ้างทั่วไป ทำไร่อ้อย และทำหัตถกรรม ซึ่งเป็นอาชีพที่แม่บ้านจัดกลุ่มทำตั้งแต่ พ.ศ. 2510 โดยมีชาวอเมริกันเป็นผู้ช่วยหาตลาดในต่างประเทศให้ สิ่งที่ประดิษฐ์ ได้แก่ เครื่องประดับตกแต่งต้นคริสต์มาส กางเกง ตุ๊กตาสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นลายเฉพาะของลาวโซ่ง หัตถกรรมส่วนมากจะเป็นกระเป๋าและที่รองแก้ว เป็นต้น

ศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม

ลาวโซ่งในปัจจุบันนับถือศาสนาพุทธ มีส่วนน้อยที่นับถือศาสนาคริสต์ ครอบครัวใดที่นับถือศาสนาคริสต์ จะไม่มีการนับถือผีเรือน ลาวโซ่งเชื่อตามกฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ทำบาปจะตกนรก ทำบุญได้ขึ้นสวรรค์

ความเชื่อเรื่อง “ผี” และ “ขวัญ” ลาวโซ่งนับถือ “ผี” ซึ่งมีทั้งผีดีและผีร้าย และมีความเชื่อในเรื่อง “ขวัญ” สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในโลกอยู่ใต้อำนาจของผีและสิ่งเหนือธรรมชาติ ดังนั้นชีวิตความเป็นอยู่และพิธีกรรมต่าง ๆ จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผีประเภทต่าง ๆ

ลาวโซ่งมีการนับถือผีเครื่องครัด มีการเซ่นบวงสรวงผีอยู่เป็นประจำ ลาวโซ่งนับถือผีหลายประเภท เช่น ผีบรรพบุรุษ หรือ ผีเฮือน (ผีเรือน) เชื่อว่าผีของบรรพบุรุษที่ถึงแก่กรรมไปจะมาปกป้องรักษาลูกหลานให้มีความสุขได้ กระจกพ่อแม่ จะถือว่าเป็นเครื่องรางของขลัง ก่อนออกจากบ้านจะต้องบอกกล่าวให้คุ้มครองให้ปลอดภัย ลาวโซ่งมีการสืบผี คือ ผู้ใดมาจากสกุลใดก็สืบผีสกุลนั้น โดยลูกชายคนสุดท้ายจะเป็นผู้สืบผีพ่อแม่และเป็นเจ้าของบ้านของพ่อแม่หลังจากพ่อแม่ถึงแก่กรรมแล้ว ส่วนบุตรชายคนโต เมื่อแต่งงานแล้ว ก็จะแยกไปมีบ้านต่างหาก ส่วนบุตรสาวจะสืบผีไม่ได้ เพราะจะต้องแต่งงานไปนับถือผีของฝ่ายชาย ผีบรรพบุรุษนี้จะเชิญมาอยู่บนแท่นบูชาที่มุมหนึ่งของห้องในบ้านเรียกที่จัดเฉพาะให้ชื่อว่า “กะล่อห้อง” ซึ่งแปลว่า “มุมห้อง” หากผู้ใดมานอนค้างที่บ้านลาวโซ่งจะต้องบอกกล่าวผีเรือนที่ “กะล่อห้อง” ก่อนเพื่อจะได้ไม่มาทำร้ายหรือรบกวน เมื่อมีการเลี้ยงเหล้าแขก ต้องนำเหล้าไปให้ผีเรือนก่อนแล้วค่อยนำมาให้แขกดื่ม แต่ในปัจจุบันมีการลดหย่อนความเชื่อนี้คือหากเจ้าของบ้านอนุญาตก็สามารถเข้าได้ หากครอบครัวใดเป็นชนชั้นผู้ท้าว ก็จะจัดเป็นห้องเล็ก ๆ อยู่ทางด้านข้างของตัวบ้านหรือระเบียงบ้าน เรียกห้องนี้ว่า “ก่วานผีเรือน” บ้านใดที่ไม่มี “ก่วาน” จะทำพิธีเสนเต็งไม้ได้ พิธีนี้จะทำเมื่อเกิดเหตุร้ายแรงจริง ๆ ครอบครัวลาวโซ่ง จะมีสมุดจดรายชื่อบรรพบุรุษในผีเรือน เรียกว่า “ปืผีเรือน” สมัยก่อนทำด้วยใบลานและเขียนเป็นภาษาลาวโซ่ง ปัจจุบันจะเขียนในสมุดธรรมดาเป็นภาษาไทย ใช้ในพิธีเสนเรือนเพื่อเชิญผีบรรพบุรุษมากินเครื่องเซ่น

ประเพณีการเสนเฮือน (เสนเรือน)

ชาวลาวโซ่งนับถือผีบรรพบุรุษอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย บรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปแล้ว ลูกหลานจะมีการอัญเชิญดวงวิญญาณบรรพบุรุษที่ตายล่วงลับไปแล้วให้ขึ้นเรือนและเพื่อบอกกล่าวให้ผีบรรพบุรุษช่วยปกป้องคุ้มครองรักษาลูกหลานที่อยู่ในบ้านนั้น ให้อยู่เย็นเป็นสุข บ้านลาวโซ่งทุกบ้านจะมีผีเฮือน (ผีเรือน) ประจำอยู่ในเรือนที่อยู่อาศัย เป็นห้องเล็ก ๆ อยู่มุมในสุดทางด้านขวาของตัวเรือน เรียกว่า “กะล่อห้อง” ลูก ๆ จะจุดธูปใส่ไว้ในบัญชีผีประจำบ้านเรียกว่า “บับผีเรือน” ทุก 2-4 ปี ลูก ๆ จะมีการเลี้ยงผีเฮือน ที่เรียกว่า “พิธีเสนเฮือน” เป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูและระลึกถึงพระคุณของบรรพบุรุษ

ผีบรรพบุรุษที่จะถูกเชิญขึ้นมานบนเรือนนั้นจะต้องเป็นผีดี ผีที่ตายในบ้านนั้นหรือเจ็บป่วยหรือแก่ชราด้วย แต่ผีที่ตายจากการเกิดอุบัติเหตุ หรือผีตายโหงเรียกว่า “ผีไม่ดี” วิญญาณจะไม่ถูกเชิญให้ขึ้นเรือน เพราะถือว่าตายไม่ดี

การเสนเฮือน คือ พิธีกรรมเซ่นไหว้ผีเรือนของลาวโซ่ง ซึ่งเชื่อกันว่าผีเรือน คือ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว จะทำพิธีอัญเชิญดวงวิญญาณให้ขึ้นมาอยู่บนบ้าน โดยจัดห้องที่อยู่มุมหนึ่งของบ้านให้อยู่ เรียกว่า “กะล่อห้อง” ภายในห้องมีเก้าอี้กระดุก หรือ ไม่มีสัญลักษณ์ใด ๆ ที่สื่อว่าเป็นผีตนใด แต่มีเพียงแก้วน้ำ ถ้วยชามวางตั้งไว้สำหรับใส่อาหารที่จะนำมาเซ่นไหว้ ทุก ๆ 10 วัน ส่วนข้างฝาบ้านจะเจาะเป็นรูกลมประมาณเท่าไข่เป็ด สำหรับให้หมอเสนทั้งอาหารที่เซ่นผีเรือนลงไปใต้ถุนเรือน เชื่อกันว่าผีเรือนจะมารับเครื่องเซ่นไหว้จากลูกหลาน พิธีนี้จะทำเป็นประจำทุกปีหรือ 2-4 ปีครั้งหนึ่งก็ได้ และจะทำพิธีในเดือนใดก็ได้ยกเว้นเดือน 5 ซึ่งเป็นฤดูแล้ง ข้าว ปลา อาหาร ผลไม้หายากไม่อุดมสมบูรณ์ และเดือน 9 ถึงเดือน 10 ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นช่วงเวลาผีเรือนไปเฝ้าเทวดา แต่ถ้าถึงกำหนดจะทำพิธีแล้ว ปรากฏว่างดเว้นไปไม่ทำก็อาจจะเกิดเรื่องเดือดร้อนต่าง ๆ คนในตระกูลเดียวกัน นามสกุลเดียวกันจะมีผีเรือนเดียวกันเป็นผีของตระกูลนั้น โดยจะเรียกว่า “ชิง หรือ สิ่ง” หมายถึง แเซ่ หรือนามสกุลของตระกูลนั้น

ในความเชื่อของชาวลาวโซ่งนั้น เชื่อว่าผีเรือนมีความสำคัญมาก จึงการสืบสกุลของตระกูลด้วยการสืบผี โดยยึดถือเพศชายเป็นหลัก เริ่มนับจากพ่อบ้านเป็นผู้สืบสกุลจากบรรพบุรุษ หากต้องการสืบสกุลคนต่อไปต้องเลือกจากลูกชายหรือเพศชายคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ห้ามเป็นเพศหญิงโดยเด็ดขาดหากไม่มีลูกชายจะเลือกหลานชาย หรือผู้ที่อาศัยอยู่ในบ้านที่เป็นเพศชายแทนก็ได้เป็นผู้สืบทอดทำพิธีต่อไป

ประเพณีการเสนตั้งบัง (เสนกินปาง)

ประเพณีการเสนตั้งบัง หรือเสนกินปาง คือ พิธีกรรมเซ่นไหว้ผีเรือนที่เป็นผีพ่อ ปู่ ตา หรือบรรพบุรุษที่มีวิชาอาคม เวทย์มนต์คาถา ในการรักษาโรคไข้เจ็บป่วย ถอนพิษแมลงสัตว์กัดต่อยได้ หรือแก้ไสยศาสตร์ได้เรียกว่าเป็นหมอมนต์มาก่อน ลูกหลานจะอัญเชิญให้อยู่บนหิ้งต่างหากอีก 1 หิ้งในห้องกะล่อห้องนั้น

ผู้ร่วมพิธีเสนตั้งบังนี้ จะให้ลูกหลานที่เป็นผู้ชายสวมเสื้อธรรมดา 3 คน ถือไม้ไผ่ 5 ลำ โดยให้ 2 คนถือนข้างละ 2 ลำรวมเป็น 4 ลำ เหลืออีก 1 คน ให้ถือ 1 ลำ และเดินรำไปรอบ ๆ พร้อมกับกระทุ้งไม้ไผ่ลงพื้นกระดานให้เกิดเสียงดังเป็นจังหวะ “ตั้ง บัง หนอ”

เครื่องเช่นในพิธีประกอบด้วยไก่ต้ม 5 ตัว หัวหมู 1 หัว ตัดคางออกแยกไปใส่อีกปานเพื่อน ปานหนึ่ง เหล้า แกงแก (แกงหน่อไม้เปรี้ยว) ข้าวต้มผัด ผือก มั่น อ้อย ผลไม้อื่น ๆ

ปานเพื่อนชุดที่ 1 ใส่ไก่ต้ม 1 ตัว เหล้า 1 ขวด แกงแก 1 ขาม ข้าวต้มผัดผือก มั่น อ้อย ผลไม้อื่น ๆ ยกปานเพื่อนขึ้นไว้บนหิ้ง

ปานเพื่อนชุดที่ 2 ใส่ไก่ต้ม 3 ตัว ขนม ข้าวต้มผัด ผือก มั่น อ้อย ผลไม้อื่น ๆ เครื่องเช่นชุดนี้ ไม่ต้องมีแกงแก ยกปานเพื่อนวางบนพื้นห้อง

ปานเพื่อนชุดที่ 3 ใส่ไก่ต้ม 1 ตัว (มีเฉพาะปีกและขาไก่นำมาเรียงเป็นตัวไก่ ส่วนตัวไก่นำไป ทำอาหารแล้ว) ใส่ลงในปานภาตวางลงบนปานเพื่อนอีกที่หนึ่งพร้อมแกงแก 1 ถ้วย ข้าวสุก 1 ถ้วย เหล้า 1 ขวด

ผู้ช่วยหมอเสนจะนำเครื่องเช่นมาบอกกล่าวมอบให้หมอเสนนำไปเช่นผีเรือนที่มีวิชาอาคม เวทย์มนต์คาถาดังกล่าว ซึ่งลาวโซ่งเรียกว่า “มด” หรือ “มนต์” จากนั้นเรียกหมอเสนให้รับประทาน อาหารก่อนที่จะเริ่มทำพิธีต่อไป เมื่อหมอเสนรับประทานอาหารเสร็จก็จะเริ่มทำพิธีเชิญ “มด” หรือ “มนต์” จะมีการเสี่ยงทายหาคำตอบให้เกิดการยอมรับคำตอบนั้น ด้วยการนับเม็ดข้าวสารให้ออกมา เป็นจำนวนคู่หรือคี่ตามที่อธิษฐานไว้ เช่น ถ้าอธิษฐานให้ออกมาเป็นจำนวนคู่ แล้วได้จำนวนคู่จริง ก็ เป็นคำตอบที่ถูกต้องเป็นที่พอใจ และยอมรับคำตอบนั้นได้ เช่น

“หมอเสนจะถามว่า “มด” หรือ “มนต์” จะมาอยู่บ้านนี้กับลูกหลานไหม” ก็จะเสี่ยงทาย คำตอบด้วยการหยิบข้าวสารมาหยิบมือหนึ่ง โดยอธิษฐานว่าถ้า มด หรือ มนต์ ต้องการมาอยู่จริง ขอให้นับได้จำนวนคู่ ถ้าหากนับได้จำนวนคู่จริง ก็เป็นการแสดงความยอมรับในคำตอบนั้น ซึ่งช่วยทำให้เจ้าภาพพอใจและสบายใจต่อวิธีการที่ได้มา จากนั้นหมอเสนก็จะเรียกชื่อ ผู้ที่เป็นมด หรือ มนต์ ให้ มากินไก่กินเครื่องเช่นที่ได้จัดหาไว้ให้

ข้อความที่นิยมใช้ถามได้แก่ มด หรือ มนต์ กินอ้มไหม หรือ มีผ้าโพกหัวจะไม่ได้กินปาน เมื่อ จบคำทำนายแล้วหมอเสนและญาติ 3 คน ที่ถือไม้ไผ่ 5 ลำก็จะเดินไปรอบ ๆ พร้อมกับกระทุ้งไม้ไผ่ลง พื้นกระดานให้เกิดเสียงดังเป็นจังหวะ “ตัง บั้ง หนอ” เดินรำไปรอบ ๆ จนครบ 3 รอบ

การเสี่ยงทายหาขวัญและอาบน้ำขวัญหมอเสนจะทำพิธีเสี่ยงทายหาขวัญจะถามหาขวัญว่า ขวัญหลงไปอยู่ที่ไหนและขวัญอยากมาอยู่ด้วยจริงไหม ถ้าอยากมาอยู่จริงขอให้นับเม็ดข้าวสารได้ จำนวนคู่ และทำการเสี่ยงทายหาคำตอบให้เกิดการยอมรับคำตอบนั้น ด้วยการนับเม็ดข้าวสารให้ออกมาเป็นจำนวนคู่ตามที่อธิษฐานไว้ ถ้านับได้จำนวนคู่จริง ก็จะได้คำตอบว่าขวัญอยากมาอยู่ด้วยจริงเป็นที่พอใจแก่ผู้เสี่ยงทายก็จะอาบน้ำขวัญต่อทันที จะถามว่าขวัญตัวแห้งดีหรือเปล่า แล้วหยิบ ข้าวสารมาเสี่ยงทายด้วยการนับเม็ดข้าวสาร ถ้าได้จำนวนคู่ถือว่าดี ขวัญตัวแห้งดี สบายดี ซึ่งเชื่อกันว่าสุขภาพจะดีไม่เป็นอะไร สุขภาพจะไม่ดีจะเกิดเจ็บป่วยแต่ถ้านับได้จำนวนคี่ถือว่าไม่ดี ต้องให้เสี่ยง ทายใหม่อีกครั้ง ซึ่งเชื่อกันว่าการเสี่ยงทายครั้งเดียวแล้วได้ผลดีที่สุด การเสี่ยงทายหลายครั้งจะไม่ดี เมื่อเชื่อกันว่าไม่ดีก็จะคิดหาวิธีอื่นมาช่วยแก้ไขให้คลี่คลายไปในทางที่ดีให้ได้ในที่สุด

ประเพณีการเสนเรียกขวัญ

เนื่องจากลาวโซ่งมีความเชื่อว่าขวัญเป็นสิ่งสำคัญที่อยู่ในตัวคนทุกคนเสมือนดังเทวดา ประจำตัว บางคราวอาจหนีออกไปได้ ซึ่งจะทำให้เป็นเหตุให้เจ็บป่วยได้ จึงต้องมีพิธีเรียกขวัญกลับคืน เรียกในภาษาโซ่งว่า “เสนตัว” ถ้าขวัญกลับมาไม่ได้ก็หมายถึงว่าผู้ป่วยจะต้องเสียชีวิตในที่สุด

พิธีการเสนเรียกขวัญ หรือพิธีการเสนตัว จึงเป็นพิธีกรรมที่ทำเพื่อเรียกขวัญ เป็นการต่ออายุ ต่อเงาหัว เรียกขวัญกลับคืน เรียกว่า พิธีเสนตัวให้แก่เจ้าของขวัญที่เกิดไม่สบายนั้น

โดยก่อนวันทำพิธีจะต้องนำเสื้อตก (เสื้อที่สวมอยู่เป็นประจำตามปกติ) ไปให้หมอเสนก่อน เพื่อกำหนดวันที่จะทำพิธีเสนตัว ซึ่งจะเลือกวันดี หมอเสนจะไม่ทำพิธีในวันจันทร์และวันเสาร์เป็น เด็ดขาดถ้าเรียกขวัญกลับมาไม่ได้ หมายความว่า การเจ็บป่วยครั้งนี้ ผู้ป่วยอาจจะต้องเสียชีวิตในที่สุด

ประเพณีการแต่งงาน

ชายหนุ่มกับหญิงสาวลาวโซ่ง ถ้ามีความรักใคร่ชอบพอกันถึงขั้นตกลงจะใช้ชีวิตร่วมกันหรือ แต่งงานกัน เพื่อจะทราบข่าวฝ่ายชายจะส่งผู้ใหญ่ไปเจรจาทราบทามกับพ่อแม่ของฝ่ายหญิง ผู้หญิงนั้น รักใคร่ชอบพอกับฝ่ายชายจริงหรือไม่ เรียกว่า “ไปเจ้าะ” พ่อแม่ฝ่ายหญิงก็จะถามลูกสาวของตัวเองว่า มีความพอใจรักใคร่กับฝ่ายชายจริงหรือไม่ยินดีตกลงใจจะแต่งงานกับฝ่ายชายหรือไม่ หรือยินดีตอบ รับการมาทราบทามสู่ขอของฝ่ายชายในครั้งนี้หรือไม่ เป็นต้น

ประมาณ 2-3 วัน ผู้ใหญ่ฝ่ายชายจะไปเจรจากถามไถ่ดูว่าพ่อแม่ของฝ่ายหญิงตกลงที่จะรับลูก ชายเป็นชายไหม และลูกสาวตกลงหรือไม่ ถ้าตกลงก็จะสอบถามเกี่ยวกับค่าเลี้ยงดูและค่าน้ำดื่ม น้ำนม หรือค่าสินสอดทองหมั้นนั่นเอง ผู้ใหญ่ฝ่ายชายจะยังไม่รับปากตกลงในทันที จะต้องกลับมาปรึกษา เรียกว่า “ไปปอง” หรือไปขอ

เมื่อทางฝ่ายชายตกลงเรียบร้อยแล้ว จะหาวันที่เป็นฤกษ์ดีและกำหนดวันแต่ง บอกตกลง ตามที่ฝ่ายหญิงเรียกค่าสินสอดทองหมั้น และนัดวันที่เป็นฤกษ์ดีสำหรับการเตรียมงาน เรียกว่า ไปนัด หรือตกลง

เมื่อกำหนดวันเรียบร้อยแล้ว ทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงจะต้องจัดเตรียมของที่จำเป็นที่จะใช้ใน พิธีแต่งงาน และเตรียมบอกแขกมากินตอง คำพูดภาษาโซ่งที่พูดบอกกับแขกว่า “ไปจิมกินจิมมวน นำ แอ” (จิม) ในกรณีฝ่ายหญิงมีลูกสาวคนเดียว หลังจากแต่งงานกันแล้วจำเป็นที่จะต้องให้ฝ่ายชายมาอยู่ ที่บ้านของฝ่ายหญิงด้วย จะเรียกว่า “เขยสู่”

วันสุกดิบของงาน

ในกรณีจัดงานแต่งงานที่บ้านของฝ่ายหญิง เรียกเอาหมูในตอนเย็นของวันสุกดิบ ฝ่ายเจ้าบ่าว จะให้ล่านำหมูไปมอบให้ทางบ้านเจ้าสาว ทางฝ่ายเจ้าสาวเตรียมทำอาหารเลี้ยงแขกที่มาในงาน แต่งงาน

ขั้นตอนของพิธีแต่งงาน

พิธีแต่งงานของลาวโซ่ง จะหมายถึงงานเลี้ยงฉลองเพื่อความป็นญาติกันหรือเกี่ยวดองกัน พิธี การจะเริ่มขึ้นตอนเช้าเวลาประมาณ 07.30 น. ล่ามฝ่ายเจ้าบ่าวจะมาทำพิธีส่งที่บ้านเจ้าสาวโดยทำ พิธีในห้องกะล่อห้อง ซึ่งมีล่ามหรือองค์ล่ามของฝ่ายเจ้าสาวคอยอยู่เพื่อเจรจากับฝ่ายเจ้าบ่าว โดยมี พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายหญิงอยู่ในพิธีนั้นด้วย

บุคคลที่ฝ่ายชายส่งมาทำพิธีส่ง ได้แก่

1. เจ้าบ่าว แต่งกายด้วยกางเกงขายาวสีสุภาพ สวมเสื้อฮี
2. พ่อ แม่ และญาติผู้ใหญ่ฝ่ายชายประมาณ 7-8 คน

3. หญิงสาวบริสุทธิ์ อายุประมาณ 15-16 ปี นุ่งผ้าขึ้นสวมเสื้อฮู้ ซึ่งทำหน้าที่เป๊ะกะเหล็บ (สะพายกะเหล็บ) ในกะเหล็บจะบรรจุด้วยเหล้า 1 ขวด ห่อหมากพลู 4 ห่อ ห่อปูน 4 ห่อ ห่อยา 4 ห่อ (หมากต้องใช้ทั้งลูก ไม่ใช่ผ่าซีก)

พิธีสอง ในสมัยก่อนเหมือนกับพิธีหมั้นหรือแต่งงานนั่นเอง

การแต่งงานของลาวโซ่งสมัยรุ่น ปู่ ย่า ตา ยาย เมื่อทำพิธีสองแล้วก็ไม่สามารถเข้าหลับนอนกับเจ้าสาวได้ ฝ่ายชายจะต้องไปเยี่ยมเยียนฝ่ายหญิงเป็นเวลา 3-7 วัน จึงจะเข้านอนกับฝ่ายหญิงได้ เรียกว่า “ไปหยามห่อหมากพลู”

หลังจากทำพิธีสองเสร็จแล้ว ฝ่ายเจ้าสาวจะแทรกพิธีแบบไทยไว้ด้วย คือ มีการรดน้ำสังข์ญาติผู้ใหญ่พ่อแม่ของฝ่ายเจ้าบ่าวเมื่อทำพิธีสองเสร็จแล้วก็จะอยู่ร่วมรดน้ำสังข์ให้กับคู่บ่าวสาว ฝ่ายเจ้าบ่าวจะยกขบวนขันหมากไปยังบ้านเจ้าสาวเมื่อถึงบ้านเจ้าสาวแล้วขบวนขันหมากจะหยุดรออยู่ด้านนอกบ้านก่อน ล่ามกับเพื่อนเจ้าบ่าว 2 คน นำขันหมาก 2 ชุด ขึ้นไปปอง จากนั้นจะนำขันหมากไปมอบให้ผีเรือนก่อน เมื่อเสร็จพิธีล่ามและเพื่อนเจ้าบ่าวลงมารับขบวนขันหมากจะมีการเจรจาให้ผ่านผู้กันประตูเงินประตูทองขึ้นไปบนบ้านเจ้าสาวเพื่อทำพิธีการต่อไป

จากนั้นนำสิ่งของทุกอย่างพร้อมขบวนขันหมากไปทำพิธีมอบให้กับพ่อแม่ของฝ่ายเจ้าสาว โดยผ่านล่ามของฝ่ายเจ้าสาว เพื่อนำไปทำพิธีมอบสิ่งของให้กับผีเรือนในกะล่อห้องต่อไป ฝ่ายเจ้าบ่าวจะนำเหล้ามาเรียกว่า “เหล้าอุ่นผืน” ที่เรียกว่า “เหล้าฮิต” ผู้น้อยใช้เหล้า 4 ขวด เป็นผู้ท้าวใช้ 8 ขวด ไปมอบให้ฝ่ายเจ้าสาวไปหนองก้อ (หนองก้อ คือ รินเหล้าลงในถ้วยที่อยู่กะล่อห้วง คือ ให้ผีเรือนดื่มก่อน) นำเหล้านั้นออกมารินให้ฝ่ายพ่อแม่เจ้าสาวดื่ม เรียกว่า “การเม้ย”

ฝ่ายเจ้าบาวนับสินสอดทองหมั้นกันต่อหน้าพ่อแม่ ล่าม และญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายเจ้าสาว เมื่อนับเสร็จเรียบร้อยครบถ้วนตามที่ตกลงกันแล้ว พ่อแม่ฝ่ายเจ้าสาวจะนำเงินมาปิดประตู แต่ต้องลงด้วยเลขคู่ ฝ่ายชายมอบสินสอดให้พ่อแม่ฝ่ายเจ้าสาวนำไปเก็บ

“(พ่อ) องค์ปอเอียนอ ซ้อยผู้ลู่ มาลงเช่าไห้เฮ้า เอาแฝด เจ้าเป็นปอซ้อย อ้ายซ้อยนา”

คำแปล คุณพ่อครับ ข้าพเจ้าลงคุกเช่าไห้เท่าด้วยความเคารพ ต่อไปนี้ท่านเป็นพ่อของข้าพเจ้าแล้ว (ปอ คือ พ่อ หรืออ้ายซ้อย คือ ตัวเจ้าบ่าว)

ไห้แม่ ล่ามนำกล่าววว่า “นู้เอียนอ ซ้อยผู้ลู่ มาลงเช่าไห้เฮ้า เอาแฝดเจ้าเป็นแม่ซ้อย (เอี่ยมซ้อย) นา”

คำแปล เหมือนกับตอนไห้พ่อ เพียงเปลี่ยนสรรพนาม จากองค์ปอเป็น นู้ (หมายถึงแม่ หรือเอี่ยมซ้อยคือตัวเจ้าบ่าว)

พิธีมอบลูกเขย

ล่ามนำเจ้าบ่าวทำพิธีมอบให้ผีเรือนในกะล่อห้องก่อนแล้วออกมามอบเจ้าบ่าวให้กับพ่อแม่เจ้าสาวพร้อมกับเหล้า 2 ขวด ถ้าผู้ท้าว (ผู้ท้าว) ใช้เหล้า 4 ขวด เพื่อให้เป็นลูกเป็นเขย ต่อจากนั้นลูกเขยรินเหล้าให้พ่อแม่ เจ้าสาวดื่มเรียกว่า “เม้ยเหล้า”

ฝ่ายเจ้าสาวยกสำหรับ ประกอบด้วยอาหารคาวหวาน เหล้า 1 ขวด ให้พ่อแม่ฝ่ายเจ้าบ่าวและรินเหล้าให้ดื่ม

พิธีมอบลูกสะใภ้

ฝ่ายเจ้าสาวนำเจ้าสาวมาทำพิธีมอบลูกสะใภ้ให้กับฝ่ายเจ้าบ่าว ซึ่งจะเหมือนพิธีมอบลูกเขย

พิธีสู่ขวัญญาติผู้ใหญ่ และเพื่อนที่มาส่งเจ้าสาว

ทางบ้านฝ่ายเจ้าบ่าว ได้จัดเตรียมเครื่องเช่นพิธีสู่ขวัญไว้ เครื่องเช่น ประกอบด้วย ไก่ 3 ตัว (แบ่งเป็นไก่ซ้องทั้ง 3 ตัว) ที่เหลือนำไปต้มยำ ถ้วยหมากพลู เหล้า ข้าวสุก จัดใส่พานไม้หรือถาดก็ได้ จัดไว้ จำนวน 3 ที่ ดังนี้

พานเครื่องเช่นชุดที่ 1

สำหรับทำพิธี สู่สูง สู่ตา หมายถึง บุคคลที่มีศักดิ์เป็น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า ที่เดินทางมาส่งลูกหลาน

พานเครื่องเช่นชุดที่ 2

สำหรับทำพิธีสู่ดาว สู่ชวาน หมายถึง ผู้สูงอายุ มีศักดิ์ (ฐานะ) เป็นญาติผู้ใหญ่ของเจ้าสาวที่เดินทางมาส่งลูกหลาน

พานเครื่องเช่นชุดที่ 3

สำหรับทำพิธีสู่หญิง สู่สาว หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้หญิง ซึ่งเป็นแม่เป็นอา เป็นญาติผู้หญิง จะมีหมอสู่ขวัญมาทำพิธีให้ เสร็จแล้วก็นำเครื่องเช่นนั้นมาจัดเลี้ยงกันเป็นอันเสร็จพิธี

พิธีสู่ขวัญบ่าวสาว บ้านเจ้าบ่าวจะเตรียมเครื่องเช่นไว้ ได้แก่ หัวหมูสุก หมากพลู ขนมน ข้าวต้มมัด กล้วย อ้อย เผือกต้ม มันต้ม ข้าวสุก ผลไม้ และเหล้า 2 ขวด ในขวดเหล้าแต่ละขวดมีหมวเหล้าด้วย

หมายเหตุ หมวเหล้า หมายถึง หลอดดูดเหล้าทำจากไม้ นำเครื่องเช่นมาจัดใส่พานไม้ ใช้ทางตอง 3 ยอดรองพานไม้ แล้วนำเครื่องเช่นเรียงใส่ในพานไม้ ขวดเหล้าทั้ง 2 ขวด ตั้งไว้ด้านหน้าพานไม้

หมอสู่ขวัญเริ่มพิธี

เจ้าภาพมอบพานเครื่องเช่น (พานขวัญ) ให้แก่หมอสู่ขวัญทั้งหมด หมอสู่ขวัญจะพูดบอกกล่าวถึงการวางตัวของบ่าวสาวในการอยู่ร่วมกันต้องทำให้หนักแน่น มีการถนอมน้ำใจกัน หนักนิตเบาหน้อยให้อภัยซึ่งกันและกัน ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขตลอดไป

พิธีกางกวางหยัน (พิธีปูที่นอน)

กวาง หรือ หยัน หมายถึง มุ้งสีดำที่ชาวลาวโง่งทำไว้สำหรับพิธีแต่งงานโดยเฉพาะ ในการปูที่นอนนั้นจะให้ผู้ที่มิสถานภาพการครองเรือนที่ดี มีความสุขอยู่คู่กันมานาน เป็นผู้ปูที่นอนให้ เพื่อความเป็นสิริมงคลในชีวิตสมรส

ประเพณีการทำศพ พิธีแต่งศพ และวางโลงศพในบ้าน

เมื่อคนในครอบครัวได้เสียชีวิตลงไม่ว่าจะเสียชีวิตที่บ้านหรือไปเสียชีวิตที่นอกบ้าน บรรดาญาติพี่น้องก็จะช่วยกันอาบน้ำศพให้ และจัดแจงแต่งตัวสวมเสื้อผ้าใหม่ให้ศพ เป็นเสื้อฮิประจำตัวของผู้ตาย ลาวโง่งทุกคนจะมีเสื้อฮิประจำตัวคนละ 1 ตัว เพื่อสวมใส่ไปในงานพิธีต่าง ๆ จะนำผ้าไหมวางซ้อนทับผ้าขาว ยาวประมาณ 2 วาซอก แล้วนำศพมาวางบนผ้าไหมอีกทีหนึ่ง จากนั้นใช้สายสิญจน์ผูกหัวนิ้วเท้าติดกันนิ้วมือกันในมือมีดอกไม้มือเทียน พับผ้าทั้ง 2 ชั้น จากปลายเท้าไปถึงคอ ลูก ๆ จะนำผ้าแพรสีแดงมาปกคลุมหน้า 1 ชั้น แล้วนำผ้าด้านหนึ่งมาคลุมหน้าอีกทีหนึ่ง ใช้ไม้ไผ่เหลาปลาย

แหลมมาเย็บหรือกลัดผ้าด้านข้างให้ติดกันทั้ง 1 ข้าง เรียกว่า “วิธีหลอย” แล้วหามศพหรือเรียกว่า “ขอน”

ญาติ ๆ จะช่วยกันทำ “จอง” คือ แคร่ที่ทำด้วยไม้ไผ่สำหรับวางโลงศพแล้วปูที่นอนทับลงบนจองอีกชั้นหนึ่ง จากนั้นช่วยกันหามโลงศพมาวางบนที่นอนซึ่งอยู่บนจอง แล้วยกจองที่มีโลงศพตั้งอยู่ข้างบนมาวางไว้ในบ้าน โดยวางตามยาวของชื่อบ้าน นำเสื่อฮีของผู้หญิงที่กลับเอาด้านในออกข้างนอกมาวางพาดทับบนโลงศพอีกครั้งหนึ่ง เสื่อฮีต้องเป็นเสื่อฮีของผู้หญิงเท่านั้น

การวางโลงศพตามชื่อบ้าน ถ้าเป็นศพผู้ชาย (สามี) ให้วางใต้ชื่อบ้านด้านในที่ติดกับห้องกะล่อห้อง (เรือนผี) แต่ถ้าเป็นผู้หญิง (ภรรยา) ให้วางใต้ชื่อบ้านถัดออกมา จากนั้นญาติ ๆ จะช่วยกันตัดไม้ไผ่มาทำ “ขอส่วน” คือ ท่อนไม้ไผ่ยาวประมาณ 1 เมตร ผูกแขวนไว้เหนือโลงด้านศรีษะแล้วนำสิ่งของที่จจะมอบให้แก่ผู้ตายมาพาดหรือแขวนไว้บน “ขอส่วน” นั้น เช่น ผ้าไหมแพรว ผ้าขาวพับห่อใส่สวิงที่ขาดผืนเล็ก ๆ ที่เรียกว่า “ไขกาดำ” ยังมีไขโกดิบ 1 ฟอง และข้าว 1 ปั้น เป็นข้าวเหนียวหรือข้าวเจ้าก็ได้ จะวางอาหารไว้ 1 สำหรับ โกดิบที่ทำแล้ว 1 ตัว ใส่อยู่ในชะลอม วางลงบนพานอีกทีหนึ่ง เรียกว่า “พานงายยื่อ”

ขณะตั้งศพอยู่ในบ้าน จะต้องก่อกองไฟไว้ทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านทิศตะวันตก และด้านทิศตะวันออก กองไฟทั้ง 2 กอง กองไฟนี้เรียกว่า “แสงไฟเรือน” สมัยก่อนจะตั้งศพไว้แค่ 1 คืน โดยมีหมอบอกทาง เรียกว่า “เขย” เป็นผู้ทำพิธีเผา

โครงสร้างทางสังคม

ครอบครัว สมาชิกในแต่ละครอบครัวของลาวโซ่งจะเป็นญาติพี่น้องเดียวกัน ส่วนญาติห่าง ๆ ก็มักมีความผูกพันสนิทสนมกัน ลักษณะครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยาย ลูกชายจะนำภรรยาเข้ามาอยู่ในบ้านพ่อแม่ของตน ส่วนลูกสาวจะไปอยู่บ้านสามี แต่ก็ยังคงติดต่อไปมาหาสู่กับพ่อแม่ตน ปัจจุบันครอบครัวไทยโซ่งมีขนาดเล็กลง โดยบางคู่อาจปลูกบ้านอยู่ต่างหาก แต่จะอยู่ใกล้หรือในบริเวณบ้านของพ่อแม่ ภายในครอบครัว คนเฒ่าคนแก่จะได้รับความเคารพสูงสุดจากสมาชิกภายในบ้าน ผู้ที่อาวุโสสูงสุดจะเป็นหัวหน้าครอบครัว สมาชิกในครอบครัวทุกคนจะต้องช่วยกันทำงาน

การจัดอันดับทางสังคม ในสังคมดั้งเดิมของลาวโซ่งแบ่งผู้คนออกเป็น 2 พวก คือ พวกเจ้า เรียกว่า “ผู้ท้าว” ซึ่งเชื่อว่าเป็นผู้ที่สืบเชื้อสายมาจากเจ้าในสมัยก่อน และพวกสามัญชนเรียกว่า “ผู้น้อย” ซึ่งเชื่อว่าเป็นผู้อยู่ใต้การปกครองของผู้ท้าว พวกเจ้าเป็นชนชั้นปกครองที่สามารถบูชาผีเมืองได้ขณะที่ผู้น้อยบูชาได้แต่บรรพบุรุษของตนเอง ไทยโซ่งในประเทศไทยยังคงยอมรับการแบ่งชนชั้นอยู่ แต่ “ผู้ท้าว” ในปัจจุบันไม่มีอำนาจในการปกครอง และเมื่อดูจากชีวิตความเป็นอยู่แทบจะมองไม่เห็นความแตกต่างระหว่างชนชั้น แต่พิธีกรรมทางศาสนาที่ยังคงปฏิบัติกันอยู่จะเป็นเครื่องบ่งชี้ชนชั้น คือผู้ประกอบพิธีจะใช้แต่ “ผู้ท้าว” เท่านั้น และชนชั้น “ผู้ท้าว” จะจัดพิธีกรรมใหญ่โตกว่าผู้น้อย นอกจากนั้น “ผู้ท้าว” กับ “ผู้น้อย” จะไม่ประกอบพิธีร่วมกัน (อัญชลี บุรณะสิงห์, 2531)

เศรษฐกิจของชุมชนลาวโซ่ง

เดิมชุมชนลาวโซ่งเป็นชุมชนพึ่งตนเองในทางเศรษฐกิจ ทำนาเป็นอาชีพหลัก แม้จะอพยพไปอยู่ในพื้นที่ใหม่ชาวลาวโซ่งก็ยังคงทำนาอยู่ แต่อาจเปลี่ยนไปเพาะปลูกพืชอย่างอื่นนอกเหนือจากข้าว ที่ผ่านมามีแนวโน้มว่าชาวลาวโซ่ง จะอพยพไปอยู่ในที่ดินที่ห่างไกลความเจริญออกไปเรื่อยๆ ทำให้

ได้รับความยากลำบากเนื่องจากอยู่ห่างไกลเส้นทางคมนาคมและตลาด วิธีการได้มาซึ่งที่ดินใหม่ของผู้อพยพชาวลาวโซ่ง มีตั้งแต่การซื้อด้วยทุนเดิม ซื้อด้วยทุนที่สะสมอดออมขึ้นใหม่ แลกด้วยวัตถุสิ่งของต่างๆ ไปจนถึงการหักล้างทางพง จับจองที่ดินที่ยังไม่มีเจ้าของ

ชาวลาวโซ่ง นิยมผลิตเครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ ด้วยตนเอง งานหัตถกรรมที่โดดเด่น คือ การผลิตเสื้อผ้า ซึ่งเริ่มตั้งแต่การปลูกพืชเลี้ยงไหมเพื่อผลิตเส้นใยและทอผ้าเอง กล่าวได้ว่างานผลิตเสื้อผ้านั้นเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวลาวโซ่ง อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันกิจกรรมการผลิตเสื้อผ้าของชาวลาวโซ่งเริ่มจางหายไป เนื่องจากมีเสื้อผ้าราคาถูกจากโรงงานเข้ามาจำหน่ายมากขึ้น นอกจากนี้ ชาวลาวโซ่งยังสนใจประกอบอาชีพอื่นๆ นอกภาคเกษตรมากขึ้นเป็นลำดับ ทั้งนี้ น่าจะเป็นอิทธิพลของการศึกษาและการสื่อสารที่พัฒนาขึ้น

การประกอบอาชีพ อาชีพส่วนใหญ่ของลาวโซ่งคือ ทำนาข้าวเจ้า ข้าวเหนียว ทำไร่ข้าวโพด ผักและอื่น ๆ เพื่อไว้บริโภคในครัวเรือนและนำไปขาย นอกจากนี้ยังทำไร่ฝ้าย ไร่คราม ใช้เป็นวัสดุทอผ้า ซึ่งลาวโซ่งทุกครัวเรือนนิยมทอผ้าใช้เอง เสื้อผ้าของลาวโซ่งจึงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มและในปัจจุบันมีลาวโซ่งจำนวนไม่น้อย นิยมหันมาเพาะเลี้ยงกุ้งขาย เนื่องจากทำรายได้ดีให้ครอบครัว สำหรับการสัตว์เลี้ยง ลาวโซ่งนิยมเลี้ยงวัว ควาย หมู เป็ด ไก่ ไว้บริโภค สำหรับหมูยังเลี้ยงไว้สำหรับเป็นเครื่องเซ่นในพิธีเสนเฮือนอีกด้วย (มยุรี วัดแก้ว) ปัจจัยพื้นฐานของชีวิตลาวโซ่ง

3.3 ภาษาและอักษรโบราณไทยทรงดำ หรือ ลาวโซ่ง

ภาษาลาวโซ่งคือ ภาษาไทดำในอดีต จัดอยู่ในภาษาตระกูลไท (Tai Family) สาขาตะวันตกเฉียงใต้ (Southwestern Branch & Li, 1960) และ (Hartmann, 1980) ได้แบ่งภาษาไทยสาขาตะวันตกเฉียงใต้ออกเป็น 3 กลุ่ม ตามลักษณะการแตกตัวของวรรณยุกต์ ภาษาไทดำจัดอยู่ในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ตอนบน (Upper Southwestern Tai) ซึ่งประกอบด้วยภาษาไทแดง ไทดำ ไทขาว ลื้อ เชียงตุง ลื้อเชียงรุ่ง และชาน

ลาวโซ่งใช้ภาษาของตนเองพูดจาติดต่อในกลุ่มลาวโซ่งด้วยกัน แต่จะใช้ภาษาไทยภาคกลางพูดจาติดต่อกับคนนอกกลุ่มหรือคนไทยอื่น ๆ คนรุ่นเก่าที่สูงอายุจะพูดภาษาไทยกลางไม่สู้สันทัดนัก แต่เด็กรุ่นใหม่ต้องเข้าโรงเรียน และใช้ภาษากลางเป็นภาษากลางเป็นสื่อในการติดต่อสื่อสารอยู่เป็นประจำ จึงใช้ภาษาไทยกลางได้อย่างคล่องแคล่วเหมือนเด็กไทยอื่น ๆ โดยทั่วไป (สมิทร ปิติพัฒน์ และคณะ, 2551) ภาษาลาวโซ่งมีหางเสียงคล้าย ๆ กับไทยพวน แต่ของลาวโซ่งมีเสียงสั้นกว่า (สมพนธ์ สุขวงศ์, 2506)

ตัวหนังสือของลาวโซ่งสืบทอดมาจากตัวหนังสือของไทดำที่เรียกว่า “โตสือโตดำ” (ตัวสือไทดำ) ศาสตราจารย์ยอร์จ เซเดส์ สันนิษฐานว่าตัวหนังสือไทดำอาจจะมาจากตัวอักษรสมัยสุโขทัยเพราะอาณาจักรสุโขทัยแผ่ไปยังบริเวณตั้งเกีย ไทดำ ไทขาว ไทแดง ผู้ไท ที่อยู่ลาว และที่กระจัดกระจายอยู่ทางทิศเหนือของสิ่งสองจุไท อาจจะรับเอาการใช้ตัวอักษรซึ่งใช้กันอยู่ในประเทศลาวขณะนั้น ตัวหนังสือของไทดำส่วนมากตรงกับของไทย แต่บางตัวจะออกเสียงต่างกัน (ม.ศรีบูรพา, 2530)

สิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งในระบบการเขียนของภาษาไทดำ คือการไม่ใช้สัญลักษณ์เขียนวรรณยุกต์และสระซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเขียนดั้งเดิมก่อนสมัยสุโขทัยที่ไม่มีการเขียนเสียงวรรณยุกต์และสระด้วยสัญลักษณ์ เช่น ไม่เอก ไม่โท ไม่ตรี (Cam Cuong, 1992) นักภาษาศาสตร์ชาวเวียดนามได้ศึกษาภาษาไทดำในเวียดนามพบว่าวรรณยุกต์ 6 เสียง ในภาษาไทดำจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

กลุ่ม “สูง” และ กลุ่ม “ต่ำ” ในอักษรไทดำโบราณไม่มีการเขียนวรรณยุกต์ 2 กลุ่มนี้ คือเสียงวรรณยุกต์ตรี โท เอก จะเขียนเหมือนกัน แต่ออกเสียงต่างกันเป็น 3 วรรณยุกต์ตามบริบท ผู้อ่านจะทราบเองว่าออกเสียงอะไรตามบริบทของคำที่มีเสียงวรรณยุกต์นั้น

(Diller, 1991) นักภาษาศาสตร์เชิงประวัติได้ใช้หลักฐานทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติแสดงให้เห็นว่าในช่วงศตวรรษที่ 14-15 ภาษาพุดมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา จึงมีการปรับภาษาเขียนให้เข้ากับภาษาพูด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องวรรณยุกต์ ได้มีการใช้เครื่องหมายกำกับบนพยัญชนะเพื่อแสดงเสียงวรรณยุกต์ (ระบบการเขียนสมัยพ่อขุนรามคำแหง) หรือใช้เครื่องหมายกำกับบนพยัญชนะเพื่อแสดงเสียงสระ (ระบบเขียนในเวลาต่อมา) การเขียนทั้ง 2 ระบบนี้เป็นที่ยอมรับตั้งแต่สมัยสุโขทัยอยุธยา มาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 3 (ค.ศ. 1824-1851) จากหลักฐานข้อนี้ทำให้สรุปได้ว่าศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงได้เขียนขึ้นก่อนมีวิวัฒนาการของการเขียนเครื่องหมายวรรณยุกต์แบบปัจจุบันเพราะในศิลาจารึกพบการเขียนวรรณยุกต์แล้ว

(Cam Cuong, 1992) ได้กล่าวถึงกรณีการเขียนวรรณยุกต์ของภาษาไทดำ ว่ามีขึ้นในต้นศตวรรษนี้ เพื่อให้เกิดความถูกต้องแน่นอนไม่ต้องอาศัยบริบท โดยจัดให้มีเครื่องหมายกำกับวรรณยุกต์ 2 เครื่องหมายซึ่งคล้ายกับไม้เอกและไม้โทของภาษาไทยและลาว ถึงแม้ว่าจะมีการเพิ่มสัญลักษณ์เพื่อใช้เขียนวรรณยุกต์มานาน แต่ผู้คนไทดำในเวียดนามก็ยังคงเขียนวรรณยุกต์ตามอักษร 2 กลุ่ม เช่นเดิม เพราะตัวหนังสือไทดำไม่ได้ใช้ในระดับชาติ จึงไม่มีความจำเป็นต้องเขียนวรรณยุกต์ให้ตรงกับเสียง การอ่านเสียงวรรณยุกต์ยังคงอ้างอิงบริบทเช่นเดิม อย่างไรก็ตามตัวหนังสือลาวโซ่งที่ลาวโซ่งรุ่นดั้งเดิมใช้ในการเขียนปรากฏว่ามีการใช้วรรณยุกต์ (นกุล ชมภูนิช, 2538:80-81) ได้ศึกษาตัวอักษรลาวโซ่ง และพบว่ามียัญชนะจำนวน 34 ตัว พยัญชนะพิเศษ 8 ตัว และสระ รวมเครื่องหมายต่าง ๆ 18 รูป ดังต่อไปนี้

***พยัญชนะมี 34 ตัว ดังนี้**

พยัญชนะไทดำ	พยัญชนะไทย	สัทอักษร	พยัญชนะไทดำ	พยัญชนะไทย	สัทอักษร
ก, ๓	=	ก (-k-)	๓	=	ด (-t-)
จ, ง	=	ข (-kh-)	๗	=	ถ (-th-)
๓	=	ค (-c-)	๓	=	ท (-t-)
๗, ๗	=	ง (-y-)	๓	=	น (-n-)
๗	=	จ (-c-)	๗	=	บ (-b-)
๗	=	ช (-ch-)	๗	=	ป (-p-)
๗	=	ซ (-z-)	๗	=	ผ (-ph-)
๓	=	ด (-a-)	๗	=	พ (-p-)
๗	=	ฟ (-f-)	๗	=	ส, ศ, ษ (-s-)
๓	=	ม (-m-)	๓	=	ห (-h-)
๗	=	ย (-j-)	๗	=	ฬ (-l-)
๗	=	ล (-l-)	๗, ๗	=	อ (-o-)
๗	=	ว (-v-)	๗	=	ฮ อ (-h-)

พยัญชนะพิเศษมี 8 ตัว

ห	=	หง
หน	=	हन
ม	=	หม
ญ	=	หญ
ล	=	หล
ว	=	หว
ย	=	หย
๕๕๕	=	ธรรม

ภาพที่ 2.70 พยัญชนะโชน่ง

สระและเครื่องหมายต่างๆ มี 18 รูป คือ

สระโชน่ง	อ่านว่า	สระไทย
:	= ไม้กะ	= ะ
2	= ไม้กา	= ำ
^	= ไม้กั	= ๑ ๑
Λ	= ไม้กั๑	= ๑ ๑
∩	= ไม้กุก	= ๑
∨	= ไม้กุก	= ๑
∪	= ไม้กัณ	= ๑
เ	= ไม้เก	= ๑
แ	= ไม้แก	= ๑
เ-า	= ไม้เกา	= ๑-๑
เ-๑	= ไม้เกณ	= ๑-๑
๑=	= ไม้ก้า	= ๑-๑
๑-	= ไม้กัว	= ๑-๑
+	= ไม้เกีย	= ๑-๑
{	= ไม้โก	= ๑
๑	= ไม้โก	= ๑
๑	= ไม้ก่อ	= ๑
๑	= ไม้ขีด	= (ไม้เอก)

ลาวโซ่งมีภาษาและหนังสือของตนเองโดยเฉพาะ และมีพยัญชนะคล้ายตัวหนังสือลาว สำเนียงการพูดคล้ายคลึงกับสำเนียงทางภาคอีสาน และมีส่วนใกล้เคียงไปทางภาคเหนือ และสำเนียงการออกเสียงมีเสียงสั้นกว่าภาษาไทยเล็กน้อย เช่น คำว่า ออกลูก ลาวโซ่งออกเสียงว่า เอาะลู คำว่า ยาก ออกเสียงว่า ยะ เป็นต้น ภาษาหรือไวยากรณ์ ก็แบบเดียวกับภาษาไทย ก็คือภาษาอย่างเดียวกันนั่นเอง จัดอยู่ในตระกูลภาษาไทยสาขาคะวันตกเฉียงใต้ หนังสือแบบเรียนภาษาลาวโซ่ง ที่ใช้เรียนในเวียดนามและใช้เรียนในหมู่บ้านลาวโซ่ง ที่รัฐโฮไฮโฮ สหรัฐฯ มีศัพท์ และความหมายเหมือนภาษาโซ่งที่ใช้อยู่ในประเทศไทย เช่น คำว่า ปับสือแบบกวมไต ซึ่งแปลว่าหนังสือหัดอ่านภาษาไทย เป็นต้น รวมทั้งมีภาษาเขียนเป็นของตนเอง ภาษาลาวโซ่งจัดอยู่ในตระกูลภาษาไท (Tai Language-Family) กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ เช่นเดียวกับภาษาไทยและภาษาลาว สำเนียงพูดของคนลาวโซ่งแต่ละท้องถิ่นจะแตกต่างกันไปบ้างแต่ก็ไม่มาก ลักษณะตัวอักษรมีความสวยงามคล้ายกับอักษรลาวและอักษรไทยบางตัว สำเนียงพูดของคนลาวโซ่งแต่ละท้องถิ่นจะแตกต่างกันไปบ้างแต่ก็ไม่มาก รูปร่างอักษรโซ่งมีความสวยงาม ลักษณะคล้ายอักษรลาวและอักษรไทยโบราณบางตัว มีศัพท์แสงแตกต่างจากภาษาไทยภาคกลางมาก ทั้งยังมีตัวอักษรของตนเอง อันเป็นสมบัติเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้กันแถบลุ่มน้ำแดง-ลุ่มน้ำดำในเวียดนาม อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันภาษาเฉพาะของลาวโซ่งกำลังถดถอย โดยเฉพาะการอ่าน-เขียนที่เริ่มไม่ค่อยมีผู้รู้แล้ว

ภาษาและวัฒนธรรมเป็นเครื่องบ่งบอกเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ การศึกษาภาษาของชนเผ่าไทช่วยให้เราทราบถึงและเข้าใจมโนทัศน์ แนวคิด ปรัชญาชีวิต ความเชื่อค่านิยม ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่าไทกลุ่มต่างๆ

การรักษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และการผสมผสานทางวัฒนธรรม

อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในอดีตที่ยังคงรักษาไว้ได้อย่างมั่นคง คือ การพูดภาษาโซ่ง และคนจำนวนหนึ่งก็ยังสามารถอ่านและเขียนภาษาลาวโซ่งได้ นอกจากนั้นยังคงอนุรักษ์การแต่งกายไว้ได้อย่างสมบูรณ์ เพราะในชีวิตประจำวันก็แต่งกายแบบโซ่งกันทุกคร้วเรือน สำหรับประเพณีความเชื่อที่เป็นแบบความเชื่อผี แม้ว่าจะมีการผสมผสานความเชื่อเข้ากับศาสนาพุทธ เช่น มีการทำบุญ สร้างวัดเลี้ยงพระ บวชพระ ในเรื่องความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ไทยโซ่งของคนรุ่นก่อน ปรากฏว่ามีสูงมากจนกระทั่งเกิดการแบ่งแยกและไม่สังสรรค์กับคนไทย อย่างสนิทชิดเชื้อ ไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกันมากนักเรียกว่าต่างคนต่างอยู่ ต่อมามีการรวมตัวของลาวโซ่ง และมีการตั้งชมรมสมาคมในสมัยก่อนขึ้นในจังหวัดเพชรบุรี เพราะมีคนลาวโซ่งกลุ่มแรกๆ อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

ปัจจุบันหาคนที่อ่านเขียนภาษาโซ่งได้ยากมาก และมีแนวโน้มว่าคนรุ่นใหม่จะไม่นิยมพูดภาษาโซ่ง หรือการแต่งกายแบบลาวโซ่งในชีวิตประจำวัน ในปัจจุบันที่หมู่บ้านลาวโซ่งแห่งนี้มีเฉพาะคนสูงอายุเท่านั้นที่ยังคงแต่งกายแบบดั้งเดิม และเมื่อมีงานประเพณีสำคัญ ๆ เช่น งานศพ สงกรานต์ งานบวช หรืองานแต่งงาน คนรุ่นหลังจึงจะแต่งกายแบบลาวโซ่ง แต่ปรากฏว่าคร้วเรือนส่วนใหญ่ที่ศึกษา ยังคงรักษาวัฒนธรรมโซ่ง ด้านการแต่งกายไว้ได้เป็นอย่างดี

ในปัจจุบันความภาคภูมิใจในการเป็นลาวโซ่งยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะลาวโซ่งที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้าน และอยู่ร่วมกับเครือญาติ แต่ในคนรุ่นหลังที่ไม่มีความผูกพันกับหมู่บ้าน ความภูมิใจจะก็น้อยมาก และไม่ค่อยแสดงออกโดยเฉพาะลาวโซ่งที่อยู่ต่างถิ่นที่อยู่ร่วมกับคนไทย ในด้านความรัก

ความสามัคคีของคนลาวโซ่ง แสดงให้เห็นจากการก่อตั้งสมาคมลาวโซ่งแห่งประเทศไทย ซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่บ้านเกาะแรดและเกิดจากความแข็งแกร่ง จนขณะนี้หมู่บ้านลาวโซ่งแห่งนี้ กลายเป็นศูนย์กลางของคนลาวโซ่งในประเทศไทยไปแล้ว ขณะที่ในอดีตศูนย์กลางจะอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี

ส่วนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(สุทัศน์ ปาละมะ, 2548) ได้ทำการวิจัยการออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์ล้านนา โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา (Goal and object) เพื่อวิเคราะห์หารูปแบบทางเลขศิลป์ในงานศิลปกรรมล้านนา ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานออกแบบตัวอักษรตกแต่ง (Display Type) และรูปภาพสำเร็จรูป เพื่อการออกแบบสื่อที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมล้านนา โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ผลิตสื่อชนิดต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า มุ่งศึกษาเฉพาะกลุ่มนักออกแบบสื่อทางศิลปกรรมล้านนาในปัจจุบัน ผลการวิจัยสามารถสรุปออกมาเป็นผลงานการออกแบบได้ดังนี้

1. ผลการออกแบบตัวอักษรภาษาไทยและอังกฤษ ลักษณะเป็นตัวพิมพ์พาดหัวที่ใช้ในการออกแบบด้วยคอมพิวเตอร์ในระบบวินโดว์แบ่งได้ 4 ชุดคือ ตัวพิมพ์ฝักขามล้านนา สื่อถึงอารยธรรมสมัยประวัติศาสตร์ล้านนาด้านการเมืองการปกครอง ตัวพิมพ์ธรรมล้านนา สื่อถึงศิลปวัฒนธรรมในสมัยประวัติศาสตร์ล้านนาด้านพิธีกรรมและความเชื่อ ตัวพิมพ์ล้านนาไทยนิเทศ สื่อถึงประเพณีความรื่นรมย์ ตัวพิมพ์คนเมือง สื่อถึงวิถีชีวิตของคนล้านนายุคร่วมสมัย

2. ผลการออกแบบรูปภาพสำเร็จรูปลักษณะเป็นข้อมูลระบบ Vector แบ่งได้ 5 ชุดคือ ชุดก่อนประวัติศาสตร์ล้านนา ประกอบด้วยลวดลายภาพคน สัตว์ จากโบราณวัตถุและศิลปะถ้า / ชุดประวัติศาสตร์ล้านนาประกอบด้วยศิลปะสมัยเชียงแสนและหริภุญชัยในรูปแบบของลวดลายประติมากรรม จิตรกรรมและสถาปัตยกรรม / ชุดหัตถกรรมล้านนา ประกอบด้วยเครื่องมือเครื่องใช้และลวดลายในงานหัตถกรรม / ชุดสัญลักษณ์ล้านนา ประกอบด้วยภาพสัญลักษณ์แสดงสถานที่ท่องเที่ยว งานบุญประเพณี การละเล่น และการแต่งกายของคนพื้นเมือง / ชุดลวดลายตกแต่งสำเร็จรูป ประกอบด้วยภาพควัว บัว ขอบ กรอบ พื้น ปิดท้ายเรื่องปุมและบัตรเชิญ

(ขาม จาตุรงค์กุล, 2548) ได้ทำการวิจัยการออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์อีสาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบตัวอักษรและรูปภาพสำเร็จรูปที่สื่อถึงศิลปวัฒนธรรมอีสาน เนื่องจากปัจจุบันนักออกแบบเลขศิลป์มีความต้องการสร้างรูปแบบสื่อที่มีความแตกต่างและเด่นชัดมากขึ้น แต่ยังคงขาดองค์ประกอบที่สำคัญคือตัวอักษรและภาพ ที่จะนำมาตกแต่งสื่อเลขศิลป์ต่าง ๆ อันสื่อถึง ศิลปวัฒนธรรมอีสานอย่างชัดเจน และสามารถนำไปใช้งานได้อย่างสะดวกรวดเร็ว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า มุ่งศึกษาเฉพาะกลุ่มนักออกแบบสื่อทางศิลปกรรมล้านนาในปัจจุบัน ผลการวิจัยสามารถสรุปออกมาเป็นผลงานการออกแบบได้ดังนี้

1. ผลการออกแบบตัวอักษรภาษาไทยและอังกฤษ ลักษณะเป็นตัวพิมพ์พาดหัวที่ใช้ในคอมพิวเตอร์เพื่อการออกแบบ ในระบบวินโดว์แบ่งได้ 5 ชุดคือ ตัวพิมพ์ก่อนประวัติศาสตร์อีสาน ใช้สื่อถึงเนื้อหาที่ เกี่ยวกับอารยธรรมก่อนประวัติศาสตร์ในอีสาน / ตัวพิมพ์ปลาวะอีสาน ใช้สื่อถึงศิลปวัฒนธรรมในช่วงสมัยประวัติศาสตร์ในอีสาน / ตัวพิมพ์ธรรมอีสาน ใช้สื่อถึงความศักดิ์สิทธิ์ใน

พิธีกรรมความเชื่อของชาวอีสาน / ตัวพิมพ์ลาวอีสาน ใช้สื่อถึงวิถีชีวิตของคนอีสานในยุคร่วมสมัย / ตัวพิมพ์ ขิดอีสาน ใช้สื่อถึงงานศิลปหัตถกรรมของชาวอีสาน

2. ผลการออกแบบรูปภาพสำเร็จรูป เป็นภาพในแบบ Vector แบ่งได้ 5 ชุด คือ ชุดก่อนประวัติศาสตร์ อีสาน ประกอบด้วยลวดลายและภาพคน สัตว์ วัตถุ จากภาชนะเครื่องปั้นดินเผา และ ศิลปะถ้ำ / ชุดโบราณอีสาน ประกอบด้วยศิลปะร่วมแบบสมัยเจนละ,ทวารวดี, ขอมและล้านช้าง โดยมีภาพ ที่เป็นลวดลาย,งานประติมากรรม,สถาปัตยกรรมและจิตรกรรม / ชุดหัตถกรรมอีสาน ประกอบด้วยภาพวัตถุเครื่องใช้สอยในชีวิตประจำวันและพิธีกรรม ลวดลายต่าง ๆ ในงานหัตถกรรม / ชุดสัญลักษณ์อีสาน ประกอบไปด้วยภาพสัญลักษณ์ แสดงแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม,แสดงการเล่นงานบุญประเพณี และการแต่งกายของกลุ่มชนต่าง ๆ / ชุดลายตก

(สมชาย สหวิศิษฐ์, 2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบความชอบรูปแบบและขนาดของตัวอักษรเฉพาะส่วนที่เป็นเนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความชอบรูปแบบและขนาดของตัวอักษร 2 รูปแบบ ที่มีความยาก-ง่ายทางการอ่านของสื่อสิ่งพิมพ์ทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวนระดับละ 90 คน รวม 180 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ผลการวิจัยปรากฏว่านักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปี 2 และระดับปริญญาตรี ปี 2 มีความชอบต่อรูปแบบและขนาดของตัวอักษรทั้ง 2 รูปแบบ คือ ตัวอักษรแบบตัวโค้งมนและตัวอักษรแบบตัวเหลี่ยม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ชอบตัวอักษรแบบตัวโค้งมนและตัวอักษรแบบตัวเหลี่ยม ขนาด 16,18,14 และ 12 พอยต์ ตามลำดับ

(ศิตพันธุ์ คันธา, 2550) ได้ศึกษาวิจัยการออกแบบตัวอักษรตัวพิมพ์ที่เป็นแบบอักษรไทยล้านนา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการออกแบบตัวอักษรตัวพิมพ์ที่เป็นอักษรไทยล้านนา ที่สื่อความหมายถึงความเป็นล้านนา จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆ พบว่า ส่วนสำคัญที่มีผลต่อลักษณะอักษรล้านนาโบราณทั้ง 3 แบบ นั้น คือ วัสดุรองเขียน อุปกรณ์การเขียน ลักษณะลายมือ, ความเชี่ยวชาญของผู้เขียน และลักษณะเด่นของตัวอักษรแต่ละแบบ ซึ่งลักษณะส่วนประกอบต่างๆเหล่านี้ ผู้ศึกษาได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบตัวอักษรใหม่ เป็นจำนวน 7 ชุด 3 ชุดแรก เป็นชุดที่อ้างอิงจากอักษรล้านนาโบราณ คือ อักษรธรรมล้านนา อักษรฝักขาม และอักษรไทยนิเทศ 4 ชุดหลัง เป็นชุดที่นำส่วนประกอบและลักษณะเด่นบางส่วนของความเป็นอักษรล้านนาโบราณมาออกแบบเป็นอักษรไทยในแนวคิดเชิงสัญลักษณ์ของ ดิน น้ำ ลม ไฟ เนื่องจากชาวล้านนาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวล้านนานั้น มีความสัมพันธ์กับพุทธศาสนามาตั้งแต่สมัยโบราณ ดังเช่น มีการใช้ตัวอักษรที่ชื่อว่า อักษรธรรมล้านนา

ดังนั้นการออกแบบชุดตัวอักษรใหม่ ดิน น้ำ ลม ไฟ จึงเป็นชุดตัวอักษรที่มีความเกี่ยวข้องกับชาวล้านนาทางด้านพุทธศาสนา และนับเป็นการหยิบยกเอาเอกลักษณ์เด่นอย่างหนึ่งของประวัติศาสตร์ล้านนา มาปรับใช้ให้ร่วมสมัยได้

(สุเทพ โลหะจรรณ, 2548) ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาการของงานออกแบบเลขศิลป์สำหรับหัวคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาเรื่องพัฒนาการของรูปลักษณ์และปัจจัยที่ผลต่องานออกแบบเลขศิลป์สำหรับหัวคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ โดยผลการวิจัยพบว่า

1. รูปลักษณ์โดยทั่วไปของงานออกแบบหัวคอลัมน์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2506 ถึงปี พ.ศ.2546

1.1 การจัดความสมดุลขององค์ประกอบศิลป์แบบอสมมาตรได้รับความนิยมมากที่สุด ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในขณะที่การจัดสมดุลแบบสมมาตรนั้นได้รับความนิยมที่น้อยกว่ามาก

1.2 รูปทรงแบบเรขาคณิต ได้รับความนิยมสูงสุดตลอดทุกช่วงสมัย โดยมีการใช้รูปทรงอิสระหรือรูปทรงธรรมชาติในงานออกแบบเพียงเล็กน้อย

1.3 ตัวอักษรแบบตัวเหลี่ยมไม่มีมิติถูกใช้มากเพียงในช่วงแรก ต่อมาตัวอักษรเหลี่ยมแบบมิติซึ่งได้รับความนิยมมากจนถึงช่วงปัจจุบัน ในขณะที่ตัวอักษรแบบอักษณัฒนทั้งแบบมิติและแบบไม่มีมิติได้รับความนิยมอยู่ในทุกช่วงแต่ในจำนวนเพียงเล็กน้อย

1.4 การใช้ภาพประกอบแบบกึ่งนามธรรมนิยมมากในช่วงแรก แต่ในช่วงต่อมา มีการใช้ภาพประกอบที่หลากหลายขึ้น เช่น ภาพถ่าย ภาพวาดกึ่งเหมือนจริงและภาพล้อการ์ตูน เป็นต้น

1.5 การใช้สีในยุคแรกมีเพียงสีเอกรงค์สองน้ำหนัเท่านั้น ในช่วงต่อมาจึงค่อยมีการใช้สีเอกรงค์หลายน้ำหนัและสีพหุรงค์ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออกแบบหัวคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ พบว่ามีปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการออกแบบ โดยแบ่งได้เป็น 2 ปัจจัยใหญ่ๆ คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกซึ่งมีผลต่อรูปลักษณ์และแนวคิดในการทำงานออกแบบหัวคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์เพื่องานการออกแบบเลขศิลป์ที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมของชาวลาวโซ่ง โดยเริ่มจากการศึกษาค้นคว้า รวบรวมเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปเป็นแนวทางในการสร้างสร้งงานออกแบบ ซึ่งในเบื้องต้นนั้นเป็นการจัดระเบียบความคิดของผู้วิจัยและเพื่อให้ผู้ที่ทำงานวิจัยนี้ไปศึกษา สามารถเข้าใจได้โดยง่าย ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. การศึกษาภาคเอกสาร
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบ
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย
7. การออกแบบ
8. ผลงานการออกแบบ

1. การศึกษาภาคเอกสาร

1.1 ศึกษารูปแบบของศิลปกรรมและวัฒนธรรมของชาวลาวโซ่งในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลโดยเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลภาคเอกสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปกรรมและวัฒนธรรมของชาวลาวโซ่งตั้งแต่สมัยเริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด

1.2 ศึกษาโครงสร้างตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตำแหน่งของสระวรรณยุกต์ในภาษาไทย และรูปภาพสำเร็จรูปแบบเลขศิลป์

1.3 ศึกษาการออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงสร้างสรรค์ นำข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมแบบลาวโซ่งด้านต่าง ๆ มาประมวลหารูปแบบ และใช้เทคนิควิธีการในการออกแบบมาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร โดยผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มที่ใช้หาเจตคติที่มีต่อการใช้งาน ตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง คือ ชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 60 คน หน่วยราชการในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 20 คน ผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 30 คน และนักเรียน นักศึกษา ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 40 คน

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่าง ของการออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขณศิลป์แบบลาวโซ่ง กำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นนักออกแบบ นักวิชาการ และผู้ที่มีความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อศึกษาด้านการออกแบบ จากผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นนำมาประมวลผลและจัดทำแบบสอบถาม เมื่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลข้อเสนอแนะ จึงนำมาพิจารณาแนวทางในการออกแบบให้เหมาะสมและสมบูรณ์แบบมากที่สุด โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) สัมภาษณ์ด้านความรู้เกี่ยวกับประวัติของศิลปกรรม วัฒนธรรม ประเพณีและการออกแบบเลขณศิลป์ลาวโซ่ง

2) สัมภาษณ์ด้านความรู้เกี่ยวกับแนวทางการออกแบบเลขณศิลป์เพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์ลาวโซ่ง

3.2 นำผลงานการออกแบบเสนอผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มเป้าหมาย เพื่อประเมินคุณภาพของผลงานโดยกระบวนการสัมภาษณ์ การนำเสนอภาพร่าง นำเสนอผลงานออกแบบและนำไปแก้ไขปรับปรุง โดยมีวิธีประเมินผลงานออกแบบดังนี้

1) การประเมินผลขั้นต้นด้วยแบบร่างต่อที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่ออภิปรายวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องของผลงาน

2) การประเมินขั้นกลาง คือการนำเสนอผลงานการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่งและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขณศิลป์แบบลาวโซ่ง ต่อการนำไปใช้งาน โดยสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเพื่ออภิปราย วิเคราะห์ และสรุปผล โดยมีประเด็นการวิเคราะห์ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) และด้านการใช้งาน โดยมีผู้เชี่ยวชาญในประเมินผลงานออกแบบ ประกอบด้วย

การประเมินผลงานออกแบบขั้นกลางประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เฉพาะด้าน 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มนักวิชาการ หรือกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นทางศิลปวัฒนธรรมลาวโซ่ง มีรายนามดังนี้

1.1 นายภฤตวรรณ เพชรดำดี ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกลางบ้านดอน อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสุพรรณบุรี

1.2 นายอัศววัฒน์ บุญสูงเพชร ประธานสภาวัฒนธรรมไทยทรงดำ ตำบลบ้านดอน อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสุพรรณบุรี

1.3 นางไกร มั่นเพชร ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องลายผ้าไทยทรงดำ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสุพรรณบุรี

2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ มีรายนามดังนี้

2.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐไท พรเจริญ อาจารย์ภาควิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2.2 ดร.ยอดขวัญ สวัสดิ์ อาจารย์ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณัฐวุฒิ สีมันตร รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะดิจิทัลอาร์ต มหาวิทยาลัยรังสิต

3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบตัวอักษรและสื่อสัญลักษณ์

3.1 ดร.วิสิทธิ์ โพธิ์วัฒน์ ประธานสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ

3.2 อาจารย์ไพโรจน์ ธีระประภา อาจารย์พิเศษ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

4. กลุ่มประชากร โดยผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มที่ใช้หาเจตคติที่มีต่อการใช้งาน ตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง คือ ชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 60 คน หน่วยราชการในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 20 คน ผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 30 คน และนักเรียนนักศึกษา ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 40 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์โดย

4.1 เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาแจกแจงความถี่ของคำตอบแต่ละข้อ ด้วยการลงรหัสคำตอบแต่ละข้อ ให้เป็นตัวเลขประจำแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2 นำข้อมูลที่ลงรหัสแล้วกรอกลงในแบบฟอร์มการลงรหัสทั่วไป (general coding form) ซึ่งเป็นการเตรียมข้อมูลเพื่อส่งไปบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ SPSS (statistic package for the social sciences)

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 เครื่องมือสำหรับการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่งและการออกแบบภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง ประกอบด้วยความคิดเห็นด้านความงาม (เอกลักษณ์) ด้านการใช้งาน และด้านการตลาด

5.2 เครื่องมือสำหรับประเมินความคิดเห็นของผู้ทดลองใช้ ได้แก่ ชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี หน่วยราชการในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี และนักเรียน นักศึกษา ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีต่อการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่งและการออกแบบภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง ประกอบด้วยความคิดเห็นด้านความงาม (เอกลักษณ์) ด้านการใช้งาน และด้านการตลาด

5.3 แบบประเมินความคิดเห็นที่มีต่อการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่งและการออกแบบภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง มีลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ และคำถามปลายเปิดเพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย ได้แสดงความคิดเห็นดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ระดับปฏิบัติมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ระดับปฏิบัติมาก

ระดับ 3 หมายถึง ระดับปฏิบัติปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบประเมินพร้อมแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขคณิตแบบลาวโซ่ง เพื่อประเมินความคิดเห็นด้านความงาม (เอกลักษณ์) ด้านการใช้งาน และด้านการตลาด แบบประเมินทั้ง 2 ชุดนี้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาความน่าเชื่อถือและความแม่นยำของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลงานโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ตรวจสอบและได้ทำการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมเพื่อความสมบูรณ์

จากนั้นได้นำแบบประเมินไปทดลองใช้กับกลุ่มข้างเคียง คือ ชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 30 คน เพื่อความเหมาะสมของแบบประเมินและนำมาคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ชนิด Cronbach's Coefficient) ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความคิดเห็นของผู้ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่งโดยรวมเท่ากับ 0.87 และภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขคณิตแบบลาวโซ่ง โดยรวมเท่ากับ 0.85

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินและทำการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้วยสูตรหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) มีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

การออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขคณิตแบบลาวโซ่ง ใช้สถิติโดยการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และร้อยละ ใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์ เมื่อคำนวณค่าต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว จึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางในการแปลความหมายโดยใช้ค่าเฉลี่ยแบบมาตรฐานประมาณค่า ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ (Rating Scale) โดยกำหนดค่าเพื่อแปลความหมาย (Best และ Kahn, 1993) ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ 5
เหมาะสมมาก	ให้คะแนนเท่ากับ 4
เหมาะสมปานกลาง	ให้คะแนนเท่ากับ 3
เหมาะสมน้อย	ให้คะแนนเท่ากับ 2
เหมาะสมน้อยที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ 1

สำหรับการเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย ผู้ศึกษาใช้เกณฑ์การแบ่งช่วงชั้นดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

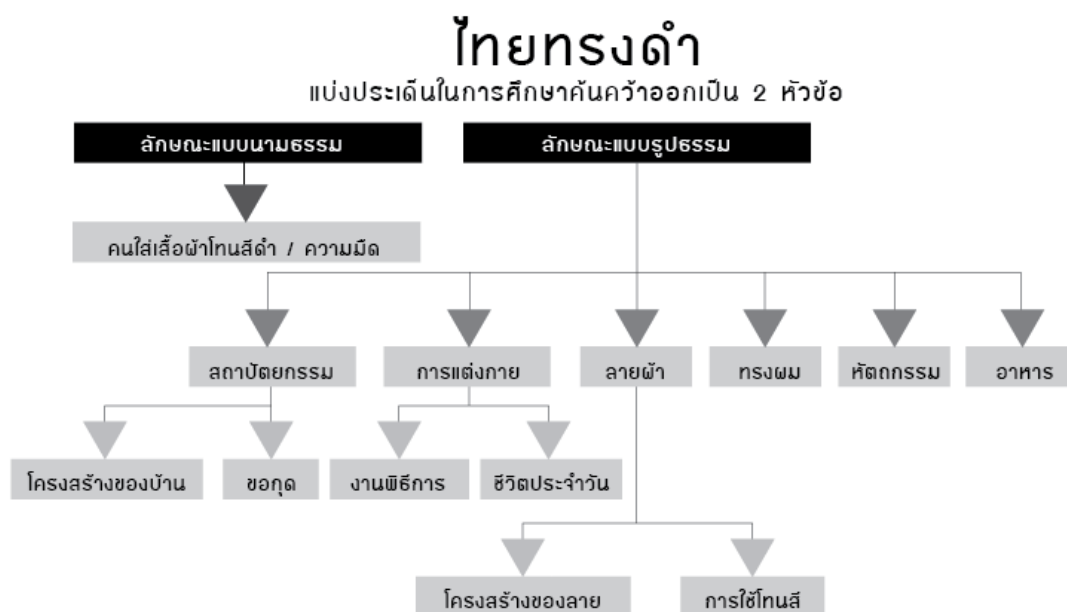
คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

7. การออกแบบ

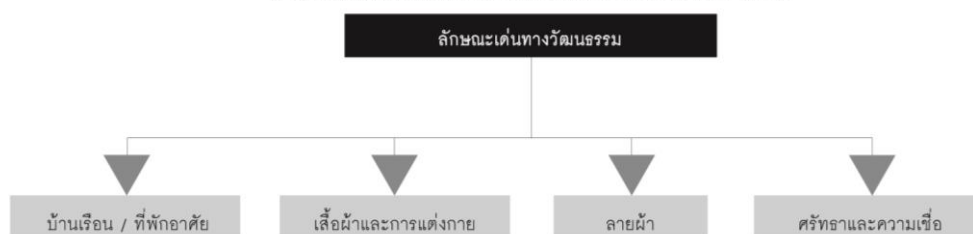
เป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่าง ๆ นำมาออกแบบ โดยมีขั้นตอนดังนี้

7.1 ขั้นตอนวางแผนงาน เป็นขั้นตอนในการศึกษารวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่าง ๆ ได้แก่ วัตถุประสงค์หรือแนวคิดหลักของการนำตัวอักษรและภาพสัญลักษณ์ไปใช้งาน รวมถึงศึกษา กลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร ศึกษาถึงข้อมูลในด้านต่างๆ ของชาวลาโว้ เช่น บ้านเรือน การแต่งกาย อาหาร ทรงผม และทำการวิเคราะห์ข้อมูล จากหัวข้อที่กำหนด ดังภาพโครงสร้างของการวางแผนงาน การออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูป

การออกแบบภาพสำเร็จรูป

แบ่งประเด็นในการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 1 ประเด็น 4 หัวข้อ

ภาพที่ 3.1 โครงร่างของการวางแผนงาน

7.2 ขั้นเตรียมการผลิต เป็นการนำข้อมูลจากชั้นวางแผนงานมาวิเคราะห์เพื่อนำมาหาแนวทางที่เหมาะสมมาสร้างแบบร่าง และศึกษารายละเอียดที่จะใช้ในการออกแบบ โดยการศึกษาเรื่องตัวอักษร สามารถแบ่งหัวข้อในการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วนหลักๆ คือ

1. ลักษณะแบบนามธรรม สามารถสังเคราะห์ออกมาเป็น 2 ประเด็น คือ

1.1 เรื่องของการกำหนดพื้นที่สีดำหรือการทำงานกับสีดำที่ล้อมรอบเป็นพื้นหลังทำให้เกิดเรื่องราว รูปแบบหรือเนื้อหา

1.2 ลักษณะของการเขียนพื้นที่ให้เกิดผลในทางตรงกันข้ามคือ ได้รูปทรง

ภาพที่ 3.2 การทำงานกับสีดำที่ล้อมรอบทำให้เกิดเรื่องราว รูปแบบหรือเนื้อหา

2. ลักษณะแบบรูปธรรม คือ สถาปัตยกรรม สามารถวิเคราะห์ข้อมูลออกมาได้ดังนี้

2.1 โครงสร้างของหลังคาบ้าน บ้านแบบไทยทรงดำมีลักษณะเด่นที่แตกต่างจากบ้านที่อยู่อาศัยทั่วไป คือ ลักษณะของตัวหลังคาที่มีลักษณะแบบกระดองเต่า ใช้หลังคาเป็นฝาผนัง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เรื่อง ลักษณะทางโครงสร้างสถาปัตยกรรมที่อยู่อาศัยของชาวไทยทอผ้า

2. ลักษณะของรูปทรงของตัวบ้านที่มีลักษณะหลังคาแบบ “ กระดองเต่า ”

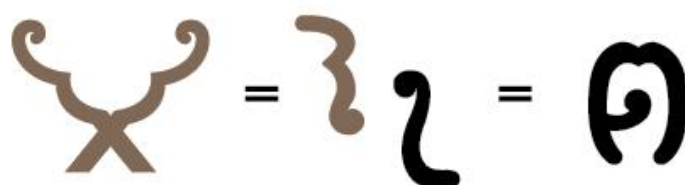
ภาพที่ 3.3 การวิเคราะห์โครงสร้างทางสถาปัตยกรรม

2.2 จั่วบ้านที่เรียกว่า “ ขอกูด ” ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับเขาควาย ซึ่งตัวขอกูดนี้จะมีสัดส่วนที่ความกว้างต่อความสูง เท่ากับ 2 : 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

เรื่อง ลักษณะทางโครงสร้างสถาปัตยกรรมที่อยู่อาศัยของชาวไทยทอผ้า

1. “ ขอกูด ” ลักษณะของจั่วบ้านที่เป็นสัญลักษณ์

ภาพที่ 3.4 การวิเคราะห์โครงสร้างทางสถาปัตยกรรม “ขอกูด”

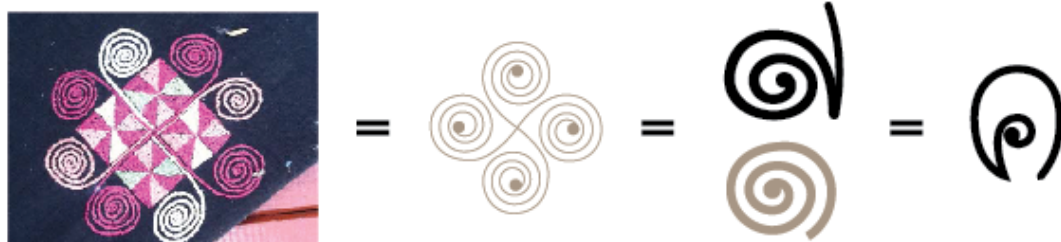
2.3 ลายผ้า โครงสร้างของลายผ้า ลายผ้าของชาวลาวโซ่งเป็นลายผ้าที่มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น จากลายผ้าโบราณ เช่น ลายขอกูด จนมาถึงรุ่นปัจจุบันที่มีการประยุกต์ลายผ้าแบบต่างๆ เข้าด้วยกันทำให้เกิดลายผ้าแบบใหม่ๆ เช่น การผสมกันระหว่างลายขอกูด และ ลายดอกแปด ซึ่งลายขอกูดมีที่มาจากผักกูดซึ่งเป็นผักพื้นถิ่น ที่ชาวลาวโซ่งมักนิยมนำมารับทำอาหารประทาน ซึ่งระหว่างการเก็บในช่วงเช้า ก็สังเกตเห็นยอดของผักกูดที่ม้วนชูขึ้นรับแสงอาทิตย์ในช่วงเช้า จึงเกิดจินตนาการถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวในลายผ้าของชาวลาวโซ่ง

ลายผ้าอีกหนึ่งแบบที่เป็นที่รู้จักกันดีของคนทั่วไป คือ ผ้านุ่งลายแตงโม ซึ่งเป็นลายเส้นสีครามออกขาว หนึ่งเส้นสลับกับเส้นคู่ เป็นกรรมวิธีในการสร้างลวดลายด้วยการย้อมแบบพื้นบ้านของชาวลาวโซ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เรื่อง ลักษณะความเชื่อมโยงของโครงสร้างทางการออกแบบของชาวไทยทรงดำ

1. ออกแบบตัวอักษรโดยใช้ลักษณะโครงสร้างของลายผ้าชาวไทยทรงดำ

ภาพที่ 3.5 การวิเคราะห์โครงสร้างที่ได้จากลายผ้า “ผักกูด”

การวิเคราะห์ข้อมูล

เรื่อง ลักษณะความเชื่อมโยงของโครงสร้างทางการออกแบบของชาวไทยทรงดำ

3. ออกแบบตัวอักษรโดยใช้ลักษณะโครงสร้างของลายผ้าชาวไทยทรงดำ

ภาพที่ 3.6 การวิเคราะห์โครงสร้างที่ได้จากลายผ้า “ลายแตงโม”

2.4 ทรงผม

ลักษณะของทรงผม

ทรงผมของหญิงชาวไทยทรงดำจะมีลักษณะเป็นการเกล้าเส้นผมและบิดสลับไปมา ซึ่งการบิดพลิกสลับลักษณะดังกล่าว สามารถนำมาต่อยอดในการออกแบบตัวอักษรได้

ภาพที่ 3.7 การวิเคราะห์โครงสร้างที่ได้จากรูปแบบทรงผมของชาวลาเงโซ่ง

2.5 ลักษณะแบบหัตถกรรมกับความเชื่อ

งานหัตถกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อหลังความตาย

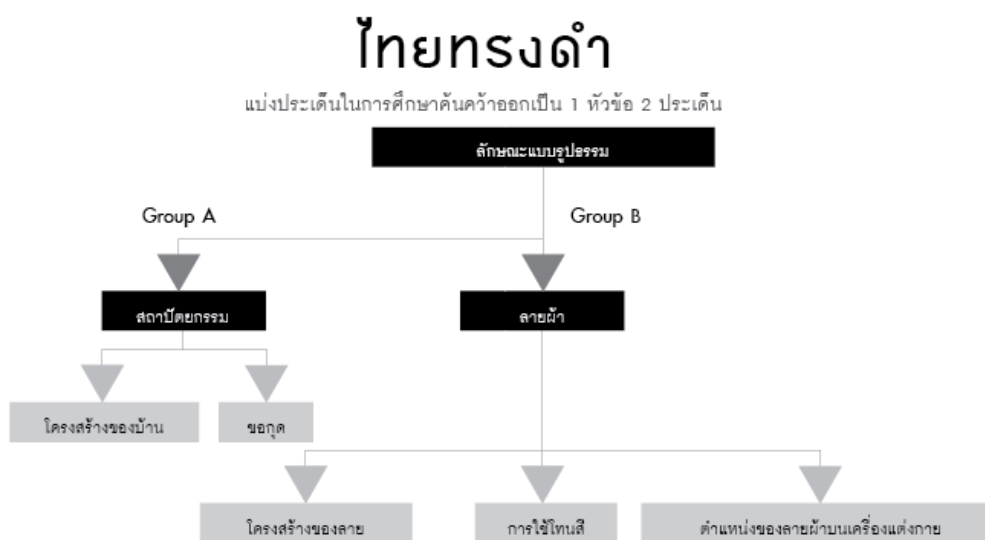
พิธีบูชาผีเขื่อน งานหัตถกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อหลังความตายของชาวไทยทรงดำ

ภาพที่ 3.8 การวิเคราะห์โครงสร้างที่ได้จากศิลปหัตถกรรมทางความเชื่อ

เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลจนนำไปสู่กระบวนการออกแบบ ผู้วิจัยจึงพบปัญหาและแนวทางในการดำเนินการวิจัยในเชิงลึก เนื่องจากการวิเคราะห์ชุดข้อมูลมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในเรื่องของรายละเอียดของข้อมูลและลักษณะเฉพาะในด้านนั้นๆ ที่จะสามารถสื่อสารถึงวัฒนธรรมได้ ซึ่งเป็นประเด็นหลักในการทำงานวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยจึงได้ปรับโครงสร้างการศึกษาค้นคว้า ที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างละเอียดและมีลักษณะเฉพาะตนที่ชัดเจน และทำการปรับปรุงการออกแบบประกอบในแต่ละชุดข้อมูล ดังนี้

ภาพที่ 3.9 โครงร่างของการวางแผนงาน

1. ด้านสถาปัตยกรรม

1.1 การวิเคราะห์โครงสร้างของบ้าน

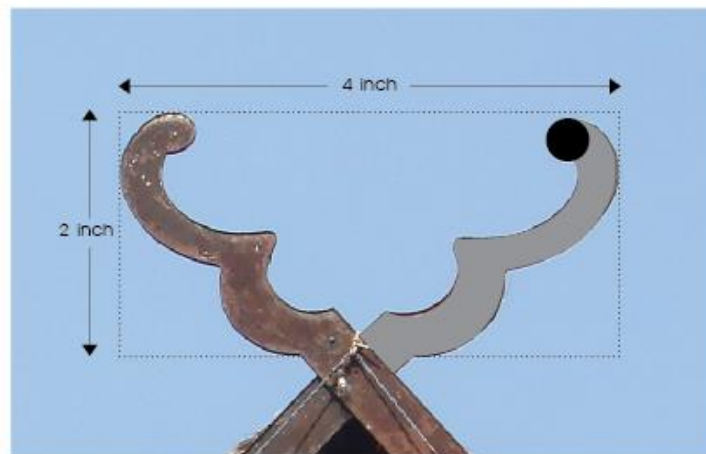

นำโครงสร้างโดยรวมที่มีลักษณะเป็นทรงสามเหลี่ยมมาเป็นโครงสร้างหลักทางการออกแบบตัวอักษร

ภาพที่ 3.10 การวิเคราะห์โครงสร้างของบ้าน

1.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวบ้าน “ซอกุด”

ออกแบบตัวอักษรโดยใช้สัดส่วน = ๒ : ๑ มาเป็นกรอบกำหนด โดยนำลักษณะของการเข้ามุมที่มีลักษณะเป็นปลายโค้งมนและมีทรงกลมเป็นส่วนประกอบตรงปลาย

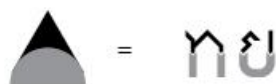

ภาพที่ 3.11 การวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวบ้าน “ซอกุด”

1.3 การวิเคราะห์การต่อกันของโครงสร้างของบ้าน

นำโครงสร้างโดยรวมที่มีลักษณะเป็นทรงสามเหลี่ยมมาเป็นโครงสร้างต้นแบบในการออกแบบตัวอักษร มาประกอบกับความโค้งมนที่เกิดจากความโค้งหลังคาที่มีลักษณะเป็นกระดองเต่า มีปลายโค้งตัดมุม

ภาพที่ 3.12 การวิเคราะห์การต่อกันของโครงสร้างของบ้าน

2.1 การวิเคราะห์โครงสร้างของลายผ้า

นำโครงสร้างที่มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส โดยมีโครงสร้างรูปสามเหลี่ยมเป็นส่วนประกอบย่อย มาใช้เป็นกรอบโดยรวมของการออกแบบ และใช้การหมุนด้วยมุมขนาด 45 องศาและ 90 องศา ที่เป็นมุมภายในของสี่เหลี่ยมและสามเหลี่ยม ใช้การทับซ้อนของโครงสร้างเข้ามาเป็นส่วนประกอบ

ภาพที่ 3.13 การวิเคราะห์โครงสร้างของลายผ้า

2.2 การวิเคราะห์ตำแหน่งของลายผ้า

ใช้โครงสร้างของลายผ้าในเครื่องแต่งกายของชาวไทยทรงดำ ที่มีตำแหน่งในการวางลายบริเวณชายผ้า ขอบผ้า โดยมีส่วนประกอบลายเส้นของผ้าที่เป็นที่รู้จักคือ ผ้าลายแดงโมเป็นส่วนประกอบโดยรวม

ภาพที่ 3.14 การวิเคราะห์โครงสร้างของลายผ้า

2.3 การวิเคราะห์โครงสร้างของลายผ้า

ใช้โครงสร้างโดยรวมที่มีลักษณะเป็นเส้นที่มีวนเป็นวงซ้อนกันมาเป็นส่วนหนึ่งในการออกแบบ และมีการเปลี่ยนแปลงของเส้นมีลักษณะเป็นวงกลม โดยส่วนที่เหลือใช้ลักษณะของตัวอักษรที่มีความเหมาะสมในการใช้งานในการออกแบบเป็นส่วนเพิ่มเข้ามาโดยที่เรื่องราวของวัฒนธรรมยังคงเป็นส่วนผสมเช่นเดิม

|๑ = ทอ

ภาพที่ 3.15 การวิเคราะห์โครงสร้างของลายผ้า

ผู้วิจัยได้นำแบบร่างทั้งหมดมาผลิตจริงโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ เช่น Adobe Illustrator, Adobe Photoshop, Fontographer โดยจะทำการทดลองจัดวางตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในแบบต่าง ๆ ลงในสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อทดสอบและแก้ไขโดยใช้ข้อมูลจากการวิจารณ์และการประเมินผลงานโดยผู้เชี่ยวชาญ และบันทึกข้อมูล นำผลงานทั้งหมดบันทึกในแผ่น CD-Rom คู่มือการใช้งาน ตัวพิมพ์และภาพประกอบสำเร็จรูป พร้อมบรรจุภัณฑ์เพื่อใช้ในการเผยแพร่ผลงานต่อไป

7. ผลงานการออกแบบ

ผลงานการออกแบบในที่นี้ถือว่าเป็นผลงานการพัฒนา แก้ไขและปรับปรุงครั้งสุดท้าย หลังจาก que ผู้วิจัยได้นำเอาแบบร่าง (Sketch Design) Font & Clip Art / ตัวอย่างตัวพิมพ์ / ตัวอย่างหนังสือคู่มือการใช้งาน Font & Clip Art/ ตัวอย่างแผ่น CD-Rom ให้ผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มเป้าหมายได้ทำการตรวจสอบ วิจารณ์ ให้คำแนะนำ จนนำมาแก้ไขและสรุป เป็นผลงานขั้นสุดท้ายโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.1 ชุดตัวอักษรประกอบด้วย

7.1.1 ตัวอักษร ชื่อ Lao Song 1

7.1.2 ตัวอักษร ชื่อ Lao Song 2

7.1.3 ตัวอักษร ชื่อ Lao Song 3

7.2 ภาพสำเร็จรูปหรือ Clip Art ประกอบด้วย

7.2.1 Clip Art ชุด บ้านเรือน

7.2.2 Clip Art ชุด การแต่งกาย

7.2.3 Clip Art ชุด ลายผ้า

7.2.4 Clip Art ชุด ศาสนาและความเชื่อ

7.3 หนังสือคู่มือการใช้งาน Font & Clip Art

7.4 แผ่น CD Rom ประกอบด้วย

7.4.1 ชุดของตัวอักษร ประกอบด้วยไฟล์ 3 แบบ คือ

1) ตัวอักษรแบบ Lao Song 1.TTF

2) ตัวอักษรแบบ Lao Song 2.TTF

3) ตัวอักษรแบบ Lao Song 3.TTF

7.4.2 ชุดของภาพสำเร็จรูป Clip Art จำนวน 4 แบบ เป็นไฟล์แบบ Vector นามสกุล .eps และ ไฟล์แบบ .PNG

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

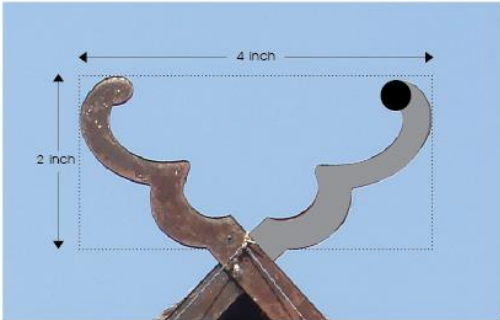
การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการในการศึกษาค้นคว้าและวิจัย โดยแบ่งเป็นกระบวนการศึกษาถึงขั้นตอนของการออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปเชิงวัฒนธรรมในรูปแบบงานศิลปกรรมของชาวลาวโซ่ง โดยผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลทั้งเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของชาวลาวโซ่ง ทั้งงานวิจัยและบทความ หนังสือที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมข้อมูลเรื่องประวัติศาสตร์ การใช้ชีวิตประจำวัน การแต่งกาย งานหัตถกรรมและความเชื่อทั้งในอดีตถึงปัจจุบัน รวมทั้งการรวบรวมความคิดเห็นต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ออกมาเป็นผลงานออกแบบ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมารวบรวมและลำดับเพื่อนำมาจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ ลักษณะเฉพาะของชาวลาวโซ่ง ออกมาเป็นหัวข้อหลัก เพื่อผู้วิจัยจะสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาพัฒนาออกมาเป็นผลงานออกแบบ อันมีเนื้อหาในการศึกษาดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหารูปแบบของตัวอักษร

1. ผลสรุปจากการวิเคราะห์รูปแบบศิลปกรรมลาวโซ่ง รูปแบบในที่นี้ หมายถึงรูปแบบ (Style) ลักษณะผลงานศิลปกรรมที่เชื่อมต่อ เกี่ยวข้องกับงานเลขศิลป์ ได้แก่ รูปทรง เส้น รูปร่าง สี ลวดลายต่าง ๆ และรูปแบบที่เป็นแนวคิดรวบยอด (Concept) ของงานศิลปกรรมแบบลาวโซ่ง โดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 สถาปัตยกรรม ลักษณะบ้านเรือนที่พักอาศัยของชาวไทยทรงดำจะมีลักษณะเด่นชัดในเรื่องของจั่วบ้านที่เรียกว่า “ขอกุด” และโครงสร้างของหลังคาที่มีลักษณะเหมือนกระดองเต่า มีสัดส่วนของความกว้างต่อความสูงเป็น 1 : 2 หน่วย เป็นบ้านแบบไม่มีผนังใช้หลังคาเป็นผนัง ดังนั้นหลังคาจึงมีลักษณะโอบล้อมรอบตัวบ้านยาวจนเกือบจรดพื้น โดยมีบริเวณว่างที่พื้นด้านล่างเพื่อเก็บเครื่องมือทางเกษตรกรรม และหัตถกรรมต่างๆ ที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบตัวอักษร เรื่อง สถาปัตยกรรม

โครงสร้างและส่วนประกอบ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. ลักษณะของยอดจั่วบ้าน “ขอกุด” 	1) มีสัดส่วนโดยรวมเป็น 1 : 2 หน่วย 2) มีลักษณะโครงสร้างเป็นเส้นคู่ที่มีความหนาไม่สม่ำเสมอ 3) มีด้านหนึ่งด้านที่มีลักษณะเป็นทรงกลม 4) มีการมุมหักที่เป็นมุมแหลมเป็นส่วนโค้งมาประสานกัน 5) มีทิศทางของความโค้งไปแนวเดียวกัน

โครงสร้างและส่วนประกอบ	การวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลักษณะของโครงสร้างของตัวบ้าน 	1) ตัวบ้านแบ่งออกเป็น 2 ส่วน 2) โครงสร้างด้านบนเป็นสามเหลี่ยม 3) โครงสร้างด้านล่างมีลักษณะเป็นส่วนโค้งที่มีลักษณะคล้ายกระต่องเต่า 4) โครงสร้างด้านบนสวมอยู่บนโครงสร้างด้านล่าง

1.2 ลายผ้า ลักษณะลายผ้าของชาวลาวโซ่งจะมีความเป็นเอกลักษณ์และมีความเฉพาะตัว รูปแบบของลายผ้าเป็นลวดลายที่เรียบง่าย เล่าเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของชาวลาวโซ่งที่ผ่านมาได้อย่างชัดเจน

ตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบตัวอักษร เรื่อง ลายผ้าของชาวลาวโซ่ง

โครงสร้างและส่วนประกอบ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. ลายผ้าแบบโบราณ เช่น ลายขอกูด ซึ่งมีที่มาที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตประจำวันและความเป็นอยู่ของชาวลาวโซ่ง 	1) มีลักษณะเป็นขดบริเวณปลายด้านใดด้านหนึ่ง 2) มีขนาดของเส้นไม่สม่ำเสมอ 3) มีปลายที่มีลักษณะเป็นวงกลม 4) มีโครงสร้างของส่วนหัวที่มีขนาดใหญ่ 5) มีโครงสร้างของเส้นโค้งสลับเส้นตรง
2. ลายผ้า เช่น ลายดอกแปด ลายดอกมะลิ ลายดอกพรม 	1) มีโครงสร้างเป็นโครงสร้างทางเรขาคณิตที่มาทับซ้อนกัน 2) มีโครงสร้างหลัก คือ โครงสร้างแบบสี่เหลี่ยม 3) มีมุมประกอบเป็นมุม 30 45 90 องศา

1.3 การแต่งกาย ชาวลาวโซ่งมีเครื่องแต่งกายอยู่ 2 แบบ คือ เสื้อผ้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และเสื้อผ้าที่ใช้ในงานพิธีต่างๆ ซึ่งจากการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ดังกล่าวนี้เอง จึงทำให้มีการเรียกคนไทยกลุ่มนี้ในอีกหลายหลายชื่อ เช่น ไทดำ ไทยทรงดำ ไทยโซ่ง ซึ่งสะท้อนที่มาจากการแต่งกาย และโทนสีของเสื้อผ้า นั่นเอง

ตารางที่ 4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบตัวอักษร เรื่อง การแต่งกายของชาวลาวโซ่ง

โครงสร้างและส่วนประกอบ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เครื่องแต่งกายที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เครื่องแต่งกายของชาวลาวโซ่งที่คนทั่วไปรู้จักมากที่สุดคือ ผ้านุ่งลายแตงโม 	1) เป็นลายเส้นคู่ สลับเส้นเดี่ยว โดยเส้นเดี่ยวจะมีเส้นขนาดเล็ก เรียงสลับกัน 2) มีเส้นที่ชายขอบ 3) ลายเส้นเดี่ยวจะเป็นเส้นสีคราม 4) การนุ่งผ้านุ่งนี้จะใช้ลักษณะการทบกันของชายผ้า
2. เครื่องแต่งกายที่ใช้ในงานพิธีต่างๆ ที่เรียกว่า เสื้อฮี มีลักษณะเด่น คือ สามารถใส่ได้ทั้งสองด้าน มีลวดลายทั้งสองด้าน 	1) เป็นเสื้อคอแหลม ใช้วิธีสวมหัว 2) มีลายในบริเวณขอบของผ้า 3) ลักษณะลายจะเป็นลายเรขาคณิตที่ทับซ้อนกันสลับกันไปมา 4) มีโครงสร้างหลักของลายเป็นสามเหลี่ยมและสี่เหลี่ยมจตุรัส 5) ลายมีมุม 30 45 และ 90 องศา

1.4 ทรงผม ทรงผมของหญิงชาวลาวโซ่งจะมีลักษณะเป็นการเกล้าและบิดสลับไปมา ซึ่งการบิดสลับดังกล่าวสามารถทำให้เกิดทรงผมได้หลายรูปแบบ

ตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบตัวอักษร เรื่อง ทรงผม

โครงสร้างและส่วนประกอบ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. ทรงผม ของชาวลาวโซ่ง 	1) โครงสร้างโดยรวม มีลักษณะของการพลิก การบิดของทรงผม 2) มีลักษณะเส้นที่มีความหนาไม่สม่ำเสมอ มีความหนาและบาง 3) มีลักษณะเป็น 3 มิติ 4) มีลักษณะของการสับปลายผมเป็นปลายเรียวแหลม

1.5 หัตถกรรมและความเชื่อ ชาวลาวโซ่งมีความเชื่อเรื่องของผีผู้ดูแลลูกหลาน เรื่องการเกิดและการตาย เรื่องของขวัญและกาย โดยถ่ายทอดผ่านงานหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ

ตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบตัวอักษร เรื่อง หัตถกรรมและความเชื่อ

โครงสร้างและส่วนประกอบ	การวิเคราะห์ข้อมูล
 	1) จะมีลวดลายที่เป็นลักษณะห้อยหรือแขวน 2) มีลวดลายเป็นโครงสร้างทางเรขาคณิตที่นำมาต่อกัน 3) โครงสร้างโดยรวมเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส 4) ใช้วัสดุง่ายที่เหลือใช้ เช่น กล่องกระดาษ กระดาษสี เชือกสี 5) มีสีสันที่ตัดกันอย่างชัดเจน

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหารูปแบบของภาพสำเร็จรูป

2. ผลสรุปการวิเคราะห์การแบ่งประเภทการใช้งานของ Clip Art โดยคำนึงถึงการเลือกใช้งานในหมวดหมู่ต่างๆ ได้ง่าย สรุปจากข้อมูลภาคสนามได้ดังต่อไปนี้

2.1 ความต้องการใช้งานในด้านเนื้อหา เรื่องราวที่แสดงถึงวัฒนธรรม เพื่อนำไปใช้ประกอบหรือ ตกแต่งในงานออกแบบเลขศิลป์สิ่งพิมพ์ สิ่งแวดล้อม และภาพวัตถุกิจกรรมงานประเพณี ประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของชาวลาวโซ่งในปัจจุบัน โดยแบ่งเป็น 3 หัวข้อ

2.1.1 บ้านเรือนที่พักอาศัย บ้านแบบโบราณของชาวลาวโซ่งจะมีลักษณะเฉพาะที่สะท้อนออกมาถึงการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อม เช่น การที่เป็นบ้านยกสูงเพื่อดำเนินได้บ้านจะได้ใช้เก็บเครื่องมือทางการเกษตร และเป็นที่ทำงานหัตถกรรมในครัวเรือน หลังคาที่คลุมจรดพื้นนั้นเนื่องจากชาวลาวโซ่ง โดนกวาดต้อน อพยพผ่านมาทางประเทศลาวและบริเวณภาคเหนือของประเทศไทยซึ่งจะมีอากาศหนาวเย็น การสร้างหลังคาลักษณะดังกล่าวจึงช่วย ป้องกันลมและความหนาวเย็นของอากาศ

ตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบภาพสำเร็จรูป เรื่อง บ้านเรือนที่พักอาศัย

โครงสร้างและส่วนประกอบ	การวิเคราะห์ข้อมูล
 	1) เป็นบ้านแบบยกพื้นสูง ใต้ถุนโล่ง สูง 2) ไม่มีผนังใช้หลังคาเป็นผนังบ้าน 3) มีหลังคาที่มีลักษณะโค้งเหมือนกระดองเต่าคลุม 4) มีเสาเป็นตัวรองรับมีลักษณะการวางแบบสอปเพื่อรับน้ำหนักของตัวบ้าน 5) มีบันไดทางขึ้นด้านนอกของชานบ้าน 6) ด้านในเป็นลักษณะห้องเดียว มีส่วนในการประกอบอาหาร 7) มีบริเวณที่เป็นส่วนของการประกอบพิธีกรรม เช่น การไหว้ผีเรือน

2.1.2 การแต่งกาย ชาวลาวโง้งหรือชาวไทยทรงดำจะมีการเสื้อม้าเครื่องแต่งกายอยู่ 2 ลักษณะ คือ การแต่งกายในชีวิตประจำวัน ซึ่งสะท้อนความเรียบง่ายในการใช้ชีวิต ด้วยโทนสี การตัดเย็บ และการแต่งกายในงานพิธี ซึ่งจะมีลวดลายมาประกอบตามบริเวณชายผ้าด้วยการเดินลายเส้น การเย็บมุมผ้าด้วยลวดลายต่างๆ เช่น ลายดอกแปด การปักลายผ้าด้วยลวดลายโบราณ เช่น กายขอ กูด ชุดเครื่องแต่งกายจะแบ่งเป็นของผู้ชายและผู้หญิง

ตารางที่ 4.7 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบภาพสำเร็จรูป เรื่อง การแต่งกาย

โครงสร้างและส่วนประกอบ	การวิเคราะห์ข้อมูล
เครื่องแต่งกายผู้หญิง 1. เครื่องแต่งกายที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เครื่องแต่งกายของชาวลาวโง้งที่คนทั่วไปรู้จักมากที่สุด คือ ผ้านุ่งลายแตงโม เครื่องแต่งกายผู้ชาย 	เครื่องแต่งกายผู้หญิง 1) ผ้านุ่งของชาวลาวโง้งจะใช้ผ้าที่เรียกว่าผ้านุ่งลายแตงโม ในการแต่งกายในชีวิตประจำวัน และในงานพิธีกรรมต่างๆ 2) การนุ่งผ้าจะใช้ลักษณะการทบกันของชายผ้า แล้วรัดด้วยเข็มขัด 3) ผ้าลายแตงโม จะมีลักษณะเด่น คือเป็นลายเส้นคู่สลับเส้นเดียว โดยมีลายเส้นสีขาวหรือสีคราม 4) เสื้อที่ใช้ในชีวิตประจำวันจะเป็นเสื้อดำ 5) มีผ้าปักลายผ้าของชาวลาวโง้งพาดบริเวณไหล่ เครื่องแต่งกายผู้ชาย 1) เสื้อด้านในเป็นเสื้อขาวมีปก 2) เสื้อด้านนอก เป็นเสื้อแขนยาวทรง กระบอก ที่เรียกว่า “เสื้อซอน” มีลักษณะเป็นเสื้อปลายแขนปล่อยกว้างขนาดข้อมือของผู้ใส่ ผ้าหน้าตลอด 3) ผู้ชายใส่กางเกงสีดำ ขาสั้นปลายแคบเรียวยาว ปิดเข้า นุ่งขมวดปมที่เอว เรียกว่า “ส้วงขาเต้น” หรือ “ส้วงก้อม” แปลว่า กางเกงขาสั้น 4) ติดกระดุมเงินยอดแหลมมีลวดลายเรียงกันประมาณ 10-19 เม็ด ตัวสั้นแค่อว
เครื่องแต่งกายผู้หญิง 2. เครื่องแต่งกายที่ใช้ในงานพิธีต่างๆ ที่เรียกว่า เสื้อฮี มีลักษณะเด่น คือ สามารถใส่ได้ทั้งสองด้าน มีลวดลายทั้งสองด้าน	เครื่องแต่งกายผู้หญิง 1) เป็นเสื้อคอแหลมเล็ก ใช้สวมหัว ไม่ผ่าหน้า 2) มีการเดินลายบริเวณขอบชายของผ้า 3) มีลายที่เป็นลักษณะรูปทรงเรขาคณิตที่มีมุม 30 45 90 องศาเป็นส่วนประกอบ

โครงสร้างและส่วนประกอบ	การวิเคราะห์ข้อมูล
 เครื่องแต่งกายผู้ชาย 	4) สามารถใส่ได้ทั้งสองด้าน 5) ใส่ในงานพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวลาวโซ่ง เช่น พิธีเสน พิธีศพ 6) มีลวดลายดอกแปดเป็นลายพื้นฐาน เครื่องแต่งกายผู้ชาย 1) เสื้อฮีของชายยาวคลุมสะโพก กั้นรอบคอด้วยผ้าไหมแดง แล้วเดินเส้นทับด้วยไหมสีอื่นตามแต่จะเห็นสวยงาม 2) คอเสื้อด้านข้างติดกระดุมแบบคล้อง 1 เม็ดเสื้อเป็นแบบผ่าตลอด โดยเริ่มผ่าตรงกระดุมด้านซ้ายแล้วผ่ามาตลอดด้านหน้าจะป้ายทบมาด้านข้างและติดกระดุมอีก 1 เม็ดที่เอวด้านข้างซึ่งเป็นด้านเดียวกับที่ติดกระดุมคอ 3) เสื้อเป็นทรงแขนกระบอกยาวปลายแคบจากรักแร้ถึงชายเสื้อจะปักตกแต่งด้วยเศษผ้าไหม 4) มีผ้าคาดเอวที่มีลวดลายผ้า 5) ใส่หมวกมีลวดลายผ้าของชาวลาวโซ่ง

2.1.3 ศาสนาและความเชื่อ เป็นภาพกราฟิกที่ถ่ายทอดเรื่องราวของของประกอบในพิธีกรรมต่างๆของชาวลาวโซ่ง ตั้งแต่เกิด จนกระทั่งตาย เช่น งานหัตถกรรมซึ่งเป็นสิ่งติดตัวของชาวลาวโซ่ง เพื่อใส่ขวัญของแต่ละบุคคล โดยแยกเป็นหญิงและชาย เครื่องที่ใช้ประกอบในงานพิธีศพตามความเชื่อในเรื่องการเดินทางของวิญญาณไปยังบ้านเกิดเมืองนอน คือ เมืองแถน แท่นบูชาพญาแถนที่เป็นสิ่งที่ชาวลาวโซ่งให้ความเคารพ นับถือ

ตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบภาพสำเร็จรูป เรื่อง ศาสนาและความเชื่อ

โครงสร้างและส่วนประกอบ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. หัตถกรรม ที่เก็บขวัญของลาวโซ่ง 	1) ลักษณะเป็นไม้ไผ่สาน โดยของเด็กผู้ชายจะมีลักษณะเป็นคันธนู ของเด็กผู้หญิงจะเป็นไผ่สานเป็นที่ใส่ของเรียกว่า กระเช้า 2) ตุ่มนกตุมหนู คือ ดอกไม้ของชาวลาวโซ่ง ที่ใช้เป็นเครื่องบรรณาการในพิธีแซ่ปางแก่ “ผีฟ้า” ผู้ปกป้องรักษาชาวไทยทรงดำให้อยู่เย็นเป็นสุข

โครงสร้างและส่วนประกอบ	การวิเคราะห์ข้อมูล
2. ตุ่มนกคุ้มหนู 3. แท่นพิธีบูชาแถน 4. เครื่องประกอบพิธีศพ ที่เรียกว่า“ปี” ประกอบด้วย หอแก้ว นก และร่ม 	มีลักษณะเป็นรูปทรงกล่องสี่เหลี่ยม ประกอบรูปทรงสามเหลี่ยมด้านบน มีโครงสร้างโดยรวมเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส เป็นโครงสร้างที่ใช้การแขวนหรือห้อย ประกอบเป็นต้นใหญ่ใช้งานพิธี 3) ชาวลาวโซ่งจะทำพิธีบูชาแถนในงานพิธีกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นความเชื่อที่สืบทอดกันมา 4) เป็นเครื่องประกอบในพิธีศพของชาวลาวโซ่ง โดยใช้วัสดุต่างๆ ในการทำ เช่น กล่องกระดาษ กระดาษสี ซึ่งผู้ที่จะทำเครื่องประกอบเหล่านี้ต้องเป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นความรู้ที่ต้องอาศัยการสืบทอดรุ่นต่อรุ่น

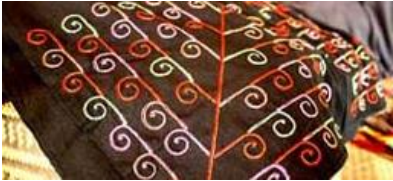
2.2 ความต้องการใช้งานด้านรูปแบบ คือ ภาพลายเส้น+ภาพเหมือนจริงและภาพตัดทอน

2.2.1 ลายผ้า สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ด้วยการการเล่าเรื่องจากลวดลายผ้าที่ปรากฏ ว่าลวดลายเหล่านั้นมีเรื่องราวและที่มาอย่างไร

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบภาพสำเร็จรูป เรื่อง ลายผ้า

โครงสร้างและส่วนประกอบ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. ลายดอกพรม เป็นไม้พุ่มมีหนามที่กิ่งก้านดอกออกช่อที่	ลายดอกพรม 1) โครงสร้างเป็นรูปทรงเรขาคณิตเป็นส่วนประกอบ

โครงสร้างและส่วนประกอบ	การวิเคราะห์ข้อมูล
ปลายกิ่ง กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดสีขาว มีกลิ่นหอม ขาวลาวโซ่งนิยม ปะผ้าประดิษฐ์เป็นลายดอกพรมเป็นส่วนมาก เพราะเห็นดอกพรมอยู่คู่ทุ่งนามาตั้งแต่เด็ก 	2) โดยมีมุมประกอบ 30 45 90 องศา 3) เป็นโครงสร้างที่ทับซ้อนกัน 4) มีโครงสร้างที่มีรูปแบบตัดทอนจากรูปทรงธรรมชาติ คือ ดอกพรม
2. ลายดอกมะลิ ขาวลาวโซ่ง มีความเชื่อว่าลักษณะของดอกมะลิเปรียบเหมือนผู้หญิง 4 วัย คือ วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่และวัยชราเหมือนลักษณะการเจริญเติบโตของดอกมะลิ จากดอกตูม แรกแย้ม บานเต็มที่ และแห้งร่วงลงพื้นดิน จึงให้ตระหนักถึงการประพัตติตนของลูกผู้หญิง 	ลายดอกมะลิ 1) เป็นลายที่มีโครงสร้างเป็นรูปทรงเรขาคณิตเป็นส่วนประกอบ 2) โดยมีมุมประกอบ 30 45 90 องศา 3) เป็นโครงสร้างที่ทับซ้อนกัน 4) มีโครงสร้างที่มีรูปแบบตัดทอนจากรูปทรงธรรมชาติ คือ ดอกมะลิ
3. ลายดอกแปด ลายที่เกิดจากจินตนาการของขาวลาวโซ่ง โดยอัญเชิญแกนทั้ง ๘ องค์มาประดิษฐ์เป็นลายผ้าประกอบด้วย แกนหลวง แกนสิง แกนแนน แกนชาด แกนบัวกำล่ำวี แกนนุ่น ขาวและแกนบุญ 	ลายดอกแปด 1) เป็นลายที่มีโครงสร้างเป็นรูปทรงเรขาคณิตเป็นส่วนประกอบ 2) โดยมีมุมประกอบ 45 90 องศา 3) เป็นโครงสร้างที่ต่อเนื่องกัน

โครงสร้างและส่วนประกอบ	การวิเคราะห์ข้อมูล
4. ลายขอกูด ผักกูดมีลักษณะที่ยอดอ่อนจะงอชวยอดแข่งกันรับแสงแดด ลูกหรือหลานสาวจะต้องไปเก็บมาให้ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตายาย กินเป็นอาหาร มีเรื่องเล่าของชาวลาวโซ่งว่าวันหนึ่งลูกหลานออกไปเก็บแล้วไม่มีจิ้งจอกให้ผักกูดเห็นถึงความสำคัญ ผักกูดจึงออกข้อ 	ลายขอกูด 1) เป็นลายที่มีโครงสร้างเป็นรูปทรงกลมเป็นลักษณะลายเส้นเกลียว 2) มีโครงสร้างโดยรวมเป็นทรงกลม 3) มีส่วนปลายของเส้นเป็นวงกลม 4) โดยมีมุมประกอบ 360 องศา 5) เป็นโครงสร้างที่ต่อเนื่องกัน
5. ลายแตงโม ชาวลาวโซ่งนิยมนำลายของแตงโมมาทอเป็นลายแนวตั้งสลับผ้าฝ้ายสีครามกับสีขาวโดยเส้นคู่มีความหมายถึงความใกล้ชิดระหว่างพี่น้อง ไทย ลาว และเวียดนาม เรียกว่า ลายตากีบ หรือลายตาคับ เส้นเดี่ยว เรียกว่าลายตาเดี่ยว หมายถึง ชาวลาวโซ่งที่ต้องพลัดพรากจากบ้านเกิด 	ลายแตงโม 1) เป็นลายที่มีโครงสร้างเป็นเส้นคู่สลับเส้นเดี่ยวที่มีความหนาของเส้นที่แตกต่างกัน 2) มีโครงสร้างเป็นเส้นที่ลอกเลียนแบบมาจากลวดลายในธรรมชาติของลูกแตงโม 3) เป็นโครงสร้างที่ขนานกัน 4) ประกอบด้วยสี 2 สี คือ สีขาวและสีคราม
6. ลายดอกแปดและลายขอกูด เป็นลายที่เกิดจากการประยุกต์ลวดลายระหว่างลายดอกแปดและลายขอกูด เกิดจากจินตนาการ โดยอัญเชิญแกนทั้ง 8 องค์ มาประดิษฐ์เป็นลายผ้าประกอบด้วย แกนหลวง แกนสิง แกนแนน แกนชาด แกนบัวกำล่ำวี่ แกนงูขาวและแกนบุญ 	ลายดอกแปดและลายขอกูด 1) เป็นลายที่เกิดจากการผสมลายดอกแปดกับลายขอกูด 2) ประกอบด้วยสี 5 โทนสี 3) เป็นลายที่มีโครงสร้างเป็นรูปทรงเรขาคณิตเป็นส่วนประกอบ 4) โดยมีมุมประกอบ 45 90 360 องศา 5) โครงสร้างโดยรวมเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส

3. ผลสรุปการวิเคราะห์การประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีการบันทึกข้อมูลจากแบบประเมิน และการสัมภาษณ์โดยตรง มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมแนวคิดและนำมาแก้ไขผลงาน ออกแบบขั้นสุดท้าย โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่แตกต่างกัน สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

3.1 กลุ่มนักวิชาการทางศิลปวัฒนธรรมลาวโซ่ง หรือกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวลาวโซ่ง

3.1.1 นายกฤตวรรณ เพชรคำดี ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกลางบ้านดอน อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสุรินทร์

ได้ให้ความเห็นเรื่อง การออกแบบตัวอักษรว่า ผู้วิจัยสามารถออกแบบตัวอักษรที่มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมของชาวลาวโซ่งได้เป็นอย่างดี แต่อยากให้เพิ่มเติมในส่วนของการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่ผู้วิจัยยังไม่ได้นำมาเป็นส่วนหนึ่งในงานวิจัย นั่นคือ อักษรโซ่งที่มีลักษณะตัวอักษรแบบทางตัววัด ซึ่งทั้งนี้ถ้าผู้วิจัยนำตัวอักษรในภาษาลาวโซ่งมาร่วมศึกษาอาจจะทำให้กลืนอายทางวัฒนธรรมของชาวลาวโซ่งชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้ทางผู้วิจัยได้สอบถามถึงประเด็นเกี่ยวกับชาวลาวโซ่งกับอาจารย์อีกหลายเรื่องทั้งเรื่องทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นเรื่องที่เล่าต่อๆ กันมาของชาวลาวโซ่ง เช่น การใช้คำในการเรียกชาวลาวโซ่งว่า “ลาวโซ่ง” สำหรับชาวลาวโซ่งที่ไม่สนิทกันถือเป็นคำเหยียดหยามหรือไม่ ซึ่งอาจารย์ก็ได้อธิบายให้ฟังเพื่อเป็นความรู้ เรื่องการเรียกขานของชาวลาวโซ่ง และเรื่องการอพยพย้ายถิ่นในอดีตของชาวลาวโซ่ง วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ที่คนรุ่นใหม่ยังคงถือปฏิบัติตลอดมา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ในการศึกษาค้นคว้าจากตำราหรือเอกสาร อาจยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนอยู่บ้าง

ส่วนประเด็นทางด้าน Clip art หรือภาพสำเร็จรูปนั้น อาจารย์ได้ให้ความคิดเห็นว่าสามารถพัฒนาต่อยอดนำไปใช้งานได้อย่างหลากหลาย ทั้งด้านการประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ วัฒนธรรม เช่น clip art เรื่อง ทัศนกรรมและความเชื่อ ซึ่งนับวันจะค่อยๆ เลือนหายไปจากสังคมของชาวลาวโซ่ง เนื่องจากขาดคนรุ่นใหม่ที่จะมาสืบทอดประเพณีเหล่านี้ เมื่อคนรุ่นปู่ รุ่นย่า ตายจากไป วัฒนธรรมเหล่านี้ก็อาจจะสูญหายพร้อมกันไปด้วย

3.1.2 นายอัศววัฒน์ บุญสูงเพชร ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลบ้านดอน อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสุรินทร์

ผู้เชี่ยวชาญเรื่องวัฒนธรรมของชาวลาวโซ่ง ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการออกแบบตัวอักษรไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้ การออกแบบตัวอักษรหากนำรายละเอียดที่มีเฉพาะชนชาติลาวโซ่ง คือ เม็ดกระดุมเสื้อ ที่มีลวดลายของเมล็ดผักบุ้งนา ที่น่าจะมีเฉพาะในเครื่องแต่งกายของชาวลาวโซ่งเท่านั้น มาเป็นข้อมูลพื้นฐานทางการออกแบบ ก็น่าจะทำให้การออกแบบตัวอักษรสามารถสื่อสารถึงวัฒนธรรมชาวลาวโซ่งได้อีกทางหนึ่ง

ส่วนการออกแบบภาพสำเร็จรูปในหมวดที่เป็นเรื่องของการแต่งกายสามารถนำเสนอความร่วมมือ สามารถเข้าถึงวัยหนุ่ม-สาวที่เป็นคนรุ่นใหม่ จึงน่าจะมีคนนำไปประยุกต์ใช้งานมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นการเผยแพร่ความเป็นชาติพันธุ์สู่อาเซียนและความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น

3.1.3 นางไกร มั่นเพชร ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องลายผ้าของชาวลาวโซ่ง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสุรินทร์

ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องลายผ้าแบบลาวโซ่ง ได้ให้ความคิดเห็นเรื่อง การออกแบบตัวอักษรไว้ว่า การออกแบบตัวอักษรในกลุ่มของลายผ้า สามารถนำเสนอรูปแบบที่มีความสัมพันธ์กับ

ลายผ้าได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถเชื่อมโยงตัวอักษรกับลายผ้าได้ โดยเฉพาะตัวอักษรในกลุ่ม B3 ที่สามารถเชื่อมโยงกับลายผ้าแบบโบราณแบบขอกุดได้

ส่วนการออกแบบภาพสำเร็จรูปได้ให้ความคิดเห็นในหมวดของลายผ้าไว้ว่า ปัจจุบันลายผ้าของชาวลาวโซ่งมีรูปแบบที่ประยุกต์มากขึ้นตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป มีการผสมผสานของลายแบบต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นด้วยการตลาดหรือความนิยมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ก็เห็นพ้องด้วยในแง่มุมมองของการเล่าเรื่องเพราะลายผ้าแบบต่างๆของชาวลาวโซ่งนั้นสะท้อนถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ส่วนในหมวดของหัตถกรรมและความเชื่อ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่าของหลายสิ่งหลายอย่างหาได้ยากเนื่องจากผู้ที่เป็นผู้รู้และสามารถทำได้ก็ลดน้อยลงและขาดการสืบสานในรุ่นลูกรุ่นหลานถึงวัฒนธรรมประเพณีดังกล่าว

3.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์

3.2.1 ผศ.ดร.รัฐไท พรเจริญ อาจารย์ภาควิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ดังนี้ การออกแบบตัวอักษรที่ถอดรูปแบบมาจากเรื่องลายผ้าทั้ง 3 รูปแบบสามารถสื่อสารในเรื่องราวของวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน มีความลงตัว โดยยังคงความทันสมัยที่แฝงไว้ด้วยเรื่องราวเชิงอัตลักษณ์ของชาวลาวโซ่ง ส่วนตัวอักษรที่ใช้ข้อมูลของงานทางด้านสถาปัตยกรรม ในเรื่องราวของจั่วบ้านแบบ “ขอกุด” สามารถสื่อสารในเรื่องราวได้แต่ยังไม่ชัดเจนเท่ากับทางด้านลายผ้า

ส่วนประเด็นการออกแบบภาพสำเร็จรูปหรือ Clip art นั้นแบบงานด้านสถาปัตยกรรมบ้านเรือน มีความชัดเจนมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มงานด้านลายผ้าและเครื่องแต่งกายที่ยังคงสะท้อนอัตลักษณ์ได้อย่างชัดเจน แต่ในเนื้อหางานด้านการออกแบบยังไม่มีหลากหลาย มีให้เลือกใช้งานน้อย เช่น ภาพสำเร็จรูปแบบลายผ้า ยังขาดมุมมองที่เป็นมิติ เพื่อให้มีความหลากหลายและน่าสนใจยิ่งขึ้น

3.2.2 ดร.ยอดขวัญ สวัสดิ์ อาจารย์ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ได้ให้ความคิดเห็นไว้ในกลุ่มของแนวคิดที่มีที่มาจากสถาปัตยกรรม จะเห็นภาพโครงสร้างตัวอักษรที่ชัดเจนและการนำไปใช้งานที่สอดคล้องกับเนื้อหา และมีความงามที่ปรากฏเอกลักษณ์ที่ชัดเจน ในส่วนของแนวคิดที่มีที่มาจากลายผ้า อาจต้องกำหนดโครงสร้างพื้นฐานของตัวอักษรที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น สัดส่วนของรูปทรงตัวอักษร การกำหนดหัวของตัวอักษรว่าจะใช้แบบมีหัวหรือไม่ เพื่อให้เป็นทิศทางเดียวกันในการออกแบบ

การใช้คำลายผ้าและการแต่งกาย ควรเลือกใช้คำให้เหมาะสมกับกายภาพของการออกแบบที่ปรากฏ เช่น การออกแบบตัวอักษรที่ปรากฏมีลักษณะของการนำลายผ้ามาออกแบบมากกว่าแนวคิดเรื่องเครื่องแต่งกาย

ในความคิดเห็นเรื่องภาพสำเร็จรูปหรือ Clip art ควรตีความคำคำนี้ให้ชัดเจนก่อนว่ามีความหมายอย่างไร การใช้งานเป็นอย่างไร จากการออกแบบยังไม่สามารถสื่อสารถึงคำนี้ได้อย่างชัดเจน งานออกแบบจึงดูเหมือนมีลักษณะเป็นภาพประกอบมากกว่าภาพสำเร็จรูปหรือ Clip art จะมีใน

หมวดเรื่องของลายผ้าเพียงหมวดเดียวที่มีความน่าจะเป็นที่สามารถจะพัฒนาในเนื้อหาให้สามารถใช้งานได้อย่างหลากหลาย มีความเป็นภาพสำเร็จรูปหรือ Clip art มากยิ่งขึ้น

3.2.3 ผศ.ณัฐวุฒิ สีมันทร รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะดิจิทัลอาร์ต มหาวิทยาลัยรังสิต

ได้ให้ความคิดเห็นว่าการศึกษารูปแบบทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้แสดงถึงลักษณะเด่นที่สามารถจำแนกออกมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับงานออกแบบได้ โดยการใช้รูปแบบทางสถาปัตยกรรมมาเป็นการพัฒนาตัวอักษรที่สามารถบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชาวลาวโซ่งได้ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการทดลองไปประยุกต์ใช้ สามารถแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของบ้านที่เล่าเรื่องราวผ่านตัวอักษรได้อย่างชัดเจน

ในส่วนของการออกแบบภาพสำเร็จรูปหรือ Clip art ผู้วิจัยสามารถแยกรูปแบบทางวัฒนธรรมออกมาเป็นงานออกแบบได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการสร้างภาพสำเร็จรูปที่เกิดจากลายผ้าสามารถนำไปใช้ประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ร่วมกับแนวทางการตลาดได้

3.3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบตัวอักษรและสื่อสัญลักษณ์

3.3.1 ดร.วิสิทธิ์ โพธิ์วัฒน์ ประธานสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บ้านสมเด็จ (ผู้ออกแบบฟอนต์ BSRU มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ)

ได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องของการออกแบบตัวอักษร ดังนี้ โครงสร้างและบุคลิกตัวอักษรสามารถสะท้อนเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่กำหนดในหัวข้อวิจัยได้เป็นอย่างดี ผลงานมีการพัฒนาขึ้นตามลำดับของข้อมูลอย่างมีเหตุมีผล ส่วนด้านการใช้งาน ตัวอักษรดังกล่าวยังมีรายละเอียดที่มากเกินไป ซึ่งเมื่อนำไปใช้งานในขนาดเล็กและมีปริมาณข้อมูลมากๆ อาจจะทำให้เป็นอุปสรรคต่อการอ่าน จึงควรมีการพัฒนาเพื่อให้มีรูปแบบที่ง่ายขึ้นเพื่อให้สามารถใช้งานได้หลากหลายรูปแบบยิ่งขึ้น

ส่วนในเรื่องของการออกแบบภาพสำเร็จรูปนั้น ได้ให้ความคิดเห็นไว้ ดังนี้ ผลงานภาพสำเร็จรูปแสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจนตามข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า บางรายการมีความยืดหยุ่นในการใช้งานได้ดีมาก เช่นลายผ้า ทำให้สามารถรองรับการใช้งานของผู้ใช้ได้อย่างดี ส่วนบางรายการอาจจะต้องเพิ่มรายละเอียดของลวดลาย เช่น กลุ่มสถาปัตยกรรม สิ่งก่อสร้าง และกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ เป็นต้น

3.3.2 อาจารย์ไพโรจน์ ธีระประภา อาจารย์พิเศษ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัย

ศิลปากร ศิลปินศิลปาธร สาขาเรขศิลป์ ปี 2557

ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษร ดังนี้ การออกแบบตัวอักษรต้องคำนึงถึงการอ่านให้อ่านง่าย ให้ระว่างการสับสนของพยัญชนะหรือวรรณยุกต์

style หรือรูปแบบที่บ่งบอกบุคลิก ไม่จำเป็นต้องบรรจุในทุกตัวอักษร เนื่องจากในรูปแบบการใช้งานปกติ ไม่ได้ใช้งานในลักษณะเป็นตัวเดี่ยวๆ แต่จะทำงานร่วมกันเป็นชุดของคำประโยค ดังนั้นบุคลิกที่เด่นๆจะช่วยกันส่งเสริม ส่งความรู้สึกออกมาได้เช่นกัน แม้เราจะบรรจุลักษณะเด่นไว้ไม่ครบทุกตัวอักษร หรืออาจจะ set ระบบการออกแบบไว้ โดยการเลือกลักษณะเด่นไว้ 1-2 รูปแบบแยกต่างหาก และเลือกใช้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือบางตัวอักษรใช้ทั้ง 2 ลักษณะ เมื่อดูรวมๆ กัน ก็จะได้ลักษณะเด่นที่หลากหลายและสะท้อนบุคลิกที่เด่นๆ นั้นได้เช่นกัน

หากต้องการนำเสนอบุคลิกที่ชัดเจนในอัตลักษณ์ ต้องมีการออกแบบตัวอักษรที่มีบุคลิกที่ชัดเจนกว่าตัวปกติอีกหนึ่งชุด โดยแนะนำให้เป็น Alternative Glyph เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเลือกใช้งานตามความเหมาะสม

ในส่วนของการออกแบบภาพสำเร็จรูปหรือ Clip art ควรจะเน้นในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง เช่น “ลายผ้า” จากนั้นทำแบบให้หลากหลาย โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานสามารถนำมาผสมผสาน สร้างเป็น Pattern แบบใหม่ได้ด้วยตนเอง

แบบที่ได้เป็น Clip Art สมควรทำเป็นแบบกลับค่าน้ำหนัก เพื่อเป็นทางเลือกในการใช้งานที่หลากหลายขึ้น

ข้อแนะนำ ควรนำเสนอชุดโทนสีเป็นไกด์แก่ผู้ใช้งาน โดยอาจแบ่งเป็นชุดจาก Original (สีดั้งเดิม) และชุดโทนสีแนะนำ เช่น Earth Tone

ผลงานการออกแบบ

ถือว่าเป็นผลงานการพัฒนา แก้ไขและปรับปรุงครั้งสุดท้ายหลังจากที่ผู้วิจัยได้นำเอาแบบร่าง (Sketch Design) Font & Clip Art / ตัวอย่างตัวพิมพ์ / ตัวอย่างหนังสือคู่มือการใช้งาน Font & Clip Art/ ตัวอย่างแผ่น CD-Rom ให้ผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มเป้าหมาย ได้ทำการตรวจสอบ วิจารณ์ ให้คำแนะนำ จนนำมาแก้ไขและสรุป เป็นผลงานขั้นสุดท้ายโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ชุดตัวอักษรประกอบด้วย

1.1 ตัวอักษร ชื่อ Lao Song 1

ก ข ค ง จ ฉ ช ซ ฌ ญ
ฎ ฏ ฐ ถ ฒ ณ ด ต ถ ฌ ฎ
บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ฌ
ฤ ฌ ห ฌ อ อ
อะ ฌา อี อี อี อี อี ฌ
แอะ ใอ ใอ ใอ ่อ ั ั ั ั
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
ANY MAN WHO READS TOO
MUCH AND USES HIS OWN
BRAIN TOO LITTLE FALLS INTO
LAZY HABITS OF THINKING

ภาพที่ 4.1 ตัวอักษร ชื่อ Lao Song 1

1.2 ตัวอักษร ชื่อ Lao Song 2

กขคฅงจฉชฌณญ
 ฎฐทฒณดตถทธนบ
 ปผฝพฟภมยรลวศ
 ฤสหฬือฮ
 อะ อา อิ อี อื อู เอะ
 แอะ โอะ ใอะ ไอะ ่อ ั ็ ็ ็ ็
 ๐ 1 2 3 4 5 6 7 8 9
 ANY MAN WHO READS TOO
 MUCH AND USES HIS OWN
 BRAIN TOO LITTLE FALLS INTO
 LAZY HABITS OF THINKING

ภาพที่ 4.2 ตัวอักษร ชื่อ Lao Song 2

1.3 ตัวอักษร ชื่อ Lao Song 3

กขคฅงจฉชฌณญ
 ฎฐทฒณดตถทธนบ
 ปผฝพฟภมยรลวศ
 ฤสหฬือฮ
 อะ อา อิ อี อื อู เอะ
 แอะ โอะ ใอะ ไอะ ่อ ั ็ ็ ็ ็
 ๐ 1 2 3 4 5 6 7 8 9
 ANY MAN WHO READS TOO
 MUCH AND USES HIS OWN
 BRAIN TOO LITTLE FALLS INTO
 LAZY HABITS OF THINKING

FONT LAO SONG 3

ภาพที่ 4.3 ตัวอักษร ชื่อ Lao Song 3

2. ภาพสำเร็จรูปหรือ Clip Art ประกอบด้วย

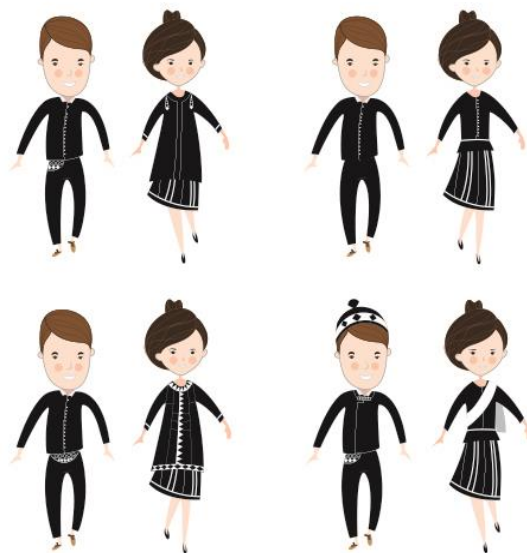
2.1 Clip Art ชุด บ้านเรือน

(home Clip-art design)

ภาพที่ 4.4 ภาพสำเร็จรูป ชุด บ้านเรือน

2.2 Clip Art ชุด การแต่งกาย

(dress human Clip-art design)

ภาพที่ 4.5 ภาพสำเร็จรูป ชุด การแต่งกาย

2.3 Clip Art ชุด ลายผ้า

ลายผ้าของชาวไทยทรงดำ

ป้ายฉลาก / ตราสินค้า

เรื่องเล่าจากลวดลาย

ภาพที่ 4.6 ภาพสำเร็จรูป ชุด ลายผ้า

4. แผ่น CD Rom ประกอบด้วย

4.1 ชุดของตัวอักษร ประกอบด้วยไฟล์ 3 แบบ คือ

- 1) ตัวอักษรแบบ Lao Song 1.TTF
- 2) ตัวอักษรแบบ Lao Song 2.TTF
- 3) ตัวอักษรแบบ Lao Song 3.TTF

4.2 ชุดของภาพสำเร็จรูป Clip Art จำนวน 4 แบบ เป็นไฟล์แบบ Vector นามสกุล .eps และ ไฟล์แบบ .PNG

ภาพที่ 4.9 แผ่น CD Rom

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่รูปแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์)

รายการประเมิน	N=8		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากรูปแบบอักษรไทยทั่วไป	4.50	0.53	มาก	3
2. สามารถสะท้อนถึงบุคคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่น ของชาวลาวโซ่ง	4.75	0.46	มากที่สุด	1

3. สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง	4.38	0.74	มาก	4
4. ความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและ รูปทรงของตัวอักษร	4.13	0.64	มาก	5
5. มีรูปแบบของความร่วมสมัย	4.63	0.52	มากที่สุด	2
ค่าเฉลี่ย	4.48	0.58	มาก	

จากตารางที่ 4.10 พบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาวโซ่ง มีรูปแบบของความร่วมสมัย และมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากรูปแบบอักษรไทยทั่วไป โดยมีความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของตัวอักษร สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่ง (ด้านการใช้งาน)

รายการประเมิน	N=8		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีประสิทธิภาพในการสื่อสารตามแนวคิดของนักออกแบบ	4.63	0.52	มากที่สุด	2
2. สามารถสื่อความหมายได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน	4.50	0.76	มาก	6
3. มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์ เชิงวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค	4.50	0.53	มาก	3
4. สามารถนำไปดัดแปลง หรือแก้ไขเพื่อใช้ในสื่อเพื่อการ ประชาสัมพันธ์ประเภทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.25	0.71	มาก	8
5. ทำให้มีทางเลือกในการใช้ตัวอักษรในการออกแบบสื่อ ประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น	4.50	0.53	มาก	3
6. สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้ หลายรูปแบบ	4.13	0.64	มาก	9
7. สามารถนำไปย่อ-ขยาย หรือนำไปใช้ในลักษณะสีเดียวได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	4.50	0.53	มาก	3
8. มีรูปแบบในการใช้งานให้เลือกได้หลากหลายลักษณะ	4.75	0.46	มากที่สุด	1
9. มีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน	4.38	0.52	มาก	7
ค่าเฉลี่ย	4.46	0.58	มาก	

จากตารางที่ 4.11 พบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ด้านการใช้งาน ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูง เป็นอันดับ 1, 2 ได้แก่ มีรูปแบบในการใช้งานให้เลือกได้หลากหลายลักษณะ มีประสิทธิภาพในการสื่อสารตามแนวคิดของนักออกแบบ และอันดับ 3 จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค ทำให้มีทางเลือกในการใช้ตัวอักษรในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น และสามารถนำไปย่อ-ขยาย หรือนำไปใช้ในลักษณะสีเดียวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลายรูปแบบ สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่ง (ด้านการตลาด)

รายการประเมิน	N=8		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีโอกาสในการนำไปใช้งานได้หลากหลาย	4.50	0.53	มาก	1
2. เป็นที่นิยมและต้องการของนักออกแบบกราฟิก	4.38	0.74	มาก	4
3. ส่งเสริมภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.38	0.52	มาก	3
4. สามารถนำไปเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.13	0.64	มาก	5
5. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่หลากหลาย	4.50	0.53	มาก	1
ค่าเฉลี่ย	4.38	0.59	มาก	

จากตารางที่ 4.12 พบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ด้านการตลาด ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูง เป็นอันดับ 1 จำนวน 2 รายการ ได้แก่ มีโอกาสในการนำไปใช้งานได้หลากหลาย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่หลากหลาย อันดับ 3 ส่งเสริมภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยสามารถนำไปเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวม เกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่ง

รายการประเมิน	N=8		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. ด้านความงาม (เอกลักษณ์)	4.48	0.58	มาก	1
2. ด้านการใช้งาน	4.46	0.58	มาก	2
3. ด้านการตลาด	4.38	0.59	มาก	3
ค่าเฉลี่ย	4.44	0.58	มาก	

ตารางที่ 4.13 พบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่ง มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.44$ $\sigma = 0.58$) พบว่ารายการที่มีการปฏิบัติสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) ด้านการใช้งาน และด้านการตลาด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกแบบภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์)

รายการประเมิน	N=8		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากภาพสำเร็จรูปทั่วไป	4.50	0.76	มาก	1
2. สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาวโซ่ง	4.13	0.35	มาก	4
3. สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง	4.25	0.46	มาก	3
4. ความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์	4.38	0.52	มาก	2
5. มีรูปแบบของความร่วมสมัย	3.75	0.4	มาก	5
ค่าเฉลี่ย	4.20	0.51	มาก	

จากตารางที่ 4.14 พบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.20$, $\sigma = 0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากภาพสำเร็จรูปทั่วไป มีความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์ และสามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง โดยมีรูปแบบของความร่วมสมัย สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกแบบภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขนศิลป์แบบลาวโซ่ง (ด้านการใช้งาน)

รายการประเมิน	N=8		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในงานประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรม	3.88	0.64	มาก	9
2. มีสีสันและทำให้งานประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมีความน่าสนใจ	4.00	0.53	มาก	8
3. สามารถนำไปใช้ในสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.13	0.64	มาก	7
4. ทำให้มีทางเลือกในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น	4.38	0.52	มาก	1
5. สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลายรูปแบบ	4.25	0.46	มาก	3
6. มีรูปแบบในการใช้งานให้เลือกได้หลายลักษณะ	4.13	0.35	มาก	5
7. มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้งาน	4.25	0.71	มาก	4
8. มีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน	4.13	0.35	มาก	5
9. มีความสมบูรณ์ ความถูกต้อง	4.38	0.74	มาก	2
ค่าเฉลี่ย	4.14	0.51	มาก	

จากตารางที่ 4.15 พบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่งด้านการใช้งาน ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.14$, $\sigma = 0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูง เป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ ทำให้มีทางเลือกในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น มีความสมบูรณ์ ความถูกต้อง สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลายรูปแบบ โดยมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในงานประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรม สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกแบบภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนศิลป์แบบลาวโซ่ง (ด้านการตลาด)

รายการประเมิน	N=8		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีโอกาสในการนำไปใช้งานได้หลากหลาย	4.25	0.71	มาก	5
2. เป็นที่นิยมและต้องการของนักออกแบบกราฟิก	4.38	0.74	มาก	4
3. ส่งเสริมภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.50	0.53	มาก	2
4. สามารถนำไปเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.38	0.52	มาก	3
5. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่หลากหลาย	4.63	0.52	มาก	1
ค่าเฉลี่ย	4.43	0.60	มาก	

จากตารางที่ 4.16 พบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่งด้านการตลาด ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่หลากหลาย ส่งเสริมภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสามารถนำไปเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีโอกาสในการนำไปใช้งานได้หลากหลาย สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมเกี่ยวกับการออกแบบภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนศิลป์แบบลาวโซ่ง

รายการประเมิน	N=8		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. ด้านความงาม (เอกลักษณ์)	4.20	0.51	มาก	2
2. ด้านการใช้งาน	4.14	0.51	มาก	3
3. ด้านการตลาด	4.43	0.60	มาก	1
ค่าเฉลี่ย	4.23	0.53	มาก	

ตารางที่ 4.17 พบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมเกี่ยวกับการออกแบบภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนศิลป์แบบลาวโซ่ง มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.53$) พบว่ารายการที่มีการปฏิบัติสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ ด้านการตลาด ด้านความงาม (เอกลักษณ์) และด้านการใช้งาน ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่าง 1 ชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์)

รายการประเมิน	N=60		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากรูปแบบอักษรไทยทั่วไป	4.17	0.64	มาก	4
2. สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาวโซ่ง	4.40	0.67	มาก	1
3. สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง	4.18	0.70	มาก	3
4. ความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของตัวอักษร	4.27	0.66	มาก	2
5. มีรูปแบบของความร่วมสมัย	4.03	0.76	มาก	5
ค่าเฉลี่ย	4.21	0.69	มาก	

จากตารางที่ 4.18 พบว่าความคิดเห็นของผู้ชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.21$, $\sigma = 0.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาวโซ่ง ความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของตัวอักษร และสามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรมความเชื่อของชาวลาวโซ่ง โดยมีรูปแบบของความร่วมสมัย สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง (ด้านการใช้งาน)

รายการประเมิน	N=60		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีประสิทธิภาพในการสื่อสารตามแนวคิดของนักออกแบบ	4.00	0.58	มาก	9
2. สามารถสื่อความหมายได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน	4.22	0.69	มาก	2
3. มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค	4.03	0.74	มาก	8
4. สามารถนำไปดัดแปลง หรือแก้ไขเพื่อใช้ในสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.10	0.75	มาก	4
5. ทำให้มีทางเลือกในการใช้ตัวอักษรในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น	4.32	0.62	มาก	1

6. สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลายรูปแบบ	4.13	0.65	มาก	3
7. สามารถนำไปย่อ-ขยาย หรือนำไปใช้ในลักษณะสี่เหลี่ยมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.07	0.63	มาก	5
8. มีรูปแบบในการใช้งานให้เลือกได้หลากหลายลักษณะ	4.05	0.65	มาก	6
9. มีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน	4.05	0.70	มาก	7
ค่าเฉลี่ย	4.11	0.67	มาก	

จากตารางที่ 4.19 พบว่าความคิดเห็นของผู้ชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ด้านการใช้งาน ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.11$, $\sigma = 0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 โดยมี ทำให้มีทางเลือกในการใช้ตัวอักษรในการออกแบบสื่อ ประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น สามารถสื่อความหมายได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน และสามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลายรูปแบบ โดยมีประสิทธิภาพในการสื่อสารตามแนวคิดของนักออกแบบ สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นในภาพรวมของชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง

รายการประเมิน	N=60		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. ด้านความงาม (เอกลักษณ์)	4.21	0.69	มาก	1
2. ด้านการใช้งาน	4.11	0.67	มาก	2
ค่าเฉลี่ย	4.14	0.67	มาก	

ตารางที่ 4.20 พบว่าความคิดเห็นความคิดเห็นในภาพรวมของชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่งผู้ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.14$ $\sigma = 0.67$) พบว่ารายการที่มีการปฏิบัติสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) อันดับ 2 ได้แก่ ด้านการใช้งาน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนศิลป์แบบลาวโซ่ง ด้าน ความงาม (เอกลักษณ์)

รายการประเมิน	N=60		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากภาพสำเร็จรูปทั่วไป	4.17	0.64	มาก	4
2. สามารถสะท้อนถึงบุคคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาวโซ่ง	4.38	0.67	มาก	2
3. สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง	4.48	0.62	มาก	1
4. ความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนศิลป์	4.30	0.67	มาก	3
5. มีรูปแบบของความร่วมสมัย	4.13	0.70	มาก	5
ค่าเฉลี่ย	4.29	0.66	มาก	

จากตารางที่ 4.21 พบว่าความคิดเห็นของชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนศิลป์แบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง สามารถสะท้อนถึงบุคคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาวโซ่ง และความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนศิลป์ มีรูปแบบของความร่วมสมัย สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.22 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนศิลป์ (ด้านการใช้งาน)

รายการประเมิน	N=60		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในงานประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรม	4.20	0.58	มาก	3
2. มีสีสันและทำให้งานประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมีความน่าสนใจ	4.28	0.52	มาก	1
3. สามารถนำไปใช้ในสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.05	0.75	มาก	8

4. ทำให้มีทางเลือกในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น	4.18	0.70	มาก	4
5. สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลาย รูปแบบ	4.22	0.78	มาก	2
6. มีรูปแบบในการใช้งานให้เลือกได้หลายลักษณะ	3.98	0.70	มาก	9
7. มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้งาน	4.08	0.65	มาก	7
8. มีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน	4.13	0.70	มาก	6
9. มีความสมบูรณ์ ความถูกต้อง	4.15	0.63	มาก	5
ค่าเฉลี่ย	4.14	0.67	มาก	

จากตารางที่ 4.22 พบว่าความคิดเห็นของชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขคณิตแบบลาวโซ่งด้านการใช้งาน ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.14$, $\sigma = 0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ มีสีสันและทำให้งานประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรม มีความน่าสนใจ สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลายรูปแบบ และมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในงานประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรม โดยมี รูปแบบในการใช้งานให้เลือกได้หลายลักษณะ สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.23 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นในภาพรวมของชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขคณิตแบบลาวโซ่ง

รายการประเมิน	N=60		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. ด้านความงาม (เอกลักษณ์)	4.29	0.66	มาก	1
2. ด้านการใช้งาน	4.14	0.67	มาก	2
ค่าเฉลี่ย	4.20	0.67	มาก	

ตารางที่ 4.23 พบว่าความคิดเห็นความคิดเห็นในภาพรวมของชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขคณิตแบบลาวโซ่งของผู้ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขคณิตแบบลาวโซ่ง มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.20$ $\sigma = 0.67$) พบว่ารายการที่มีการปฏิบัติสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) อันดับ 2 ได้แก่ ด้านการใช้งาน ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่าง 2 หน่วยงานราชการในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 4.24 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของหน่วยงานราชการในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์)

รายการประเมิน	N=60		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากรูปแบบอักษรไทยทั่วไป	4.40	0.75	มาก	1
2. สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาวโซ่ง	4.25	0.55	มาก	2
3. สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง	4.20	0.62	มาก	3
4. ความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของตัวอักษร	4.00	0.73	มาก	5
5. มีรูปแบบของความร่วมสมัย	4.05	0.60	มาก	4
ค่าเฉลี่ย	4.18	0.65	มาก	

จากตารางที่ 4.24 พบว่าความคิดเห็นของหน่วยงานราชการในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากรูปแบบอักษรไทยทั่วไป สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาวโซ่ง และสามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง โดยมีความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของตัวอักษรสูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.25 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของหน่วยงานราชการในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง (ด้านการใช้งาน)

รายการประเมิน	N=60		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีประสิทธิภาพในการสื่อสารตามแนวคิดของนักออกแบบ	4.15	0.75	มาก	4
2. สามารถสื่อความหมายได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน	4.15	0.67	มาก	3
3. มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค	4.20	0.77	มาก	7
4. สามารถนำไปดัดแปลง หรือแก้ไขเพื่อใช้ในสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.00	0.56	มาก	8

5. ทำให้มีทางเลือกในการใช้ตัวอักษรในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น	4.40	0.55	มาก	1
6. สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลายรูปแบบ	4.40	0.68	มาก	2
7. สามารถนำไปย่อ-ขยาย หรือนำไปใช้ในลักษณะสีเดียวได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.20	0.62	มาก	6
8. มีรูปแบบในการใช้งานให้เลือกได้หลากหลายลักษณะ	3.80	0.52	มาก	9
9. มีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน	4.15	0.75	มาก	4
ค่าเฉลี่ย	4.16	0.66	มาก	

จากตารางที่ 4.25 พบว่าความคิดเห็นของหน่วยงานราชการในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ด้านการใช้งาน ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ ทำให้มีทางเลือกในการใช้ตัวอักษรในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลายรูปแบบ และสามารถสื่อความหมายได้อย่างรวดเร็ว และชัดเจน โดยมีรูปแบบในการใช้งานให้เลือกได้หลากหลายลักษณะ สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.26 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นในภาพรวมของหน่วยงานราชการ ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง

รายการประเมิน	N=60		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. ด้านความงาม (เอกลักษณ์)	4.18	0.65	มาก	1
2. ด้านการใช้งาน	4.16	0.65	มาก	2
ค่าเฉลี่ย	4.17	0.65	มาก	

ตารางที่ 4.26 พบว่าความคิดเห็นในภาพรวมของหน่วยงานราชการในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ผู้ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.17$, $\sigma = 0.65$) พบว่ารายการที่มีการปฏิบัติสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) อันดับ 2 ได้แก่ ด้านการใช้งาน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.27 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของหน่วยงานราชการในเขตพื้นที่ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนศิลป์แบบลาวโซ่ง ด้าน ความงาม (เอกลักษณ์)

รายการประเมิน	N=60		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากภาพสำเร็จรูปทั่วไป	4.20	0.77	มาก	3
2. สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของ ชาวลาวโซ่ง	4.15	0.67	มาก	4
3. สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง	4.30	0.57	มาก	1
4. ความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและ รูปทรงของภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนศิลป์	4.20	0.70	มาก	2
5. มีรูปแบบของความร่วมสมัย	4.10	0.64	มาก	5
ค่าเฉลี่ย	4.19	0.67	มาก	

จากตารางที่ 4.27 พบว่าความคิดเห็นของหน่วยงานราชการในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนศิลป์แบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.19$, $\sigma = 0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง ความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนศิลป์ และมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากภาพสำเร็จรูปทั่วไป โดยมีรูปแบบของความร่วมสมัย สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.28 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของหน่วยงานราชการในเขตพื้นที่ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนศิลป์ (ด้านการใช้งาน)

รายการประเมิน	N=60		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในงานประชาสัมพันธ์ เชิงวัฒนธรรม	4.20	0.62	มาก	3
2. มีสีสันและทำให้งานประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมี ความน่าสนใจ	4.20	0.52	มาก	1
3. สามารถนำไปใช้ในสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภท อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.95	0.60	มาก	8

4. ทำให้มีทางเลือกในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น	4.20	0.52	มาก	4
5. สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลาย รูปแบบ	4.15	0.75	มาก	2
6. มีรูปแบบในการใช้งานให้เลือกได้หลายลักษณะ	4.05	0.60	มาก	8
7. มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้งาน	4.10	0.64	มาก	7
8. มีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน	4.15	0.59	มาก	5
9. มีความสมบูรณ์ ความถูกต้อง	4.25	0.55	มาก	1
ค่าเฉลี่ย	4.19	0.60	มาก	

จากตารางที่ 4.28 พบว่าความคิดเห็นของหน่วยงานราชการในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง ด้านการใช้งาน ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.19$, $\sigma = 0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ มีความสมบูรณ์ ความถูกต้อง อันดับ 2 มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ทำให้มีทางเลือกในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น มีสีสันและทำให้งานประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมีความน่าสนใจ โดยสามารถนำไปใช้ในสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นในภาพรวมของหน่วยงานราชการในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง

รายการประเมิน	N=60		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. ด้านความงาม (เอกลักษณ์)	4.19	0.67	มาก	1
2. ด้านการใช้งาน	4.14	0.60	มาก	2
ค่าเฉลี่ย	4.16	0.62	มาก	

ตารางที่ 4.29 พบว่าความคิดเห็นความคิดเห็นในภาพรวมของหน่วยงานราชการในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.62$) พบว่ารายการที่มีการปฏิบัติสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) อันดับ 2 ได้แก่ ด้านการใช้งาน ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่าง 3 ผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 4.30 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์)

รายการประเมิน	N=30		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากรูปแบบอักษรไทยทั่วไป	4.07	0.58	มาก	4
2. สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาวโซ่ง	4.53	0.51	มาก	1
3. สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง	4.30	0.60	มาก	3
4. ความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของตัวอักษร	4.30	0.60	มาก	3
5. มีรูปแบบของความร่วมสมัย	4.33	0.71	มาก	2
ค่าเฉลี่ย	4.31	0.60	มาก	

จากตารางที่ 4.30 พบว่าความคิดเห็นของผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.31$, $\sigma = 0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสม สูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาวโซ่ง มีรูปแบบของความร่วมสมัย สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง และความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของตัวอักษร โดยมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากรูปแบบอักษรไทยทั่วไป สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.31 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านการออกแบบสื่อ เขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง (ด้านการใช้งาน)

รายการประเมิน	N=30		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีประสิทธิภาพในการสื่อสารตามแนวคิดของนักออกแบบ	4.20	0.66	มาก	3
2. สามารถสื่อความหมายได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน	4.07	0.45	มาก	8
3. มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค	4.07	0.74	มาก	9

4. สามารถนำไปดัดแปลง หรือแก้ไขเพื่อใช้ในสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.30	0.60	มาก	1
5. ทำให้มีทางเลือกในการใช้ตัวอักษรในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น	4.30	0.75	มาก	2
6. สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลายรูปแบบ	4.17	0.53	มาก	4
7. สามารถนำไปย่อ-ขยาย หรือนำไปใช้ในลักษณะสีเดียวได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.10	0.71	มาก	7
8. มีรูปแบบในการใช้งานให้เลือกได้หลากหลายลักษณะ	4.10	0.55	มาก	6
9. มีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน	4.13	0.63	มาก	5
ค่าเฉลี่ย	4.16	0.62	มาก	

จากตารางที่ 4.31 พบว่าความคิดเห็นของผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ด้านการใช้งานในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ สามารถนำไปดัดแปลง หรือแก้ไขเพื่อใช้ในสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีทางเลือกในการใช้ตัวอักษรในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น และมีประสิทธิภาพในการสื่อสารตามแนวคิดของนักออกแบบ โดยมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.32 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นในภาพรวมของผู้ประกอบการด้านการออกแบบสื่อ เขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง

รายการประเมิน	N=30		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. ด้านความงาม (เอกลักษณ์)	4.31	0.60	มาก	1
2. ด้านการใช้งาน	4.16	0.62	มาก	2
ค่าเฉลี่ย	4.21	0.62	มาก	

ตารางที่ 4.32 พบว่าความคิดเห็นของผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ในภาพรวมของผู้ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.21$, $\sigma = 0.62$) พบว่ารายการที่มีการปฏิบัติสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) อันดับ 2 ได้แก่ ด้านการใช้งาน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.33 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์)

รายการประเมิน	N=30		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากภาพสำเร็จรูปทั่วไป	4.13	0.68	มาก	5
2. สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่น ของชาวลาวโซ่ง	4.57	0.57	มาก	1
3. สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง	4.30	0.65	มาก	3
4. ความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและ รูปทรงของภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์	4.40	0.62	มาก	2
5. มีรูปแบบของความร่วมสมัย	4.13	0.63	มาก	4
ค่าเฉลี่ย	4.31	0.63	มาก	

จากตารางที่ 4.33 พบว่าความคิดเห็นของผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.31$, $\sigma = 0.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาวโซ่ง ความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์ และสามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง โดยมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากภาพสำเร็จรูปทั่วไป สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.34 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง (ด้านการใช้งาน)

รายการประเมิน	N=30		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในงานประชาสัมพันธ์ เชิงวัฒนธรรม	4.40	0.56	มาก	2
2. มีสีสันและทำให้งานประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรม มีความน่าสนใจ	4.27	0.64	มาก	6
3. สามารถนำไปใช้ในสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภท อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.33	0.61	มาก	4

4. ทำให้มีทางเลือกในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น	4.43	0.50	มาก	1
5. สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลาย รูปแบบ	4.37	0.61	มาก	3
6. มีรูปแบบในการใช้งานให้เลือกได้หลายลักษณะ	4.27	0.64	มาก	6
7. มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้งาน	4.27	0.69	มาก	8
8. มีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน	4.27	0.74	มาก	9
9. มีความสมบูรณ์ ความถูกต้อง	4.30	0.70	มาก	5
ค่าเฉลี่ย	4.32	0.63	มาก	

จากตารางที่ 4.34 พบว่าความคิดเห็นของผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง ด้านการใช้งาน ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$, $\sigma = 0.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า รายการที่มีความเหมาะสมสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ ทำให้มีทางเลือกในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในงานประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรม และสามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลายรูปแบบ โดยมีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.35 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวมของผู้ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง

รายการประเมิน	N=30		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. ด้านความงาม (เอกลักษณ์)	4.31	0.63	มาก	2
2. ด้านการใช้งาน	4.32	0.63	มาก	1
ค่าเฉลี่ย	4.32	0.63	มาก	

ตารางที่ 4.35 พบว่าความคิดเห็นความคิดเห็นในภาพรวมของผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง ผู้ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu=4.16$, $\sigma=0.62$) พบว่ารายการที่มีการปฏิบัติสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านการใช้งาน อันดับ 2 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่าง 4 นักศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 4.36 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ผู้ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์)

รายการประเมิน	N=40		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากรูปแบบอักษรไทยทั่วไป	4.23	0.62	มาก	2
2. สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาวโซ่ง	4.48	0.55	มาก	1
3. สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง	4.15	0.62	มาก	4
4. ความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของตัวอักษร	4.10	0.67	มาก	5
5. มีรูปแบบของความร่วมสมัย	4.20	0.69	มาก	3
ค่าเฉลี่ย	4.23	0.63	มาก	

จากตารางที่ 4.36 พบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสม สูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาวโซ่งมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากรูปแบบอักษรไทยทั่วไป และมีรูปแบบของความร่วมสมัย โดยมีความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของตัวอักษร สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.37 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง (ด้านการใช้งาน)

รายการประเมิน	N=40		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีประสิทธิภาพในการสื่อสารตามแนวคิดของนักออกแบบ	4.15	0.62	มาก	5
2. สามารถสื่อความหมายได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน	3.83	0.50	มาก	9
3. มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค	4.05	0.78	มาก	7
4. สามารถนำไปดัดแปลง หรือแก้ไขเพื่อใช้ในสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.25	0.71	มาก	2
5. ทำให้มีทางเลือกในการใช้ตัวอักษรในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น	4.43	0.55	มาก	1

6. สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลายรูปแบบ	4.18	0.55	มาก	3
7. สามารถนำไปย่อ-ขยาย หรือนำไปใช้ในลักษณะสีเดียวได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.18	0.68	มาก	4
8. มีรูปแบบในการใช้งานให้เลือกได้หลากหลายลักษณะ	4.03	0.48	มาก	8
9. มีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน	4.10	0.59	มาก	6
ค่าเฉลี่ย	4.13	0.61	มาก	

จากตารางที่ 4.37 พบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่งด้านการใช้งานในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.13$, $\sigma = 0.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ ทำให้มีทางเลือกในการใช้ตัวอักษรในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น สามารถนำไปดัดแปลงหรือแก้ไขเพื่อใช้ในสื่อ เพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ . สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลาย โดยมีความสามารถสื่อความหมายได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.38 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ในภาพรวมของผู้ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง

รายการประเมิน	N=40		ระดับความคิดเห็นเหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. ด้านความงาม (เอกลักษณ์)	4.23	0.63	มาก	1
2. ด้านการใช้งาน	4.13	0.61	มาก	2
ค่าเฉลี่ย	4.17	0.62	มาก	

ตารางที่ 4.38 พบว่าความคิดเห็นในภาพรวมของนักศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.17$, $\sigma = 0.62$) พบว่ารายการที่มีการปฏิบัติสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) อันดับ 2 ได้แก่ ด้านการใช้งานตามลำดับ

ตารางที่ 4.39 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนส์ศิลป์แบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์)

รายการประเมิน	N=40		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากภาพสำเร็จรูปทั่วไป	4.20	0.69	มาก	4
2. สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาวโซ่ง	4.43	0.64	มาก	1
3. สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง	4.28	0.64	มาก	2
4. ความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนส์ศิลป์	4.25	0.67	มาก	3
5. มีรูปแบบของความร่วมสมัย	4.08	0.66	มาก	5
ค่าเฉลี่ย	4.25	0.63	มาก	

จากตารางที่ 4.39 พบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนส์ศิลป์แบบลาวโซ่ง ด้านความงาม (เอกลักษณ์) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาวโซ่ง สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง และความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนส์ศิลป์ โดยมีรูปแบบของความร่วมสมัย สูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.40 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลนส์ศิลป์แบบลาวโซ่ง ด้านการใช้งาน

รายการประเมิน	N=40		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในงานประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรม	4.23	0.73	มาก	4
2. มีสีสันและทำให้งานประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมีความน่าสนใจ	4.18	0.68	มาก	6
3. สามารถนำไปใช้ในสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.13	0.72	มาก	9

4. ทำให้มีทางเลือกในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น	4.33	0.53	มาก	1
5. สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้ หลายรูปแบบ	4.20	0.69	มาก มาก	5
6. มีรูปแบบในการใช้งานให้เลือกได้หลายลักษณะ	4.15	0.66		8
7. มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้งาน	4.18	0.75	มาก	7
8. มีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน	4.23	0.66	มาก	3
9. มีความสมบูรณ์ ความถูกต้อง	4.30	0.61	มาก	2
ค่าเฉลี่ย	4.21	0.67	มาก	

จากตารางที่ 4.40 พบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขคณิตแบบลาวโซ่ง ด้านการใช้งาน ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.21$, $\sigma = 0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายการที่มีความเหมาะสมสูงเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ ทำให้มีทางเลือกในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น มีความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และมีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน โดยมีสามารถนำไปใช้ในสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.41 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวมที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขคณิตแบบลาวโซ่ง

รายการประเมิน	N=40		ระดับ ความคิดเห็น เหมาะสม	อันดับ
	μ	σ		
1. ด้านความงาม (เอกลักษณ์)	4.25	0.66	มาก	2
2. ด้านการใช้งาน	4.21	0.67	มาก	1
ค่าเฉลี่ย	4.22	0.66	มาก	

ตารางที่ 4.41 พบว่าความคิดเห็นโดยภาพรวมของนักศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขคณิตแบบลาวโซ่ง มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.66$) พบว่ารายการที่มีการปฏิบัติสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านการใช้งาน อันดับ 2 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบประเด็นต่างๆ ที่น่าสนใจ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบและกระบวนการของการออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปที่ต้องการสื่อสารเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมลาวโซ่ง อันมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาถึงกระบวนการออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปที่สื่อถึงศิลปวัฒนธรรมของชาวลาวโซ่ง และศึกษาเจตคติของผู้ใช้งานตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปดังกล่าว โดยใช้กลุ่มประชากรในการศึกษา 4 กลุ่ม คือ กลุ่มประชากรที่ 1 คือ ชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มประชากรที่ 2 คือ หน่วยงานราชการในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มประชากรที่ 3 คือ ผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี และ กลุ่มประชากรที่ 4 คือ นักศึกษาในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้แก่ 1) เพื่อศึกษา ขั้นตอนในการออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปเชิงวัฒนธรรมในงานศิลปกรรมแบบลาวโซ่ง 2) เพื่อวิเคราะห์หารูปแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปแบบลาวโซ่ง สำหรับใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณี 3) เพื่อศึกษาถึงการรับรู้ (perception) การใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่งในสื่อสิ่งพิมพ์ จากผลการศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ภาพรวมความคิดเห็นของ 4 กลุ่มประชากรจำนวน 150 คน ในการทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu=4.17$ $\sigma=0.65$) โดยพบว่ารายการที่มีการประเมินผลสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) อันดับ 2 ได้แก่ ด้านการใช้งานตามลำดับ

และภาพรวมความคิดเห็นของ 4 กลุ่มประชากรจำนวน 150 คน ในการทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu=4.22$ $\sigma=0.65$) โดยพบว่ารายการที่มีการประเมินผลสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) อันดับ 2 ได้แก่ ด้านการใช้งาน ตามลำดับ

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานงานวิจัย จำนวน 2 ข้อดังนี้

1. ผู้ผลิตสื่อและนักออกแบบเลขศิลป์สามารถนำผลงานออกแบบจากการวิจัยไปใช้เพื่อสื่อถึงศิลปวัฒนธรรมลาวโซ่งได้อย่างหลากหลายและสะดวกยิ่งขึ้น

ผู้ผลิตสื่อ นักออกแบบเลขศิลป์และผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ให้ความคิดเห็นในเรื่องการใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu=4.21$ $\sigma=0.62$) พบว่า

รายการที่มีการประเมินผลสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) อันดับ 2 ได้แก่ ด้านการใช้งานตามลำดับ ดังนั้นจึงสามารถสรุปผลการประเมินโดยรวมได้ว่า ตัวอักษรสามารถถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมได้ดี สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมลาวโซ่งได้

และพบว่าความคิดเห็นของผู้ผลิตสื่อ นักออกแบบเลขศิลป์และผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง ให้ความคิดเห็นในเรื่องการนำไปประยุกต์ใช้งานได้มาก โดยมีผลการประเมิน ($\mu=4.16$ $\sigma=0.62$) โดยพบว่ารายการที่มีการประเมินสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านการใช้งาน อันดับ 2 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) ตามลำดับ

2. กลุ่มประชากรที่กำหนด มีเจตคติต่อการใช้งานตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปเชิงวัฒนธรรมในงานศิลปกรรมแบบลาวโซ่ง อยู่ในระดับดี

จากการนำผลการวิจัยไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่กำหนดจำนวน 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มประชากรที่ 1 ชาวลาวโซ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี เรื่องตัวอักษร พบว่าให้ความคิดเห็นในการทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu=4.14$ $\sigma=0.67$) พบว่ารายการที่มีการประเมินสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) อันดับ 2 ได้แก่ ด้านการใช้งานตามลำดับ ซึ่งน่าจะแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของเนื้อหา รูปแบบทางวัฒนธรรมมากกว่าการใช้งานตัวอักษร

เรื่องภาพสำเร็จรูป พบว่าความคิดเห็นในการทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง มีทิศทางไปในทิศทางเดียวกับเรื่องตัวอักษร คือ ให้ความสำคัญของเนื้อหา รูปแบบทางวัฒนธรรมมากกว่าการใช้งานตัวอักษร โดยให้คะแนนเหมาะสมในระดับมาก ($\mu=4.20$ $\sigma=0.67$) พบว่ารายการที่มีการประเมินสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) อันดับ 2 ได้แก่ ด้านการใช้งาน ตามลำดับ

กลุ่มประชากรที่ 2 หน่วยงานราชการในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

เรื่องตัวอักษร พบว่าความคิดเห็นในภาพรวมของหน่วยงานราชการในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง พบว่าให้คะแนนเหมาะสมในระดับมาก ($\mu=4.17$ $\sigma=0.65$) พบว่ารายการที่มีการประเมินสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) อันดับ 2 ได้แก่ ด้านการใช้งานตามลำดับ

เรื่องภาพสำเร็จรูป พบว่าความคิดเห็นในการทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง มีทิศทางไปในทิศทางเดียวกับเรื่องตัวอักษร คือ ให้ความสำคัญของเนื้อหา รูปแบบทางวัฒนธรรมมากกว่าการใช้งานตัวอักษร โดยพบว่าให้คะแนนเหมาะสมในระดับมาก ($\mu=4.16$ $\sigma=0.62$) รายการที่มีการประเมินสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) อันดับ 2 ได้แก่ ด้านการใช้งานตามลำดับ

กลุ่มประชากรที่ 3 ผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

ให้ความคิดเห็นในเรื่องการใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง ว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu=4.21$ $\sigma=0.62$) พบว่ารายการที่มีการประเมินผลสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) อันดับ 2 ได้แก่ ด้านการใช้งานตามลำดับ ดังนั้นจึงสามารถสรุปผลการประเมินได้ว่า ใน

เรื่องตัวอักษรผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับเรื่องเอกลักษณ์ ลักษณะทางวัฒนธรรมมากกว่ารูปแบบการใช้งานตัวอักษร

และพบว่าความคิดเห็นของผู้ผลิตสื่อ นักออกแบบเลขศิลป์และผู้ประกอบการทางด้านการออกแบบสื่อ ที่ทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง พบว่ากลับกันคือให้ความสำคัญในเรื่องการประยุกต์ใช้งานมากกว่า เอกลักษณ์ โดยมีผลการประเมิน ($\mu=4.16$ $\sigma=0.62$) โดยพบว่ารายการที่มีการประเมินสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านการใช้งาน อันดับ 2 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) ตามลำดับ

กลุ่มประชากรที่ 4 นักศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

พบว่าความคิดเห็นในภาพรวมของกลุ่มประชากรที่ทดลองใช้ตัวอักษรแบบลาวโซ่ง มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu=4.17$ $\sigma=0.62$) พบว่ารายการที่มีการประเมินสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) อันดับ 2 ได้แก่ ด้านการใช้งานตามลำดับ

และพบว่าความคิดเห็นของกลุ่มประชากร จากการทดลองใช้ภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง ให้ความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu=4.22$ $\sigma=0.66$) พบว่ารายการที่มีการประเมินสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านการใช้งาน อันดับ 2 ได้แก่ ด้านความงาม (เอกลักษณ์) ตามลำดับ

จากผลการวิจัยที่ได้รับโดยรวมสอดคล้องกับงานวิจัยในลักษณะใกล้เคียงกันของ พบว่าความรู้พื้นฐานของแต่ละกลุ่มประชากรที่กำหนด ในเรื่องของวัฒนธรรมประเพณีของชาวลาวโซ่ง พื้นฐานความรู้เรื่องการออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปที่แตกต่างกันมาก ผู้วิจัยจะได้รับข้อมูลตามลักษณะการให้ความสำคัญที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มชาวลาวโซ่ง เมื่อพูดถึงตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปก็จะให้ความสำคัญกับเรื่องราวของวัฒนธรรมประเพณีที่ถ่ายทอดออกมาอย่างชัดเจน ซึ่งจะแตกต่างกับกลุ่มผู้ประกอบการที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของภาพสำเร็จรูปที่ผู้ประกอบการจะให้ความสำคัญกับการประยุกต์ การนำไปใช้งานเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. สามารถนำผลการวิจัย ผลการออกแบบไปพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอเรื่องราวทางวัฒนธรรม
2. นำกระบวนการและขั้นตอนในการศึกษาค้นคว้า ไปปรับใช้กับงานออกแบบในลักษณะต่างๆ ที่ต้องการสอดแทรกเรื่องราวทางวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้ออกแบบควรตั้งวัตถุประสงค์ในการใช้งานให้ชัดเจน เช่น ออกแบบตัวอักษรเพื่อนำไปใช้เป็นตัวอักษรหลัก หรือตัวอักษรประดิษฐ์ ถ้าต้องการออกแบบเพื่อเป็นตัวอักษรหลักเพื่อการใช้งานควรเน้นในเรื่องการออกแบบเพื่อการใช้งานเป็นหลัก เช่น สามารถใช้ตัวอักษรได้ในหลากหลายขนาด น้ำหนัก มีตัวอักษรครบถ้วนทั้งสระและพยัญชนะ สามารถเรียงพิมพ์ตัวอักษรในโปรแกรมสำเร็จรูป

และใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้ามีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นตัวอักษรพาดหัว เป็นตัวประดิษฐ์เพื่อ
งานงานหนึ่ง ผู้ออกแบบก็สามารถเน้นในเรื่องราวของการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีให้เห็นอย่าง
ชัดเจนในรูปแบบ โครงสร้างของตัวอักษร

2. ผู้ออกแบบควรมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะด้าน เช่น ศึกษาในเรื่องของลวดลายผ้าแบบโบราณหรือ
แบบร่วมสมัย หรือมุ่งศึกษาเฉพาะศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นต้น เพราะจะสามารถศึกษาได้ในเชิงลึก
และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานออกแบบในด้านอื่นได้อีกมากมาย

บรรณานุกรม

- ขาม จาตุรงค์กุล. (2545). *การออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขคณิตอีสาน*.
วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาคริต อนันทรารวัน. (2521). *ระบบหน่วยเสียงในภาษาไทยคำ หมู่บ้านป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว
อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ธีรวัฒน์ พจน์วิบูลศิริ. (2540). *การเลือกใช้ตัวอักษรสำหรับงานออกแบบกราฟิก*. วารสารศิลปกรรม.
6(11), 46-61.
- นุกูล ชมภูนิช. (2538). *ประเพณีชาวไทยโซ่งหมู่บ้านเกาะแรด*. กรุงเทพมหานคร: เพชรเกษมการพิมพ์.
- นิพนธ์ เสนาพิทักษ์. (2523). *ผู้ไทยโซ่ง สาส์นผู้ไทยคณะกรรมการชมรมไทยโซ่ง*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์อักษรพิทยา.
- บุญเสริม ดินตะสุวรรณ. (2545). *ศึกษาผ้าและเครื่องนุ่งห่มของชาวไทยทรงดำ ตำบลหนองปรัง
อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประชิด ทิณบุตร. (2530). *การออกแบบกราฟิก*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ปราโมทย์ แสงพลสิทธิ์. (2540). *การออกแบบนิเทศศิลป์ 1*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เอกสารตำรา
สำนักกิจการพิเศษ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- พาสนา ตันทลักษ์ณ์. (2522). *หลักศิลปะและการออกแบบ*. กรุงเทพมหานคร: เทพพิทักษ์การพิมพ์.
- ม.ศรีบุษรา (นามแฝง). (2530). *ไทยดำรำพัน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- มานิช กองกันนั. (2538). *ศิลปะการออกแบบ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- มณีนีรัตน์ ท่วมเจริญ. (2518). *พิธีเสนเรือนของโซ่ง ศิลปะและโบราณคดีในประเทศไทย*. 1(2), 28-31.
- ราชบัณฑิตยสถาน. *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2493*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพมหานคร:
ห้างหุ้นส่วนจำกัด นนทชัย.
- วิจิตรวาทการ, หลวง. (2499). *งานค้นคว้าเรื่องชนชาติไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ตำรวจ.
- วัฒน์ จุฑะวิภาต. (2527). *การออกแบบ*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สารมวลชน จำกัด.
- ศิตพันธุ์ คันธา. (2550). *การออกแบบตัวอักษรตัวพิมพ์ที่เป็นแบบอักษรไทยล้านนา*. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อศิลปะและการออกแบบสื่อ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริพรรณ ปีเตอร์. (2549). *การออกแบบกราฟิก*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สกนธ์ ภู่งามดี. (2547). *พื้นฐานการออกแบบกราฟิก*. กรุงเทพมหานคร: บิ๊ก พอยท์.
- สมคิด หงษ์สุวรรณ. (2546). *การออกแบบประดิษฐ์อักษร ไทย-อังกฤษ*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
สำนักพิมพ์วาดศิลป์ จำกัด.

- สมชาย สหวิศิษฐ์. (2542). *การศึกษาเปรียบเทียบความชอบรูปแบบและขนาดของตัวอักษรเฉพาะส่วนที่เป็นเนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับปริญญาตรีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ*. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรบัณฑิตสาขาสหวิทยาการ สาขาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. (2540). *สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- สมพันธ์ สุขวงศ์. (2506). *ไทยทรงดำ*. วารสารเพชรบุรี. 3, 7-20.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2547). *ชาติพันธุ์สุวรรณภูมิ บรรพชนคนไทยในอุษาคเนย์*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สุเทพ โลหะจรรยา. (2548). *วิทยานิพนธ์เรื่องพัฒนาการของงานออกแบบเลขศิลป์สำหรับหัว
คอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ*. วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุทัศน์ ปาลมะ. (2548). *การออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์ล้านนา*.
วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุนันท์ อุดมเวช. (2537). *แนะนำศูนย์ศิลปวัฒนธรรมและศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี*.
สถาบันราชภัฏเพชรบุรี. จังหวัดเพชรบุรี: โรงพิมพ์เพชรภูมิการพิมพ์.
- สุมิตร ปิตพัฒน์, บัณฑกร อ่อนคำ และพูนสุข ธรรมภิรมย์. (2521). *ลาวโซ่ง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สิริ พึ่งเดช (สุลี นามแฝง). (2519). *ประวัติลัทธิของผู้ไทซ่งดำ*. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- เสฐียรโกเศศ. (2509). *รู้ไว้*. พระนคร: สำนักพิมพ์คลังวิทยา.
- องค์ บรรจุน. (2553). *สยามหลากหลายพันธุ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- อรพินท์ บุษชะ. (2533). *ประเพณี-วัฒนธรรมไทยทรงดำ*. จังหวัดเพชรบุรี: ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียน
เขาย้อยพิทยาคม.
- อัญชลี บุรณะสิงห์. (2531). *วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาไทย*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนา
ชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัญชนา พานิช. (2537). *คำลงท้ายในภาษาลาวโซ่ง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

Ambrose, G. (2009). *The Fundamentals of Graphic Design*. Singapore: AVA
Publishing SA.

Cam, C. (1992). *Studying of Vietnamese Thai's Script: Its Comparison with the
Script of Thailand*. In *pan Asiatic Linguistics: Proceeding of the Third
International Symposium on Language and Linguistics*. Bangkok:
Chulalongkorn University Printing House.

- Crow, W. C. (1986). *Communication Graphics*. The United States of America: Prentice-Hall.
- Diller, Anthony V.N. (1991). *Sukhothai Superscript : Tone Mark or Vowel Sign?*. Paper Presented at the XXIV International Conference on Sino-Tibetan Languages and Linguistics: Ramkhamhaeng and Chiangmai University.
- Gedney, W. (1964). *A Comparative Sketch of White, Black and Red Tai*. The Social Science Review. 1, 1-47.
- Hartmann, John. (1980). *F.A Model fot the Alignment of Dialects in Southwestern Tai*. Journal of the Siam Society. 68, 72-86.
- Lebar, Frank M. and Other. (1964). *Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia*. New Haven: Human Relations Area File Press.
- Li, F. K. (1960). *Classfficationn by Vocabulary: Tai Dialects*. Anthropological Linguistics.
- Paul, M. L. (2000). *Visual Communication*. The United States of America: Wadsworth.
- William, R. (1994), *The Non-Designer's Design Book*. The United States of America: New York.

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เฉพาะด้าน 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มนักวิชาการทางศิลปวัฒนธรรมลาวโซ่ง หรือกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวลาวโซ่ง มีรายนาม ดังนี้

1.1 นายกฤตวรรณ เพชรดำดี

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกลางบ้านดอน อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

1.2 นายอัศววัฒน์ บุญสูงเพชร

ประธานสภาวัฒนธรรมไทยทรงดำ ตำบลบ้านดอน อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

1.3 นางไกร มั่นเพชร

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องลายผ้าไทยทรงดำ อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ มีรายนาม ดังนี้

2.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐไท พรเจริญ

อาจารย์ภาควิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2.2 ดร.ยอดขวัญ สวัสดิ์

อาจารย์ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ญัฐวุฒิ สีมันตร

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะดิจิทัลอาร์ต มหาวิทยาลัยรังสิต

3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบตัวอักษรและสื่อสัญลักษณ์ มีรายนาม ดังนี้

3.1 ดร.วิสิทธิ์ โพธิวัฒน์

ประธานสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ

3.2 อาจารย์ไพโรจน์ ธีระประภา

อาจารย์พิเศษ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ข
แบบประเมิน
การออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง

แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

เรื่อง การออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง

คำชี้แจง

1. ชุดแบบประเมิน การออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และนำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปใช้ในการปรับปรุงการออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. แบบประเมินชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

แบบประเมินที่ 1 แบบประเมิน การออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่ง

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

ความคิดเห็นด้านความงาม (เอกลักษณ์)

ความคิดเห็นด้านการใช้งาน

ความคิดเห็นด้านการตลาด

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินที่ 2 แบบประเมิน การออกแบบภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

ความคิดเห็นด้านความงาม (เอกลักษณ์)

ความคิดเห็นด้านการใช้งาน

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. ค่าระดับความเห็นในแบบประเมินนี้มี 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

ค่าระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ค่าระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ค่าระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ตารางแบบประเมิน ข-1 แบบประเมินการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่ง

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่ง

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านความงาม (เอกลักษณ์)					
1. มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากรูปแบบอักษรไทยทั่วไป					
2. สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาวโซ่ง					
3. สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง					
4. ความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของตัวอักษร					
5. มีรูปแบบของความร่วมสมัย					
ด้านการใช้งาน					
1. มีประสิทธิภาพในการสื่อสารตามแนวคิดของนักออกแบบ					
2. สามารถสื่อความหมายได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน					
3. มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค					
4. สามารถนำไปดัดแปลง หรือแก้ไขเพื่อใช้ในสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
5. ทำให้มีทางเลือกในการใช้ตัวอักษรในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น					
6. สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลายรูปแบบ					
7. สามารถนำไปย่อ-ขยาย หรือนำไปใช้ในลักษณะสีเดียวได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
8. มีรูปแบบในการใช้งานให้เลือกได้หลากหลายลักษณะ					
9. มีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน					
ด้านการตลาด					
1. มีโอกาสในการนำไปใช้งานได้อย่างหลากหลาย					

2. เป็นที่นิยมและต้องการของนักออกแบบกราฟิก					
3. ส่งเสริมภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม					
4. สามารถนำไปเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
5. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่หลากหลาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่ง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตารางแบบประเมิน ข-2 แบบประเมินการออกแบบภาพสำเร็จรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกแบบภาพสำเร็จรูปแบบเลขศิลป์
กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านความงาม (เอกลักษณ์)					
1. มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากภาพสำเร็จรูปทั่วไป					
2. สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาโว้ง					
3. สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาโว้ง					
4. ความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์					
5. มีรูปแบบของความร่วมสมัย					
ด้านการใช้งาน					
1. มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในงานประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรม					
2. มีสีสันและทำให้งานประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมีความน่าสนใจ					
3. สามารถนำไปใช้ในสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
4. ทำให้มีทางเลือกในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น					
5. สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลายรูปแบบ					
6. มีรูปแบบในการใช้งานให้เลือกได้หลายลักษณะ					
7. มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้งาน					
8. มีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน					
9. มีความสมบูรณ์ ความถูกต้อง					
ด้านการตลาด					
1. มีโอกาสในการนำไปใช้งานได้อย่างหลากหลาย					

2. เป็นที่นิยมและต้องการของนักออกแบบกราฟิก					
3. ส่งเสริมภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม					
4. สามารถนำไปเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
5. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่หลากหลาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกแบบภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์แบบลาวโซ่ง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบประเมิน
เพื่อศึกษาเจตคติของผู้ทดลองใช้ตัวอักษรและภาพสำเร็จรูป
ในรูปแบบเลขนศิลป์แบบลาวโซ่ง

คำชี้แจง

1. แบบประเมินเจตคติของผู้ทดลองใช้ที่มีต่อตัวอักษรและภาพสำเร็จรูป ชุดนี้มีวัตถุประสงค์ในการรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขนศิลป์แบบลาวโซ่ง

2. แบบประเมินชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

แบบประเมินที่ 1 เพื่อศึกษาเจตคติ เรื่อง การออกแบบตัวอักษร แบบลาวโซ่ง

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้ทดลองใช้ ประกอบด้วย

ความคิดเห็นด้านความงาม (เอกลักษณ์)

ความคิดเห็นด้านการใช้งาน

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

แบบประเมินที่ 2 เพื่อศึกษาเจตคติ เรื่อง การออกแบบภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขนศิลป์ แบบลาวโซ่ง

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้ทดลองใช้ ประกอบด้วย

ความคิดเห็นด้านความงาม (เอกลักษณ์)

ความคิดเห็นด้านการใช้งาน

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. ค่าระดับเจตคติในแบบประเมินนี้มี 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

ค่าระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ค่าระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ค่าระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

4. ให้ผู้ทดลองใช้ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือให้ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ทดลองใช้

ตารางแบบประเมิน ข-3 เพื่อศึกษาเจตคติ เรื่อง การออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่ง

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้ทดลองใช้เกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่ง

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านความงาม (เอกลักษณ์)					
1. มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากรูปแบบอักษรไทยทั่วไป					
2. สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของชาวลาวโซ่ง					
3. สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง					
4. ความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรงของตัวอักษร					
5. มีรูปแบบของความร่วมสมัย					
ด้านการใช้งาน					
1. มีประสิทธิภาพในการสื่อสารตามแนวคิดของนักออกแบบ					
2. สามารถสื่อความหมายได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน					
3. มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค					
4. สามารถนำไปดัดแปลง หรือแก้ไขเพื่อใช้ในสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
5. ทำให้มีทางเลือกในการใช้ตัวอักษรในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น					
6. สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลายรูปแบบ					
7. สามารถนำไปย่อ-ขยาย หรือนำไปใช้ในลักษณะสีเดียวได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
8. มีรูปแบบในการใช้งานให้เลือกได้หลากหลายลักษณะ					
9. มีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะของผู้ทดลองใช้เกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษรแบบลาวโซ่ง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตารางแบบประเมิน ข-4 เพื่อศึกษาเจตคติ เรื่อง การออกแบบภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์
แบบลาวโซ่ง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ทดลองใช้เกี่ยวกับการออกแบบภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์
กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านความงาม (เอกลักษณ์)					
1. มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากภาพสำเร็จรูปทั่วไป					
2. สามารถสะท้อนถึงบุคลิกภาพของความเป็นพื้นถิ่นของ ชาวลาวโซ่ง					
3. สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวลาวโซ่ง					
4. ความสวยงามลงตัวในงานออกแบบโครงสร้างและรูปทรง ของภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขศิลป์					
5. มีรูปแบบของความร่วมสมัย					
ด้านการใช้งาน					
1. มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในงานประชาสัมพันธ์ เชิงวัฒนธรรม					
2. มีสีสันและทำให้งานประชาสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมมีความ น่าสนใจ					
3. สามารถนำไปใช้ในสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
4. ทำให้มีทางเลือกในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ประชาสัมพันธ์ เชิงวัฒนธรรมมากขึ้น					
5. สามารถนำไปใช้กับโปรแกรมประยุกต์ที่เกี่ยวข้องได้หลาย รูปแบบ					
6. มีรูปแบบในการใช้งานให้เลือกได้หลายลักษณะ					
7. มีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสมกับการใช้งาน					
8. มีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน					
9. มีความสมบูรณ์ ความถูกต้อง					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะของผู้ทดลองใช้เกี่ยวกับการออกแบบภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขนศิลป์ แบบ
ลาวโซ่ง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตาราง ข-5 ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่น

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.873	14

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
ความงาม1	3.83	.747	30
ความงาม2	4.33	.758	30
ความงาม3	4.13	.819	30
ความงาม4	4.27	.740	30
ความงาม5	3.87	.730	30
ใช้งาน1	3.90	.548	30
ใช้งาน2	3.80	.805	30
ใช้งาน3	4.00	.788	30
ใช้งาน4	4.00	.910	30
ใช้งาน5	4.27	.740	30
ใช้งาน6	4.03	.718	30
ใช้งาน7	3.60	.770	30
ใช้งาน8	3.67	.758	30
ใช้งาน9	3.80	.805	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ความงาม1	51.67	37.471	.561	.864
ความงาม2	51.17	38.282	.458	.869
ความงาม3	51.37	37.620	.484	.868
ความงาม4	51.23	36.254	.713	.856
ความงาม5	51.63	39.068	.389	.872
ใช้งาน1	51.60	39.214	.531	.866
ใช้งาน2	51.70	37.183	.542	.864
ใช้งาน3	51.50	37.086	.568	.863
ใช้งาน4	51.50	37.569	.427	.872
ใช้งาน5	51.23	38.254	.476	.868
ใช้งาน6	51.47	36.257	.738	.855
ใช้งาน7	51.90	36.576	.643	.859
ใช้งาน8	51.83	36.902	.616	.861
ใช้งาน9	51.70	38.286	.424	.871

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
55.50	43.155	6.569	14

ตาราง ข-6 ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่น

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.857	14

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
ความงาม2.1	4.00	.587	30
ความงาม2.2	4.43	.626	30
ความงาม2.3	4.40	.724	30
ความงาม2.4	4.23	.626	30
ความงาม2.5	3.90	.885	30
ใช้งาน2.1	4.20	.761	30
ใช้งาน2.2	4.17	.791	30
ใช้งาน2.3	4.00	.830	30
ใช้งาน2.4	4.10	.759	30
ใช้งาน2.5	4.20	.847	30
ใช้งาน2.6	3.80	.805	30
ใช้งาน2.7	4.00	.695	30
ใช้งาน2.8	4.07	.740	30
ใช้งาน2.9	4.13	.730	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ความงาม2.1	53.63	33.964	.584	.844
ความงาม2.2	53.20	33.200	.654	.840
ความงาม2.3	53.23	35.082	.315	.858
ความงาม2.4	53.40	33.834	.561	.845
ความงาม2.5	53.73	31.926	.560	.844
ใช้งาน2.1	53.43	32.668	.582	.843
ใช้งาน2.2	53.47	33.154	.497	.848
ใช้งาน2.3	53.63	32.654	.523	.846
ใช้งาน2.4	53.53	33.154	.524	.846
ใช้งาน2.5	53.43	33.013	.471	.850
ใช้งาน2.6	53.83	32.833	.523	.846
ใช้งาน2.7	53.63	34.585	.397	.853
ใช้งาน2.8	53.57	32.875	.576	.843
ใช้งาน2.9	53.50	34.603	.369	.855

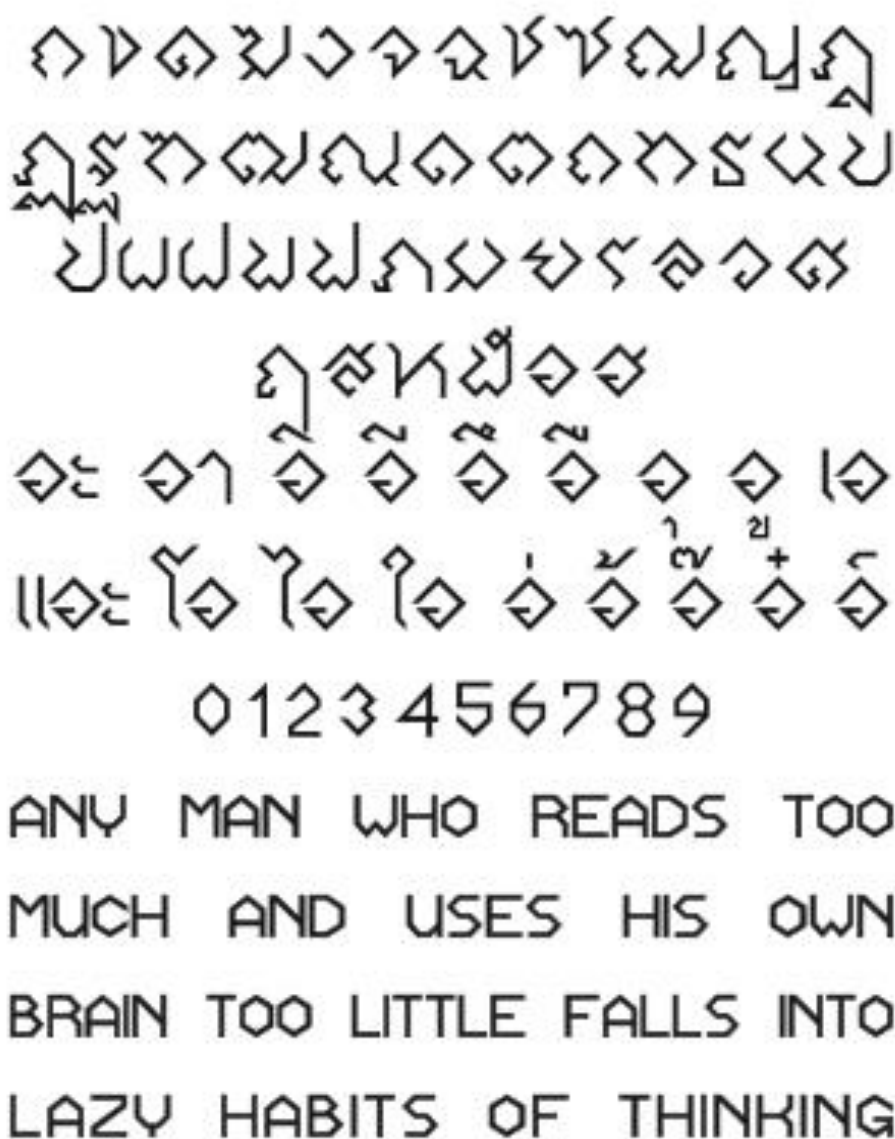
Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
57.63	38.309	6.189	14

ภาคผนวก ค
ผลงานการออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูป
ในรูปแบบเลขนคิลป์แบบลาวโซ่ง

1. ชุดตัวอักษรประกอบด้วย

1.1 ตัวอักษร ชื่อ Lao Song 1

ภาพที่ ค-1 ตัวอักษร ชื่อ Lao Song 1

1.2 ตัวอักษร ชื่อ Lao Song 2

ก ข ค ม ง จ ฉ ช ซ ฌ ญ ฎ
 ฏ ฐ ท ฒ ณ ด ต ถ ท ธ น บ
 ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ศ

ฤ ฌ ห ฬ อ ฮ

อะ อา อิ อี อึ อือ อุ อู เอ
 แอะ โอะ ใอะ ไอ อื อือ อัว อูัว อือ อูือ

○ 1 2 3 4 5 6 7 8 9

ANY MAN WHO READS TOO
 MUCH AND USES HIS OWN
 BRAIN TOO LITTLE FALLS INTO
 LAZY HABITS OF THINKING

ภาพที่ ค-2 ตัวอักษร ชื่อ Lao Song 2

1.3 ตัวอักษร ชื่อ Lao Song 3

ก ฅ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ
 ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ
 ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ

ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ

๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙

๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙

0123456789

ANY MAN WHO READS TOO
 MUCH AND USES HIS OWN
 BRAIN TOO LITTLE FALLS INTO
 LAZY HABITS OF THINKING

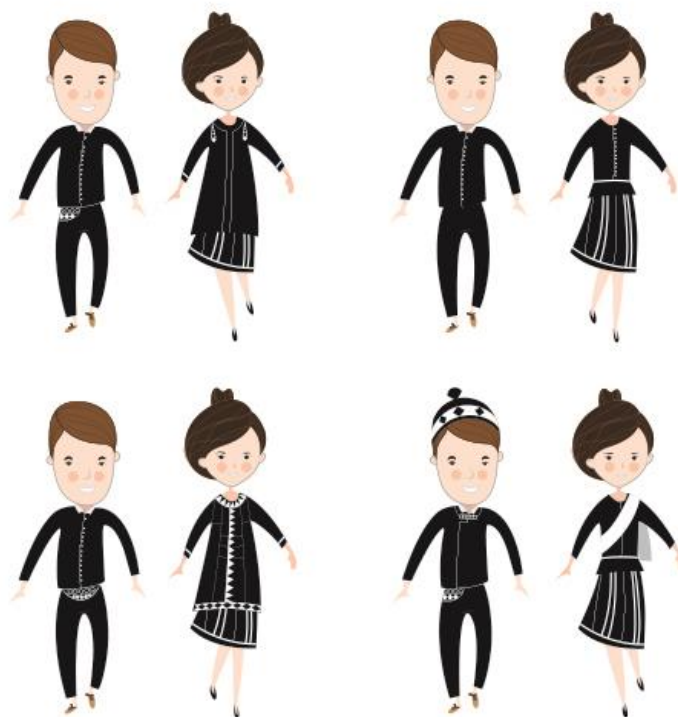
2. ภาพสำเร็จรูปหรือ Clip Art ประกอบด้วย

2.1 Clip Art ชุด บ้านเรือน

ภาพที่ ค-4 ภาพสำเร็จรูป ชุด บ้านเรือน

2.2 Clip Art ชุด การแต่งกาย

ภาพที่ ค-5 ภาพสำเร็จรูป ชุด การแต่งกาย

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างการสัมภาษณ์เพื่อถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ

ภาพที่ ง-1 การสัมภาษณ์นักวิชาการทางศิลปวัฒนธรรมลาวโซ่ง หรือ กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวลาวโซ่ง

นายกฤตวรรณ เพชรดำดี

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกลางบ้านดอน อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

นายอัศววัฒน์ บุญสูงเพชร

ประธานสภาวัฒนธรรมไทยทรงดำ ตำบลบ้านดอน อำเภออุทุมพร

จังหวัดสุพรรณบุรี

นางไกร มั่นเพชร

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องลายผ้าไทยทรงดำ อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพที่ ง-2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบตัวอักษรและสื่อสัญลักษณ์
ดร.วิสิทธิ์ โพธิ์วัฒน์

ประธานสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ

อาจารย์ไพโรจน์ ธีระประภา

อาจารย์พิเศษ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายวุฒินันท์ รัตสุข
วันเดือนปีเกิด	22 พฤศจิกายน 2512
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2538 : ครุศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ปีการศึกษา 2550 : ศิลปศาสตรบัณฑิต (การออกแบบ) มหาวิทยาลัยรังสิต
ตำแหน่ง	อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ทุนวิจัย	ปีงบประมาณ 2554 : ทุนสนับสนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผลงานทางวิชาการ

- วุฒินันท์ รัตสุข. (2552). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านชุดวิชา การออกแบบด้วยคอมพิวเตอร์ กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วุฒินันท์ รัตสุข. (2553). คุณลักษณะของบัณฑิตด้านการออกแบบที่สถานประกอบการพึงประสงค์ กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วุฒินันท์ รัตสุข. (2555). การสร้างแบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษะด้านการออกแบบของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วุฒินันท์ รัตสุข. (2556). โครงสร้าง ความเหมาะสมของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาสื่อและการพิมพ์ดิจิทัล ในการพัฒนาบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ประสบการณ์ทำงาน	2541 - ปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 2536 – 2540 : กราฟิคดีไซน์ บริษัท Ben Group (1990) Advertising Agency
-----------------	---

BIOGRAPHY

Name	Mr.Vutinan Ratasuk
Date of Birth	November 22, 1969
Educational Attainment	Academic Year 1995 : Bachelor of Education (Art Education) Suan Dusit Rajabhat University, Thailand Academic Year 2007 : Master of Fine Art (Design) Rangsit University, Thailand
Work Position	Lecturer Faculty of Humanities and Social Sciences Suan Dusit University, Thailand

Publications

- Vutinan Ratasuk. (2009). *Development of Self-Learning Innovation by Using Computer Design Courses*. Bangkok: Research and Development Institute, Suan Dusit University.
- Vutinan Ratasuk. (2010). *Features graduates of design to establishment desirable*. Bangkok: Research and Development Institute, Suan Dusit University.
- Vutinan Ratasuk. (2012). *Design Process Skill Practices for Undergraduate Students in Information Technology Program*. Bangkok: Research and Development Institute, Suan Dusit University.
- Vutinan Ratasuk. (2013). *The appropriate course of Bachelor of Arts Program in Digital print media to Graduate Development in the 21st Century*. Bangkok: Research and Development Institute, Suan Dusit University.